

คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปฏิญานิพนธ์
ของ
เพชรรัตน์ โชครุ่ง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา

เมษายน 2557

คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา

เมษายน 2557

สิทธิทธิเป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา

เมษายน 2557

เพชรรัตน์ โชครุ่ง. (2557). *คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารและการจัดการการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ ดร.จรรุวรรณ สกุลคู, อาจารย์ ดร.จตุพล ยงศร

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตตาม อัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ใน 4 ด้าน คือ สำนักดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ และสามัคคี จำแนก ตามตัวแปรเพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย นิสิตระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ปีการศึกษา 2556 จำนวนทั้งสิ้น 373 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 60 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.904 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว และการทดสอบเป็นรายคู่ ในกรณีที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe' s Method)

ผลการวิจัย พบว่า

1. นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในด้านสำนักดี ด้านมุ่งมั่น และด้านสามัคคีอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง
2. นิสิตชายและนิสิตหญิง มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสำนักดี ด้านมุ่งมั่น และด้านสามัคคี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน ด้านสร้างสรรค์ไม่พบความแตกต่าง
3. นิสิตที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน
4. นิสิตที่กลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน
5. นิสิตที่ได้รับวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัวต่างกัน มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสำนักดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

STUDENTS' CHARACTERISTICS ACCORDING TO
KASATSART UNIVERSITY IDENTITY

Presented in Partial Fulfillment of the Requirement for the
Master of Education Degree in Educational Administration and Management
at Srinakharinwirot University

April 2014

Phetcharat Chokrung. (2014). *Students' Characteristics According to Kasetsart University Identity*. Master Thesis, M.Ed. (Educational Administration and Management). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr.Jaruwan Skulkhu, Dr.Chatupol Yongsorn.

This research aimed to study students' characteristics according to Kasetsart University identity in four areas: integrity, determination, knowledge creation, and unity; and to compare students characteristics classified by gender, academic level, academic major, and upbringing method. A sample of 373 students was randomly selected from a population of undergraduate students at Bangkean Campus, Kasetsart University in the academic year 2013 to participate in the study. The instrument used for collecting data was a Likert-type, five-point rating scale questionnaire of 60 items with a reliability of 0.904. The statistical processes used to analyze the data include percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA and Scheffe's test. The findings were as follows:

1. Kasetsart students overall had a high level of characteristic pertaining to university identity. When considering in each aspect of integrity, determination, and unity, they were rated at a high level while knowledge creation was at a moderate level.
2. There was a significant difference between male and female students in overall aspects. When considering each aspect, the differences were found in the aspects of integrity, determination, and unity but not in knowledge creation.
3. There was no significant difference among students from various academic levels.
4. There was no significant difference found among students from different academic majors.
5. Students who had different methods of upbringing did not differ in overall characteristics. A significant difference was found in the aspect of integrity but not in the others.

ปริญญาโท
เรื่อง
คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ของ
เพชรรัตน์ ไชครุ่ง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2557

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษาหลัก

.....ประธาน

(อาจารย์ ดร.จรรุวรรณ สกุลกู)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา จิตต์สงวน)

.....ที่ปรึกษาร่วม

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.จตุพล ยงศร)

(อาจารย์ ดร.จรรุวรรณ สกุลกู)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.จตุพล ยงศร)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา)

ประกาศคุณูปการ

ความสำเร็จของปริญญาโทฉบับนี้ มาจากความมุ่งมั่นพยายามของผู้วิจัย และความเมตตาการุณาของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านมา ณ ที่นี้ โดยเฉพาะ อาจารย์ ดร.จรรุวรรณ สกุลคู อาจารย์ที่ปรึกษาหลักปริญญาโท ที่ให้คำปรึกษาชี้แนวทางเพื่อการแก้ปัญหาจนงานวิจัยสำเร็จลุล่วงได้ รวมถึงอาจารย์ ดร.จตุพล ยงศร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมปริญญาโท ที่ได้ให้คำแนะนำเพื่อการแก้ไขเพิ่มเติมปริญญาโทฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธันวา จิตต์สงวน และอาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา ซึ่งเป็นกรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมในการสอบปากเปล่า และได้กรุณาตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์เพื่อให้งานวิจัยนี้เรียบร้อยสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.อรรรณพ โพธิสุข และอาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุลักษณ์ ตาพวัฒน์ และอาจารย์ ดร.จิรวัฒน์ วีรังกร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาจารย์ ดร.เมธี ธรรมวัฒนา มหาวิทยาลัยบูรพา ที่กรุณาให้คำปรึกษาอันเป็นประโยชน์ทรงคุณค่ายิ่งในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแบบสอบถามในการทำปริญญาโทสำหรับงานวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์วุฒิชัย กปิลาภญจน์ อธิการบดี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ให้ความอนุเคราะห์สถานที่เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นงลักษณ์ งามเจริญ รองอธิการบดีฝ่ายประกันคุณภาพ ที่ให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ ในการทำวิจัย และนางสาววิไลรัตน์ วิริยะวิบูลย์กิจ ผู้อำนวยการสำนักงานประกันคุณภาพ ที่ให้ออกโอกาสในการศึกษาต่อปริญญาโท รวมทั้งผู้บริหารและบุคลากรแต่ละคณะวิชา ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยในการทำวิจัย อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล และขอขอบคุณนิสิต ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ในสาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันทรงคุณค่าแก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ นิสิตสาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา แขนงวิชาการบริหารการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รวมทั้งพี่ๆ เพื่อนๆ สำนักงานประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทุกท่านที่คอยให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดมา

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณนายฉลวย และนางฉลอง โชครุ่ง ผู้เลี้ยงดูบุตรสาวคนโตคนนี้ให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาต่อปริญญาโท เป็นผู้ให้กำลังใจอันสำคัญยิ่ง ในการทำปริญญาโทฉบับนี้ คุณค่าของปริญญาโทฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์และผู้มีพระคุณที่เคารพรักทุกท่าน

เพชรรัตน์ โชครุ่ง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	10
สมมติฐานการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
อัตลักษณ์ของนิสิต.....	11
ความหมายของอัตลักษณ์.....	11
ความสำคัญของอัตลักษณ์.....	13
การกำหนดอัตลักษณ์.....	15
องค์ประกอบของอัตลักษณ์.....	18
การสร้างและการพัฒนาอัตลักษณ์นิสิต.....	20
คุณลักษณะของนิสิต.....	22
ความหมายของคุณลักษณะ.....	22
ความสำคัญของคุณลักษณะนิสิต.....	23
หลักคิดและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะ.....	25
ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่ออัตลักษณ์นิสิตนักศึกษา.....	28
เพศกับอัตลักษณ์ของนิสิตนักศึกษา.....	28
ชั้นปีกับอัตลักษณ์ของนิสิตนักศึกษา.....	29
กลุ่มสาขาวิชากับอัตลักษณ์ของนิสิตนักศึกษา.....	29
วิธีการเลี้ยงดูของครอบครัวกับอัตลักษณ์ของนิสิตนักศึกษา.....	30
ข้อมูลทั่วไปของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.....	31
อัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.....	34

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	41
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	41
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
ลักษณะของเครื่องมือ.....	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	70
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	70
วิธีดำเนินการวิจัย.....	70
สรุปผลการวิจัย.....	71
อภิปรายผล.....	72
ข้อเสนอแนะ.....	79
บรรณานุกรม.....	82
ภาคผนวก.....	92
ภาคผนวก ก.....	93
ภาคผนวก ข.....	101
ภาคผนวก ค.....	103
ภาคผนวก ง.....	110
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	115

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 พัฒนาการทางด้านอัตลักษณ์ของนิสิตนักศึกษา.....	21
2 ดัชนีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.....	39
3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามชั้นปี.....	42
4 จำนวนและร้อยละของนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา.....	48
5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน.....	49
6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านสำนึกดี เป็นรายชื่อ.....	50
7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านมุ่งมั่น เป็นรายชื่อ.....	52
8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านสร้างสรรค์ เป็นรายชื่อ.....	54
9 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านสามัคคี เป็นรายชื่อ.....	56
10 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ.....	58
11 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามชั้นปี.....	59
12 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา.....	61
13 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว.....	63
14 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ.....	64

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
15 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามชั้นปี.....	65
16 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา.....	66
17 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว.....	67
18 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะของนิสิตตาม อัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านสำนึกดี จำแนกตามวิธีการเลี้ยงดู ของครอบครัว เป็นรายคู่.....	68
19 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนิสิตที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิต ตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.....	68
20 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.....	111
21 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและเป็นรายด้าน.....	114

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 รูปแบบความเกี่ยวข้องระหว่างตัวแปรเพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา วิธีการอบรม เลี้ยงดูและคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.....	10
2 วงจรแห่งวัฒนธรรม.....	16

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระราชทานแนวพระราชดำริเกี่ยวกับบัณฑิตไทยว่า “ผู้ที่ควรแก่นามว่า บัณฑิต นั้น นอกจากความรู้ความสามารถแล้ว ยังต้องเป็นผู้มีจิตใจสูงมีศีลธรรมมีสติสัมปชัญญะ อุดหนุน อุดหนุน ประพฤติแต่ในสิ่งที่ชอบที่ควรวางตนให้สมเกียรติเป็นผู้ที่ควรแก่การนับถือเป็นแบบอย่าง บัณฑิตเป็นผู้ที่สังคมและประเทศชาติคาดหวังในความรู้ ความสามารถและความดี เป็นกำลังสร้างสรรค์อำนาจ ความเจริญ ความก้าวหน้า ความผาสุก และความมั่นคงแก่ส่วนรวมได้ ผู้ผ่านการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยได้รับปริญญาควรจะต้องได้ว่าเป็นผู้มีการศึกษาอย่างดี มีความรู้ทางวิชาการอย่างถูกต้องแน่นอนหา มีสมองที่ว่องไวชัดเจนที่จะคิด และมีวิธีการคิดที่จะให้ถูกต้องเที่ยงตรง ทั้งให้เป็นประโยชน์ในการสร้างสรรค์ สำหรับที่จะนำไปใช้ในการงานของส่วนรวมต่อไป เพราะถ้าหากไม่มีพื้นฐานทางวิชาการที่มั่นคงแล้ว ก็จะเป็นเหมือนเรือที่ลอยน้ำและปฏิบัติปฏิบัติงาน และแก้ไขปัญหานั้นไปให้บรรลุผลอันพึงประสงค์ได้” (กระทรวงศึกษาธิการ. 2548: ออนไลน์)

มาตรฐานการศึกษาของชาติระดับถึงแนวการจัดการศึกษาเป็นการจัดการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนโดยคำนึงถึงความต้องการและความแตกต่างที่หลากหลายของผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2553: 17-18) ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 ที่ได้กำหนดจุดมุ่งหมายโดยมุ่งเน้นการพัฒนาทั้งชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง และมีคุณภาพ ทั้ง 3 ด้าน คือ 1) พัฒนาคอนอย่างรอบด้านและสมดุล เพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา 2) สร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และ 3) พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม โดยคุณภาพชีวิตเป็นมิติองค์รวมในทุกๆ ด้านที่จะต้องได้รับการเอาใจใส่โดยเท่าเทียมกัน ทั้งความอยู่ดี กินดี จากการเติบโตทางเศรษฐกิจ สิทธิเสมอภาคทางการเมือง ความยุติธรรมในกฎหมายแห่งรัฐ โอกาสในการทำงาน สุขภาพอนามัยในสภาวะที่ปราศจากมลพิษ การศึกษาที่สร้างคุณธรรม ปัญญาใจอันสงบประณีตภายใต้ร่มโพธิธรรมทางศาสนา ความร่ำรวย สุ่มลึกในศิลปวัฒนธรรม กลายเป็นหัวใจของทิศทางการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาด้วยมิติแห่งคุณภาพชีวิตนี้จะประคับประคองให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และยั่งยืน โดยแสดงออกด้วยผลสำเร็จจากการพัฒนาคุณภาพของ “คน” ให้เป็นผู้สมบูรณ์พร้อมทั้งกาย ศีล จิต และปัญญา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2545: 1-2)

นอกจากนี้ การพัฒนามนุษย์ให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ มีปัจจัย 2 ด้าน เข้ามาเกี่ยวข้อง คือ 1) ปัจจัยด้านพันธุกรรม และ 2) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม โดยพันธุกรรมจะเป็นตัวกำหนดขีดความสามารถหรือแนวโน้มของพัฒนาการ ส่วนสภาพแวดล้อมจะเป็นตัวผลักดันทำให้พัฒนาการนั้นเร็วหรือล่าช้าได้ (ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร. 2534: 78) สำหรับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการมนุษย์ก็มีด้วยกันหลายปัจจัย อาทิ ภาวะโภชนาการ ความสัมพันธ์ ในครอบครัวระดับเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู โดยเฉพาะรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ถือได้ว่าเป็นปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลสูงต่อพัฒนาการมนุษย์ ดังที่ นกเนตร ธรรมบวร (2541: 2) กล่าวถึง พัฒนาการเด็กที่ดีว่าเริ่มต้นจากครอบครัวเด็กจะเติบโตมีคุณภาพชีวิต และบุคลิกภาพเช่นไร จะเป็นคนดีมุ่งทำประโยชน์แก่สังคม หรือจะเป็นคนด้อยสมรรถภาพ สร้างปัญหาแก่ตนและสังคม ส่วนหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับสภาพครอบครัว และวิธีการอบรมเลี้ยงดูจากบุคคลในครอบครัวเป็นสำคัญ เพราะนอกจากครอบครัวจะถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรมแล้วยังทำหน้าที่ดูแลเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนเติบโตพึ่งตนเองได้ เป็นแบบอย่างที่หล่อหลอมความรู้สึกนึกคิดพฤติกรรมตลอดจนจิตสำนึกของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ปลูกฝัง ค่านิยม ความรัก และคุณค่าของการมีชีวิต ด้วยเหตุนี้การอบรมเลี้ยงดูจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ และเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลครอบคลุมชีวิตมากกว่าสิ่งอื่นใด และผู้ที่มีอิทธิพลสำคัญที่สุดต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตร คือ บิดามารดา หรือผู้ปกครองนั่นเอง

การอุดมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาในระดับต่อจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีหลักการในการสร้างผู้ศึกษาเล่าเรียนให้เป็นบัณฑิตซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการพัฒนาความต้องการของตนเอง ให้ถูกต้องงดงาม ซึ่งการอุดมศึกษามองชีวิตเป็นการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา เริ่มจากการพัฒนาตนเอง ให้มีความต้องการอันดีงามและสามารถสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตให้มีสัมพันธภาพที่ดีกับสังคม วัฒนธรรม และธรรมชาติ ผู้ที่ได้รับการพัฒนาจิตใจอันเป็นกุศล มีฉันทะ ใฝ่รู้พัฒนาปัญญาและพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพ เป็นเหตุปัจจัยนำไปสู่การมีสัมพันธที่ดีกับสังคม มีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตอันดีงามและเกื้อกูลต่อธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ปรัชญาการอุดมศึกษาไทยจึงมุ่งสร้างผู้เล่าเรียนให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์พร้อมทั้ง จิตใจ ปัญญา วิชาชีพ และวัฒนธรรม สร้างธรรมชาติสิ่งแวดล้อม โดยการศึกษาเป็นเรื่องของสิทธิ เป็นเรื่องความเสมอภาคและเป็นเรื่องของโอกาส การอุดมศึกษาจึงต้องตอบสนองทุกคนที่ต้องการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2552: 4-5)

ในด้านจุดมุ่งหมายและพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษานั้น พันธกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักสากลจะครอบคลุมถึงงานวิชาการของมหาวิทยาลัยในด้านการสอน การวิจัย และการบริการแก่ชุมชน โดยในประเทศที่กำลังพัฒนามักเพิ่มพันธกิจด้านการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมด้วย แต่จุดเน้นในพันธกิจของมหาวิทยาลัยก็ยังมีแตกต่างกันไปตามประเภทของสถาบัน เช่น มหาวิทยาลัยวิจัยจะเน้นพันธกิจด้านการสร้างองค์ความรู้ใหม่และการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในขณะที่วิทยาลัยชุมชนจะเน้นการสอนและการให้บริการทางวิชาการ นอกจากนี้ จุดมุ่งหมายและพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษามีวิวัฒนาการและจุดเน้นที่แตกต่างกันไปตามยุคสมัย (อภิภา ปรัชญพฤทธิ์. 2554: 11-12) การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาจึงมีความหลากหลายตาม

วัตถุประสงค์ของสถาบัน นำไปสู่การกำหนดเป้าหมายและแผนปฏิบัติงาน รวมทั้งแผนพัฒนาคุณภาพของสถาบันแต่ละแห่งที่จะสร้างองค์ความรู้ให้สอดคล้องตามอัตลักษณ์และวัตถุประสงค์ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2554: 101) ซึ่งอัตลักษณ์เป็นส่วนที่สำคัญและแสดงให้เห็นถึงตัวตนของผลผลิตในแต่ละสถาบันการศึกษาที่มีความแตกต่างกัน หน่วยงานในสถาบันอุดมศึกษาจึงมีส่วนรับผิดชอบในการพัฒนานิสิต เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่สถาบันศึกษากำหนดไว้

ในปัจจุบันได้มีการประกาศใช้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ที่เปิดกว้างและส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งได้บรรจุเนื้อหาวิชาส่วนที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้อย่างอิสระ เหมาะสม และตรงกับความต้องการหรืออัตลักษณ์ของแต่ละสถาบันและในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามระดับอุดมศึกษา ที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. พัฒนาขึ้น (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.). 2552) นอกจากนี้ หลักการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่มีการเพิ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ข้อ 38 ซึ่งกำหนดให้ สมศ. ทำการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาแต่ละแห่งตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งกลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ เป็นผลการพัฒนาตามอัตลักษณ์ของสถาบัน ได้แก่ 1) ผลการบริหารสถาบันให้เกิดอัตลักษณ์ 2) ผลการพัฒนาบัณฑิตตามอัตลักษณ์ เป็นกลุ่มตัวบ่งชี้ที่ประเมินผลผลิตตามปรัชญา ปณิธาน/วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา รวมถึงความสำเร็จตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละสถานศึกษา โดยได้รับความเห็นชอบจากสภาสถาบัน (สมศ. 2554: 10-12)

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรทางการเกษตรเป็นแห่งแรกของประเทศไทย เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการวิจัยขั้นสูงและการผลิตบัณฑิตหลากหลายสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม เพื่อนำพาประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ให้สมดังเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ “มุ่งสร้างศาสตร์แห่งแผ่นดิน เพื่อความกินดีอยู่ดีของชาติ” โดยดำเนินงานครอบคลุมพันธกิจทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2555: ก)

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) หมวด 6 มาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอก มาตรา 47 กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก โดยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือ สกอ. และการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. จากการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในและ

ภายนอกมหาวิทยาลัย นั้น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จัดอยู่ในกลุ่มสถาบันการศึกษาที่มุ่งเน้นการวิจัยขั้นสูงและการผลิตบัณฑิตที่มีภาพรวมทั้งการสร้างผลงาน โดยเน้นที่การใช้ตัวบ่งชี้ตามที่กำหนด ประกอบทั้งตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ได้ประกาศใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ในปีการศึกษา 2553 โดยกำหนดให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งกำหนดอัตลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นคุณลักษณะของนิสิตจากบุคลิกลักษณะที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่ได้รับความเห็นชอบจากสภาสถาบัน สำหรับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้กำหนดตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ตามกลุ่มสถาบันการศึกษาที่เน้นการวิจัยขั้นสูงและการผลิตบัณฑิต ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 ดังกล่าวเรื่อยมา เพื่อให้การกำหนดอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สอดคล้องกับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม สภามหาวิทยาลัยจึงได้ร่วมกันพิจารณากำหนดอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่สะท้อนให้เห็นความโดดเด่นตามคุณลักษณะของนิสิต เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2554 คือ 1) สำนึกดี (Integrity) มีจิตใจดีงาม มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรม มีจริยธรรม 2) มุ่งมั่น (Determination) มีความตั้งใจมั่น มีความอดทน มีความวิริยะอุตสาหะ มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการทำงานและในการปฏิบัติใดๆ 3) สร้างสรรค์ (Knowledge creation) เป็นผู้ใฝ่รู้ มีความขวนขวายแสวงหาความรู้ มีความสามารถในการสร้างมูลค่าและคุณค่าจากความรู้ มีการสร้างนวัตกรรม 4) สามัคคี (Unity) มีความร่วมมือร่วมใจ รู้จักประนีประนอม สามารถทำงานเป็นทีม และสามารถบูรณาการเชื่อมโยงในด้านต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม (กองกลาง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2554: รายงานการประชุม) จากอัตลักษณ์ ทั้ง 4 ด้านที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะปลูกฝังให้เกิดกับนิสิต ดังที่ จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา และคณะ (2554: 66) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอัตลักษณ์นิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 1 โดยรวมทั้ง 9 ด้าน อยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 มีอัตลักษณ์ด้านพร้อมด้วยศาสตร์และศิลป์ในระดับสูง และรองลงมา ได้แก่ อ่อนน้อมถ่อมตน รู้กาลเทศะ งามด้วยบุคลิก หน้าตาสะอาด คิดเป็นทำเป็น เปี่ยมจิตสาธารณะ มีทักษะสื่อสาร และใฝ่รู้ตลอดชีวิต ตามลำดับ

เนื่องจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้มีการกำหนดอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยฯ ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของนิสิตและมุ่งหวังให้นิสิตมีคุณลักษณะตรงตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยฯ ที่กำหนดอย่างชัดเจน เพื่อเสริมสร้างให้นิสิตสามารถปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องเหมาะสมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แล้วนั้น ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยฯ ยังได้มีการจัดทำวิจัยสถาบัน เรื่อง คุณภาพบัณฑิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเป็นการประเมินคุณลักษณะบัณฑิตมหาวิทยาลัยฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนายจ้างหรือผู้ใช้บัณฑิตเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ และตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยฯ พบว่า ในปีการศึกษา 2553 บัณฑิตมีการแสดงออกทางพฤติกรรมตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยฯ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 โดยบัณฑิตมีพฤติกรรมแสดงออกในด้านสร้างสรรค์น้อยกว่าด้านอื่นๆ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2554: 113) สำหรับในปีการศึกษา 2554 บัณฑิตมีการแสดงออกทางพฤติกรรมตามอัตลักษณ์ของ

มหาวิทยาลัยฯ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 โดยบัณฑิตมีพฤติกรรมการแสดงออกในด้านสร้างสรรค์น้อยกว่าด้านอื่น ๆ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2555: 70-71) จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า บัณฑิตมีการแสดงออกทางพฤติกรรมตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยฯ ที่ไม่ชัดเจน หากเกิดจากปัญหาเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยฯ ยังขาดกระบวนการในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยฯ ปัญหาดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยฯ ในอนาคต

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์รองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองกิจการนิสิตและนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ประเด็นปัญหาที่มหาวิทยาลัยฯ มีกระบวนการในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยฯ ที่กำหนดหรือไม่ รวมถึงการรับรู้ในการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ของนิสิต ซึ่งจากการสัมภาษณ์ พบว่า ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยฯ ยังขาดกระบวนการในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยฯ ที่ชัดเจน กิจกรรมนิสิตต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยฯ จัดให้นิสิตเข้าร่วมยังไม่สามารถรับรู้ถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกิจกรรมนั้นๆ ได้ (จิรวรรณ วีร์กร. 2555: สัมภาษณ์) สำหรับการรับรู้ของนิสิตเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยฯ ในด้านต่างๆ ยังไม่ทั่วถึงในด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยฯ โดยปัจจุบันกล่าวถึงแต่เพียง สำนักดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ และสามัคคี เท่านั้น ยังมีได้นำรายละเอียดของแต่ละด้านให้นิสิตรับรู้ ทำให้ความเข้าใจของนิสิตที่ควรจะมีการแสดงออกทางพฤติกรรมให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยฯ ยังคงต้องตีความกันไปเองเท่านั้น (ธันวา จิตต์สงวน. 2555: สัมภาษณ์) นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ตัวแทนนิสิตของมหาวิทยาลัยฯ สามารถนำมาสรุปข้อมูลในภาพรวมเกี่ยวกับมุมมองที่นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยฯ ด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านสำนึกดี พบว่า นิสิตมีความคิดที่ดี จิตใจดีงาม แต่นิสิตคิดว่าการทำงานที่ตนเองแสดงออกทางความคิดและสามารถสื่อสารออกมา หรือคัดค้านในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น ผู้ใหญ่อาจจะมองเป็นการก้าวร้าวหรือไม่ ทำให้นิสิตไม่กล้าที่จะแสดงออก (พงศธร ทูยประสิทธิ์. 2555: สัมภาษณ์) นอกจากนี้ นิสิตแต่ละคนมีการแสดงออกทางด้านสำนึกดีที่มากน้อยแตกต่างกัน อาจเพราะขึ้นอยู่กับพื้นฐานวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว สภาพแวดล้อม และโรงเรียนที่ศึกษาจนเข้ามาศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่แตกต่างกัน (พัชรินทร์ เบตฟอร์ด. 2556: สัมภาษณ์)

2. ด้านมุ่งมั่น พบว่า นิสิตมีความตั้งใจ มีวิริยะอุตสาหะ เช่น ในชมรมมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นความมุ่งมั่นที่นิสิตตั้งใจทำในชมรมนั้นๆ เรื่อยมา แต่ก็ต้องมองว่าทุกอย่างที่นิสิตคิดและทำกับสิ่งที่ผู้ใหญ่คิดตรงกันหรือไม่ (กัลยา เทพสีหา. 2556: สัมภาษณ์) นอกจากนี้ นิสิตยังขาดการรับรู้ถึงความมุ่งมั่น ตั้งใจ ควรจะปฏิบัติไปในทิศทางใด (พงศธร ทูยประสิทธิ์. 2555: สัมภาษณ์)

3. ด้านสร้างสรรค์ พบว่า นิสิตเป็นผู้ใฝ่รู้ มีการสร้างนวัตกรรม แต่ยังขาดการรับรู้ในจุดประสงค์ของการสร้างสรรค์ ว่าควรมีการสร้างสรรค์จากสิ่งใหม่ หรือเป็นการต่อยอดจากสิ่งที่มีอยู่เดิม ซึ่งถ้ามาจากสิ่งที่มีอยู่เดิมก็คงเป็นมาจากรากฐานเก่าแต่เดิมของมหาวิทยาลัยฯ เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นมหาวิทยาลัยฯ ด้านการเกษตร แต่ด้านการสร้างสรรค์ที่นำมาใช้กับ

นิสิตในกิจกรรมชมรมต่างๆ ในเรื่องของการเกษตรกับไม่เกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นแต่ไม่ใช่ในเชิงวิสัยทัศน์ของชมรมนั้นๆ เอง (พงศธร ทูยประสิทธิ์; และ ชาญณรงค์ เป็งเรื่อน. 2555: สัมภาษณ์)

4. ด้านสามัคคี พบว่า นิสิตมีความร่วมมือร่วมใจ ทำงานเป็นทีมที่ก่อให้เกิดความสามัคคี แต่นิสิตยังขาดการเป็นผู้นำที่ต้องเกิดขึ้นในทีมของผู้ปฏิบัติงานที่เกิดจากบุคคลหลายๆ คนมาอยู่รวมกัน ทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกันออกไป (พงศธร ทูยประสิทธิ์. 2555: สัมภาษณ์) และนิสิตบางกลุ่มที่ศึกษายังไม่ให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานกิจกรรมกลุ่ม โดยหวังแต่เพียงการเรียนและคะแนนที่ได้รับจากการทำกิจกรรมเท่านั้น (พัชรินทร์ เบตฟอร์ด. 2556: สัมภาษณ์)

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ทั้ง 4 ด้าน คือ สำนักดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ และสามัคคี เพื่อเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับนำไปใช้ในการทบทวนนโยบายการจัดการศึกษา การพัฒนาแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนานิสิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมถึงการปรับปรุงการจัดสภาพแวดล้อมให้ตอบสนองต่อการพัฒนานิสิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ระดับปริญญาตรี โดยรวมและในแต่ละด้าน ใน 4 ด้าน คือ สำนักดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ และสามัคคี
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ระดับปริญญาตรี โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามตัวแปรเพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้ทราบสภาวะการณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปใช้ในการกำหนดกระบวนการเพื่อการเสริมสร้างอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยฯ และใช้ในการพัฒนากรอบการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมทั้งเพื่อทบทวนนโยบายการจัดการศึกษา การปรับปรุงกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสิต และการจัดสภาพแวดล้อมให้ตอบสนองต่อการพัฒนานิสิตให้เป็นบุคคลที่มีคุณค่าและคุณภาพในสังคม ก่อเกิดลักษณะเฉพาะของตนเองและเป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ยิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ปีการศึกษา 2556 จำแนกเป็น ชั้นปีที่ 1 จำนวน 4,787 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 3,933 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 4,238 คน และชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า จำนวน 5,528 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 18,486 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพทั่วไปของนิสิต ซึ่งจำแนกได้ ดังนี้

2.1.1 เพศ แบ่งเป็น

2.1.1.1 ชาย

2.1.1.2 หญิง

2.1.2 ชั้นปี แบ่งเป็น

2.1.2.1 ชั้นปีที่ 1

2.1.2.2 ชั้นปีที่ 2

2.1.2.3 ชั้นปีที่ 3

2.1.2.4 ชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า

2.1.3 กลุ่มสาขาวิชา แบ่งเป็น

2.1.3.1 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2.1.3.2 กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2.1.3.3 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

2.1.4 วิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว แบ่งเป็น

2.1.4.1 แบบประชาธิปไตย

2.1.4.2 แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป

2.1.4.3 แบบเข้มงวดกวดขัน

2.1.4.4 แบบปล่อยปละละเลย

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งจำแนกได้ ดังนี้

2.2.1 สำนึกดี (Integrity)

2.2.2 มุ่งมั่น (Determination)

2.2.3 สร้างสรรค์ (Knowledge creation)

2.2.4 สามัคคี (Unity)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หมายถึง พฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นตัวตนหรือเอกลักษณ์เฉพาะกิจของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยฯ ได้กำหนดขึ้น ประกอบด้วย ทั้ง 4 ด้าน คือ สำนึกดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ และสามัคคี ซึ่งในการวิจัยคุณลักษณะของนิสิตครั้งนี้ สามารถทำการวัดโดยให้นิสิตเป็นผู้ประเมินตนเอง ทั้งนี้ กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2555) ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

1.1 สำนึกดี (Integrity) หมายถึง การมีจิตใจตั้งงามทั้งต่อตนเอง ส่วนรวมและสังคม ได้แก่ มีวินัยในตนเอง การหลีกหนีไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข มีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนมีสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม

1.2 มุ่งมั่น (Determination) หมายถึง การเป็นคนมีความตั้งใจมั่น มุ่งผลสัมฤทธิ์ แสดงออกถึงความพากเพียรพยายาม และมีความอดทนต่อความยุ่งยากหรืออุปสรรคที่ขวาง

1.3 สร้างสรรค์ (Knowledge creation) หมายถึง การเป็นคนมีมุมมองเชิงพัฒนา สามารถประยุกต์ความรู้ตลอดจนสร้างคุณค่าและมูลค่าจากความรู้ ตลอดจนคิดและทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

1.4 สามัคคี (Unity) หมายถึง การแสดงออกในด้านการให้ความสำคัญในเรื่องของส่วนรวม ได้แก่ ความร่วมมือร่วมใจ รวมถึงการแสดงออกถึงความพร้อมที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรม

2. กลุ่มสาขาวิชา หมายถึง หมวดหมู่ของคณะวิชาในกลุ่มสาขาวิชาที่มีลักษณะคล้ายหรือใกล้เคียงกันมาอยู่ด้วยกัน โดยแต่ละคณะวิชาในกลุ่มสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ประกอบด้วย กลุ่มสาขาวิชา ดังนี้

2.1 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบด้วย

2.1.1 คณะเกษตร

2.1.2 คณะประมง

2.1.3 คณะวนศาสตร์

2.1.4 คณะวิทยาศาสตร์

2.1.5 คณะวิศวกรรมศาสตร์

2.1.6 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

2.1.7 คณะสิ่งแวดล้อม

2.1.8 คณะอุตสาหกรรมเกษตร

2.2 กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2.2.1 คณะบริหารธุรกิจ

2.2.2 คณะมนุษยศาสตร์

2.2.3 คณะศึกษาศาสตร์

2.2.4 คณะเศรษฐศาสตร์

2.2.5 คณะสังคมศาสตร์

2.3 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

2.3.1 คณะเทคนิคการสัตวแพทยศาสตร์

2.3.2 คณะสัตวแพทยศาสตร์

3. วิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว หมายถึง ลักษณะที่ครอบครัวของนิสิตนักศึกษาปฏิบัติในการดูแล อบรม สั่งสอน นิสิตนักศึกษา จำแนกเป็น 4 แบบ เฮอร์ลิค และโรเจอร์ (ใจทิพย์ พวงทอง. 2540: 19-24; อ้างอิงจาก Hurlock. 1974: 90; Roger. 1972: 117) แบ่งเป็น

3.1 แบบประชาธิปไตย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ผู้ปกครองให้ความรัก ความอบอุ่น ความยุติธรรม การตัดสินใจใดๆ ในครอบครัวเกิดขึ้นจากการตกลงเห็นชอบจากสมาชิกทุกคน และนิสิตนักศึกษา มีโอกาสได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ มีโอกาสคิดริเริ่ม และตัดสินใจ ผู้ปกครองไม่ตามใจ และไม่เข้มงวดจนเกินไป

3.2 แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ผู้ปกครองไม่ให้อิสระแก่นิสิตนักศึกษาเท่าที่ควร ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ถูกควบคุมให้อยู่ในสายตา หรือคุ้มครองป้องกันให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา

3.3 แบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ผู้ปกครองกำหนดจุดมุ่งหมายหรือกฎเกณฑ์ทุกอย่างที่เข้มงวด นิสิตนักศึกษาเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตาม และต้องเชื่อฟังผู้ปกครองอย่างเคร่งครัด หากไม่ปฏิบัติตามจะถูกลงโทษอย่างรุนแรง

3.4 แบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ไม่ให้การสนับสนุนหรือคำแนะนำช่วยเหลือเท่าที่ควร นิสิตนักศึกษาไม่มีโอกาสได้เรียนรู้ หรือรับการฝึกฝนให้มีคุณธรรมและความดีต่างๆ ไม่มีระเบียบวินัย และไม่มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีเวลาอยู่ร่วมกับผู้ปกครองน้อยและมีอิสระมากเกินไป

4. นิสิต หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ปีการศึกษา 2556 ในชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่าของแต่ละคณะวิชาในกลุ่มสาขาวิชาต่างๆ

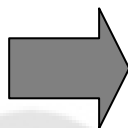
กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้แนวคิดดังต่อไปนี้

ตัวแปรต้น

สถานภาพทั่วไปของนิสิต

1. เพศ
2. ชั้นปี
3. กลุ่มสาขาวิชา
4. วิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว

ตัวแปรตาม

คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. สำนึกดี (Integrity)
2. มุ่งมั่น (Determination)
3. สร้างสรรค์ (Knowledge creation)
4. สามัคคี (Unity)

ภาพประกอบ 1 รูปแบบความเกี่ยวข้องระหว่างตัวแปรเพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา วิธีการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวและคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมมติฐานการวิจัย

1. นิสิตชายและนิสิตหญิง มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกัน
2. นิสิตที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกัน
3. นิสิตที่กลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกัน
4. นิสิตที่ได้รับการเลี้ยงดูของครอบครัวต่างกัน มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้นำเสนอตามลำดับสาระ ดังนี้ อัตลักษณ์ของนิสิต คุณลักษณะของนิสิต ข้อมูลทั่วไปของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และตัวแปรที่มีอิทธิพลต่ออัตลักษณ์

อัตลักษณ์ของนิสิต

ความหมายของอัตลักษณ์

ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมาย คำว่า “อัตลักษณ์ (Identity)” นั้นว่า ประกอบด้วย อัต หมายถึง ตน หรือ ตัวเอง กับ ลักษณะ หมายถึง สมบัติเฉพาะตัว รวมความแล้ว จึงหมายถึง ผลรวมของลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือจำได้ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2542)

อัตลักษณ์ (Identity) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน คือ identitas เดิมใช้คำว่า idem ซึ่งมีความหมายว่า เหมือนกัน (The same) อัตลักษณ์มีความหมายสองนัยยะด้วยกัน คือ ความเหมือน และความเป็นลักษณะเฉพาะที่แตกต่างออกไป นั่นคือ การตีความหมายเหมือนกับบนพื้นฐานของความสัมพันธ์ และการเปรียบเทียบกันระหว่างคน หรือสิ่งของในสองแง่มุมมอง คือ ความคล้ายคลึง และความแตกต่าง (ประสิทธิ์ ลิปรีชา. 2547: 32-33)

นอกจากนี้การนิยาม “อัตลักษณ์” มักจะแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะ 2 ประการ ที่เคียงคู่กัน อยู่เสมอ นั่นคือ สิ่งที่เหมือนกันกับสิ่งที่แตกต่างกัน อาทิ การนิยามของ บราเธอร์ (เกศกนก ชุ่มประดิษฐ์; และ จิราพร ขุนศรี. 2549: 10; อ้างอิงจาก Barthers. 1976) ที่กล่าวว่า อัตลักษณ์ต้องเป็นกระบวนการแบบเหรียญสองด้าน ด้านหนึ่ง คือ ความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน (Self-Ascription) ขณะที่ในอีกด้านหนึ่ง คนอื่นก็ต้องรู้สึกเช่นนั้นด้วย (Ascribe By Others) อัตลักษณ์จึงเป็นความพยายามที่จะสร้างขอบเขตที่ชัดเจนของบุคคล คือ ตอบคำถามให้ได้ว่า “เราเป็นใคร และแตกต่างจากคนอื่นตรงไหน” ซึ่งสอดคล้องกับการนิยามของ Brown (2004: 34) อัตลักษณ์ คือ การกำหนด “ความเหมือน” (Similarity) และ “ความแตกต่าง” (Difference) ระหว่างคนหรือสิ่งของ ความเหมือนและความแตกต่างเป็นเรื่องการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) หรือเป็นผลมาจากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม (Group Affiliation) ดังนั้น การมีปฏิสัมพันธ์จะทำให้ทราบว่าตนเองมีความเหมือนหรือความต่างกับคนอื่น

อภิญา เฟื่องฟูสกุล (2546: 1) ได้กล่าวว่า อัตลักษณ์ หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลหรือสิ่งหนึ่งหรือเฉพาะของสิ่งนั้นที่ทำให้โดดเด่นขึ้นมาและมีความแตกต่างจากสิ่งอื่น

นัทธนัย ประสานนาม (2549: 78) ได้ให้ความหมายของอัตลักษณ์ว่า หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเองว่า “ฉันคือใคร” ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการปฏิสังสรรค์ระหว่างตัวเรากับคนอื่น โดยผ่านการมองเห็นตนเองและการที่คนอื่นมองเห็นเรา อัตลักษณ์ต้องการความตระหนักรู้ (Awareness) ในตัวเราและพื้นฐานของการเลือกบางอย่าง นั่นคือเราจะต้องแสดงตนหรือยอมรับอย่างตั้งใจกับอัตลักษณ์ที่เราเลือก ความสำคัญของการแสดงตนก็คือ การระบุได้ว่าเรามีอัตลักษณ์เหมือนกลุ่มหนึ่ง และมีความแตกต่างจากกลุ่มอื่นอย่างไร และ “ฉันเป็นใคร” ในสายตาคนอื่น

แมคคอลล (จรรยา แก้วใจบุญ; และ นิภา ไชยรินคำ. 2551: 9; อ้างอิงจาก McCall. 1987: 134) ได้ให้ความหมายอัตลักษณ์ว่า เป็นลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่ทำให้บุคคลนั้นรู้ตัวว่า เขาเป็นบุคคล เป็นตัวเขาเอง แตกต่างจากคนอื่น และทำให้คนอื่นรู้จักว่าเป็นใครด้วยเอกลักษณ์ของตนเอง จึงมีความสำคัญ เพราะเป็นเครื่องรักษาบุคคลแต่ละคน ให้มีความเป็นตัวตนของตนเองโดยแท้จริง

วูดเวิร์ด (Woodward. 1997: 2) ได้กล่าวไว้ว่า อัตลักษณ์ คือสิ่งที่ทำให้เรารู้ตัวตนเองว่าเราคือใคร และเราดำเนินความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ตลอดจนโลกที่แวดล้อมตัวเราอยู่ อย่างไรก็ตาม อัตลักษณ์คือสิ่งที่กำหนดทางเดินให้กับเรา เป็นสิ่งที่บ่งบอกว่า ใครเป็นพวกเดียวกับเรา และใครที่แตกต่างจากเรา ส่วนใหญ่แล้วอัตลักษณ์ถูกกำหนดโดยความแตกต่าง ซึ่งอาจมองเห็นได้ในลักษณะของการแบ่งแยกออกจากกัน เช่น อัตลักษณ์ในรูปแบบของความแตกต่างระหว่างชนชาติหรือความขัดแย้งด้านความเชื่อ เป็นต้น โดยมากแล้วอัตลักษณ์ถูกสร้างขึ้นในลักษณะของสิ่งตรงกันข้าม เช่น คนผิวขาว-คนผิวสี ความปกติ-ความเบี่ยงเบนจากปกติ และผู้ชาย-ผู้หญิง ส่วนมาร์เซีย (สุภัชฌาน์ ศรีเอี่ยม. 2554: 23; อ้างอิงจาก Marcia. 1980) ได้กล่าวว่า อัตลักษณ์ คือลักษณะโครงสร้างตน (Self-Structure) ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล มีการเปลี่ยนแปลงไปตามแรงขับ ความสามารถ ความเชื่อและการปรับตัวของบุคคล ถ้าพัฒนาการของโครงสร้างแห่งตนดีจะมีความเป็นตัวของตัวเอง รู้ถึงความเหมือนและความต่างของตนกับผู้อื่น พัฒนาการของโครงสร้างแห่งตนไม่ดี จะทำให้เกิดความสับสนในใจตนเองและอาศัยสิ่งภายนอกมาช่วยประเมินตน

ไรซ์ (Rice. 1996: 36) ได้สรุปแนวคิดของนักจิตวิทยาหลายท่านเกี่ยวกับอัตลักษณ์ คือ ผลรวมของการรับรู้ตัวตนเป็นอย่างไร มีบทบาททางสังคมอย่างไร บุคคลที่มีความสำเร็จในการพัฒนาอัตลักษณ์ จะมีการยอมรับตนเองสูงและอัตลักษณ์เกิดจากการพัฒนาการทางด้านร่างกาย เพศ สังคม อาชีพ จริยธรรม อุดมคติและบุคลิกภาพ

การนิยามความหมายของอัตลักษณ์ของนักวิชาการต่างๆ มีนัยแฝงไปด้วยอิทธิพลของบริบททางสังคม และเกณฑ์ต่างๆ โดยสรุปแล้ว ความหมายดังที่ ไพฑูรย์ มีสกุล (2551: 3) กล่าวว่า อัตลักษณ์ หมายถึง สิ่งที่ทำให้เรารู้ว่าเป็นเรา หรือพวกเรา ซึ่งแตกต่างจากพวกเขา หรือคนอื่น อัตลักษณ์มิใช่สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยสังคม

นอกจากนี้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) (2554: 49) ได้ระบุว่า อัตลักษณ์ หมายถึง บุคลิก ลักษณะที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่ได้รับความเห็นชอบจากสภาสถาบัน อัตลักษณ์เป็นตัวบ่งชี้ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการประเมินคุณภาพการศึกษาในสองรอบที่ผ่านมา ที่ได้มีการ

ตรวจสอบปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา ว่ามีการกำหนดไว้หรือไม่เท่านั้น ซึ่งในทางปฏิบัติทุกสถานศึกษาจะต้องกำหนดไว้ตั้งแต่เมื่อก่อตั้งสถานศึกษา ส่วนการประเมินภายนอกกรอบสาม จะประเมินผลว่าตัวผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นไปตามสาระที่กำหนดไว้ในปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจหรือไม่ ยกตัวอย่างง่าย ๆ ถ้าสถานศึกษากำหนดปรัชญาไว้ว่า "ความรู้คู่คุณธรรม" บัณฑิตที่จบมาต้องมีความรู้ เป็นคนดีมีจิตสาธารณะก็ถือว่าเป็นบรรลุอัตลักษณ์ โดยจะนำผลมาพิจารณาตามหลักเกณฑ์การให้คะแนนของแต่ละระดับการศึกษาต่อไป ในการเก็บข้อมูลเรื่องอัตลักษณ์นั้น สถานศึกษาจะต้องกำหนดเกณฑ์ขึ้นมา เพื่อให้ประเมินผลความเป็นอัตลักษณ์ของสถานศึกษา โดยอาจจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากประชาคมภายในสถานศึกษา หรือทำแบบสำรวจความคิดเห็นจากบุคลากรภายในต่อคุณลักษณะของผู้เรียนที่สะท้อนปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจที่กำหนดหรือไม่ และให้ระดับคะแนนตามระดับผลกระทบที่ดีต่อชุมชนท้องถิ่น และระดับการยอมรับจากชุมชนหรือหน่วยงานภายนอก ผลที่ได้จากการดำเนินการจะส่งผลดีให้สถานศึกษาได้ทบทวน พิจารณาและดำเนินการต่อไปอย่างมีเป้าหมายชัดเจน สำหรับระดับอุดมศึกษา สถาบันและคณะจะต้องกำหนดอัตลักษณ์เป็นเรื่องเดียวกัน ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า "หนึ่งสถานศึกษาหนึ่งอัตลักษณ์" ทั้งนี้ สุพัทธ์ พิบูลย์ (2553: ออนไลน์) ได้สรุปว่า อัตลักษณ์ หมายถึง ลักษณะเฉพาะที่เป็นตัวตนของสถานศึกษา หรือกลุ่มสถานศึกษาที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการจัดตั้งสถานศึกษา หรือลักษณะโดดเด่นของสถานศึกษา โดยควรเน้นที่การกำหนดภาพความสำเร็จในตัวผู้เรียน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นอาจสรุปได้ว่า อัตลักษณ์ หมายถึง คุณลักษณะ หรือสมรรถนะ และเป็นผลรวมของลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือจำได้ เป็นความพยายามที่จะสร้างขอบเขตที่ชัดเจนของบุคคลที่โดดเด่นและมีความแตกต่างจากสิ่งอื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ส่วนใหญ่อัตลักษณ์ถูกกำหนดโดยความแตกต่าง อาจมองเห็นได้ในลักษณะของการแบ่งแยกออกจากกันมีการเปลี่ยนแปลงไปตามแรงขับ ความสามารถ ความเชื่อ และการปรับตัวของบุคคล

ความสำคัญของอัตลักษณ์

ชัยณรงค์ ชันผีก และชูเกียรติ โพนแก้ว (2552: 8) ได้กล่าวถึงความสำคัญของอัตลักษณ์ว่ายังเป็นเรื่องของการใช้สัญลักษณ์ (Symbol) เพราะการแสดงออกซึ่งความสำคัญต่างๆ จะกระทำโดยผ่านระบบสัญลักษณ์ที่หลากหลายรูปแบบ ในอีกด้านของอารมณ์ความรู้สึกมนุษย์ เพราะมนุษย์ให้ความหมายหรือเปลี่ยนแปลงความหมายที่เกี่ยวกับตนเองในกระบวนการที่เขาสัมพันธ์กับโลกและปริณทลของอัตลักษณ์เป็นตัวตนที่มันซ้อนทับกันอยู่ จึงมีการจัดแบ่งประเภทของอัตลักษณ์เป็น 2 ระดับ คือ

1. อัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal Identity)
2. อัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity)

การที่สังคมกำหนดบทบาทหน้าที่และระบบคุณค่าที่ติดตัวมาให้กับมนุษย์ เช่น ความเป็นพ่อ ความเป็นเพื่อน ความเป็นสามีภรรยา ดาวโรงเรียน เข็มกลัดรุ่น ผ้าพันคอของทีม ภาษาหรือเสื้อผ้าที่ใส่เป็นการใช้สัญลักษณ์และการสร้างภาพแทนความจริง (Representation) เป็นสิ่งสำคัญในการแสดงให้เห็นแนวทางที่มนุษย์มีอัตลักษณ์ร่วมกับบุคคลบางกลุ่ม และแสดงการแยกแยะตัวเองด้วยการสร้างความต่างจากคนอื่นหรือกลุ่มอื่น

นอกจากนี้ (ชัชวรงค์ ชันผณี; และ ชูเกียรติ โพนแก้ว. 2552: 8-9) ได้กล่าวอีกว่า แม้ว่าในฐานะของบุคคลมนุษย์ควรจะยอมรับในอัตลักษณ์ต่างๆ อย่างตั้งใจ อัตลักษณ์เหล่านั้นยังเป็นผลผลิตที่สำคัญของสังคมมนุษย์อาศัยอยู่และยังเป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวมนุษย์กับคนอื่น อัตลักษณ์จึงได้จัดเตรียมการเชื่อมโยงระหว่างบุคคลกับโลกที่เขาอาศัยอยู่ นอกจากนี้ อัตลักษณ์ยังรวมถึงเรื่องว่า “ฉันมองตัวฉันเองอย่างไร และคนอื่นมองฉันอย่างไร” มันเข้าไปเกี่ยวข้องกับตัวตน (Self) และสิ่งที่อยู่ภายใน มันเป็นการกำหนดตำแหน่งที่ระลึกจากสังคม ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่คนอื่นรับรู้ด้วย ไม่ใช่แค่มนุษย์รับรู้เท่านั้น อย่างไรก็ตามการที่มนุษย์มองตัวเราอย่างไรและคนอื่นมองเราอย่างไรมันอาจไม่สอดคล้องกันเสมอไป

พิเชฐ แสงทอง (2555: 268) ได้กล่าวไว้ว่า สังคมนักคิดด้านสังคมวิทยาสมัยใหม่ให้ความสำคัญต่ออัตลักษณ์ในฐานะเป็นผลผลิตของสังคม มีการแบ่งแยกระหว่างอัตลักษณ์ร่วมทางสังคมและอัตลักษณ์ของปัจเจก โดยมี “พิธีกรรม” ทำหน้าที่เชื่อมโยงปัจเจกเข้ากับอัตลักษณ์ร่วมในสังคม ส่วน Charles Cooley นักคิดสายปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์เชื่อว่า ความรู้สึกเกี่ยวกับ “ตัวตน” ของคนนั้นพัฒนาขึ้นมาจากปฏิกริยาของเราต่อความเห็นของผู้อื่นเกี่ยวกับตัวเรา ตัวตนนี้เปรียบเสมือน “ตัวตนในกระจกเงา” (The liking glass self) ที่ประกอบด้วยภาพลักษณ์ของเราที่เรา มีต่อตนเอง และจินตนาการเกี่ยวกับการตัดสินใจต่อผู้อื่นต่อภาพลักษณ์นั้น ตลอดจนปฏิกริยาและความรู้สึกต่างๆ ของเราต่อจินตนาการดังกล่าว ซึ่งหลอมรวมกันก่อเป็นความรู้สึกบางอย่างที่เรา มีต่อตนเอง เช่น ความภาคภูมิใจหรือความรู้สึกต่ำต้อย แต่สำหรับ George Herbert Mead แล้ว “การสร้างตัวตน” คือ “การเรียนรู้ (ผ่านภาษา) ที่จะสวมบทบาทของผู้อื่น” ระหว่างนั้นเราก็จะซึมซับบทบาท ระเบียบ กฎเกณฑ์ของสังคมเข้ามาสู่ตัวตน และหลอมเอาทัศนคติของ “บุคคลอื่น” เข้าสู่ “ตัวตนของเรา”

นอกจากนี้ อัตลักษณ์ยังมีความสำคัญต่อความมั่นคงทางด้านจิตใจของบุคคลเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกภาคภูมิใจ การยอมรับในคุณค่าของตนเอง ก่อให้เกิดความมั่นใจและปราศจากความวิตกกังวลในการติดต่อและการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น อัตลักษณ์จึงมีอิทธิพลต่อความสามารถของบุคคล มีอิทธิพลต่อการสร้างความโดดเด่นของตนเอง (จรรยา แก้วไฉนบุญ; และ นิภา ไชยรินคำ. 2551: 11) และมีลักษณะเส้นไหลขึ้นอยู่กับการบริบทของสังคม มีกระบวนการทางสังคมที่มีต่อคนหรือกลุ่มอื่นๆ ด้วย อัตลักษณ์มีทั้งที่เป็นปัจเจกบุคคล (Individual) และอัตลักษณ์ร่วมของกลุ่ม (Collective) ในปัจเจกบุคคลหนึ่งอาจจะมีหลายอัตลักษณ์อยู่ในตัวเอง เช่น เพศ สภาพกลุ่มชาติพันธุ์ ชาติ ช่วงชั้นทางสังคม อาชีพ ศาสนา เป็นต้น ในขณะที่อัตลักษณ์ร่วมของกลุ่มนั้นเป็นอัตลักษณ์ร่วมถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของความเหมือนกันของสมาชิกในกลุ่ม อย่างไรก็ตาม

บนพื้นฐานของความเหมือนกันของกลุ่มนั้น ย่อมมีการแตกต่างกับกลุ่มอื่นมาเป็นตัวกำหนดความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของกลุ่มคนด้วย (ประสิทธิ์ ลีปรีชา. 2547: 33-34)

พีช และอดัมส์ (บุษรินทร์ ท่งมีผล. 2546; อ้างอิงจาก Fitch and Adam. 1983)

ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอัตลักษณ์เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล พบว่า ผู้ที่มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ดีมักพบอัตลักษณ์ได้ง่ายกว่า นอกจากนี้ การได้เรียนรู้ ได้ฝึกฝนทักษะการมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลจะช่วยส่งเสริมให้อัตลักษณ์มีการพัฒนาขึ้น

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า ความสำคัญของอัตลักษณ์เป็นการแสดงออกโดยใช้สัญลักษณ์ (Symbol) ที่หลายรูปแบบ และมีความสำคัญต่อความมั่นคงทางด้านจิตใจของบุคคลเป็นอย่างมาก มีอิทธิพลต่อความสามารถของบุคคล มีอิทธิพลต่อการสร้างตัวตนของตนเอง ซึ่งเป็นผลผลิตที่สำคัญของสังคมมนุษย์ที่อาศัยอยู่และยังเป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวมนุษย์กับคนอื่น เป็นสิ่งสำคัญในการแสดงให้เห็นแนวทางหรือที่มนุษย์มีอัตลักษณ์ร่วมกับบุคคลบางกลุ่ม

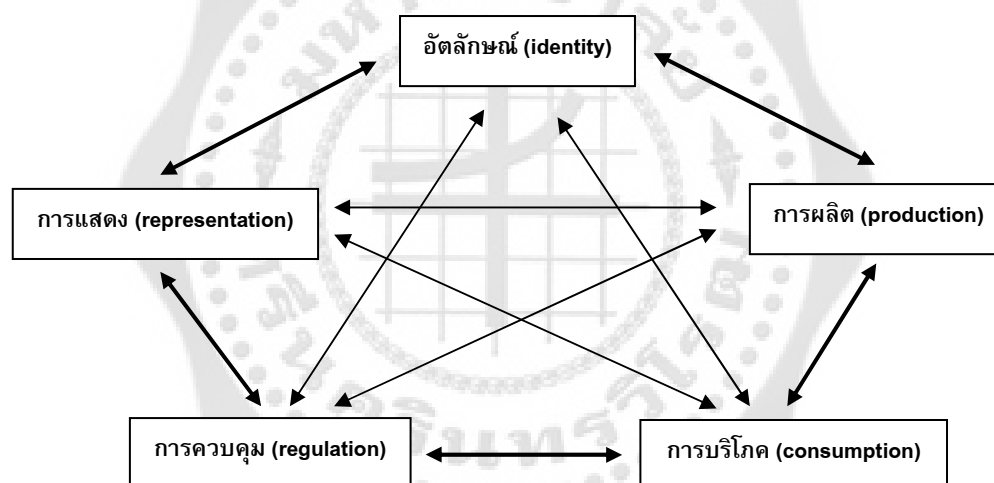
การกำหนดอัตลักษณ์

การกำหนดอัตลักษณ์มีต้นตอมาจากคุณลักษณะที่มีความแตกต่างกัน อาทิ ความแตกต่างระหว่างชาย หญิง เชื้อชาติ เป็นต้น นับว่ามีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่ก่อให้เกิดกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ โดยมีเงื่อนไขของกระบวนการสร้าง ดังนี้ (เกศกนก ชุ่มประดิษฐ์; และ จิราพร ขุนศรี. 2549: 17-19)

1. ต้องการทราบถึงกระบวนการสร้างแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ (Conceptualization of Identity) เพื่อนำไปสู่การทำหน้าที่ของอัตลักษณ์ที่อธิบายถึงลักษณะของสิ่งที่มีความแตกต่าง
2. อัตลักษณ์จะต้องเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสำคัญของการเป็นสมาชิกในสังคม
3. อัตลักษณ์มักมีรากฐานจากสิ่งที่เป็นธรรมชาติ อาทิ เชื้อชาติ ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ รวมไปถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาต่างๆ
4. อัตลักษณ์มักจะนำไปเกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ อันนำไปสู่การใช้สัญลักษณ์
5. อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ช่วยให้สังคมดำรงอยู่ และเป็นเครื่องมือที่ใช้เป็นเงื่อนไขทางสังคมในการจำแนกบุคคลที่ไม่ใช่พวกเดียวกันออกไป
6. การอยู่ร่วมกันเป็นสังคม และการใช้สัญลักษณ์เป็นสิ่งที่ใช้แยกแยะลักษณะที่มีความแตกต่างออกไปจากกลุ่ม จัดเป็นสิ่งที่ทำให้อัตลักษณ์ดำรงอยู่
7. กระบวนการสร้างแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ มักจะสัมพันธ์กับระบบการแบ่งชั้นทางสังคม เพื่อแสดงว่า นั่นพวกเขา นี่พวกเรา
8. การทำให้เห็นความแตกต่างนั้น ยังอยู่ในสภาวะที่มีความคลุมเครือไม่ชัดเจน
9. อัตลักษณ์ ยังเป็นสิ่งที่ไม่มีความเป็นเอกภาพ นั่นเป็นเพราะเงื่อนไขต่างๆ ที่นำมาใช้นั้นเอง
10. การที่ยังคงอธิบายให้เห็นว่าเพราะเหตุใดที่ผู้คนในสังคมยึดติดอยู่กับอัตลักษณ์แห่งตน ทำให้เราจึงต้องค้นหาตำแหน่งแห่งที่ ที่จะยืนหยัดต่อสู้กับวาทกรรมอันเกิดจากอัตลักษณ์

รวมถึงการอธิบายว่า สังคมและสัญลักษณ์ยังเป็นสิ่งสำคัญที่นำไปสู่กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทั้งหมดนี้จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่อธิบายว่า เพราะเหตุใด อัตลักษณ์จึงถูกสร้างขึ้นและได้รับการดำรงและรักษาไว้ในแต่ละสังคม

ฉลาดชาย รมิตานนท์ (2550: ออนไลน์) กล่าวว่า อัตลักษณ์นั้นไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นลอยๆ ตามธรรมชาติแต่เป็นสิ่งที่เกิดจากการสร้างของวัฒนธรรมในช่วงเวลาหนึ่ง และวัฒนธรรมก็เป็นสิ่งก่อสร้างทางสังคม (Social Construct) นอกจากนี้ วัฒนธรรมก็ไม่ใช่สิ่งที่หยุดนิ่งหรือตายตัว หากแต่มีรูปแบบเป็นวงจรที่เรียกว่า “วงจรแห่งวัฒนธรรม” (Circuit of Culture) ดังนั้นอัตลักษณ์ทั้งหลายจึงมีกระบวนการถูกผลิต (Produced) ให้เกิดขึ้น สามารถถูกบริโภค (Consumed) และถูกควบคุมจัดการ (Regulated) อยู่ในวัฒนธรรมเหล่านั้น และทั้งนี้ยังมีการสร้างความหมายต่างๆ (Creating Meanings) ผ่านทางระบบต่างๆ ของการสร้างภาพตัวแทน (Symbolic Systems of Representation) ที่เกี่ยวกับตำแหน่งแห่งที่ต่างๆ ทางอัตลักษณ์อันหลากหลายที่เราเลือกใช้ หรือนำเอามาสร้างเป็นอัตลักษณ์ของเรา ดังนี้

ภาพประกอบ 2 วงจรแห่งวัฒนธรรม (The Circuit of Culture)

ที่มา: Hall, S. (1997). *Representation: Cultural Representations and Signifying*. p. 1.

ทั้งนี้ การกำเนิดขึ้นของอัตลักษณ์นั้น ชีร์พ (เกศกนก ชุ่มประดิษฐ์ และจิราพร ขุนศรี. 2549: 22; อ้างอิงจาก Sarup. 2002: xv-xvi) เสนอว่า มาจากกรอบแนวคิดและทฤษฎีหลายสาขา อาทิ ทฤษฎีบทบาททางสังคม โดยเฉพาะกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคม แนวคิดเรื่องอุดมคติในสังคม และทฤษฎีว่าด้วยวาทกรรม โดยการศึกษาถึงต้นกำเนิดของอัตลักษณ์จะมุ่งไปที่บทบาททางสังคม การกล่อมเกลาจากครอบครัว โรงเรียน ที่ทำงาน และชาติไม่ได้คือสื่อมวลชน ทั้งหมดล้วนมีความสำคัญต่อการเป็นอัตลักษณ์

นอกจากนี้ อัตลักษณ์ถูกสร้างขึ้นมาได้โดยผ่านการปฏิสังสรรค์ระหว่างบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ๆ ก็จะมีอัตลักษณ์ที่หลากหลาย และเมื่อบุคคลยอมรับอัตลักษณ์ใด อัตลักษณ์หนึ่ง ในขณะเวลานั้นจะมีกระบวนการที่แตกต่างกันในการแทนที่ ในขณะที่บุคคลทำการกำหนดตำแหน่งของตนเอง และถูกกำหนดตำแหน่งของสังคม กระบวนการที่เกิดขึ้นนี้ได้คำนึงจุดเน้นที่ความแตกต่าง ความหลากหลายในการสร้างอัตลักษณ์ที่เท่าเทียมกับการตั้งคำถามว่า อัตลักษณ์ทั้งหลายนี้ได้เชื่อมโยงกับสังคมได้อย่างไร การมุ่งเป้าหมายไปที่ความสำคัญต่อมุมมองทางสังคมของอัตลักษณ์จะนำเราไปสำรวจโครงสร้างต่าง ๆ โดยผ่านชีวิตของเราที่ถูกจัดการอัตลักษณ์ต่าง ๆ ของเรา ซึ่งถูกจัดเก็บไว้เข้าที่ด้วยโครงสร้างต่าง ๆ ทางสังคมก็มีส่วนร่วมในการก่อตัวของอัตลักษณ์ของตัวเองด้วย เช่นกัน (อภิญา เฟื่องฟูสกุล. 2543: 4)

นอกจากนี้แล้ว สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ให้แนวทางในการกำหนดตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ของสถานศึกษาไว้ว่า สถานศึกษาควรใช้คำที่สามารถระบุลักษณะเฉพาะ สามารถเก็บข้อมูลได้และวัดผลได้จริง ซึ่งอัตลักษณ์ที่กำหนดไม่ต้องนำทุกประเด็นที่มีในปรัชญา ปณิธานมารวมไว้ทั้งหมด แต่เป็นการประมวลภาพรวมโดยสรุปที่จะปรากฏเป็นลักษณะนิสัยที่แสดงออกทางพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งเป็นการค้นหาตัวตนที่โดดเด่นที่สุดที่สถานศึกษาได้ถ่ายทอด ปลูกฝังและบ่มเพาะจนสะท้อนออกมาในตัวผู้เรียนได้ชัดเจนที่สุดจนเป็นที่ปรากฏและยอมรับของผู้พบเห็น ชุมชน ผู้ใช้บริการ หรือหน่วยงาน ที่ผู้เรียนไปทำงาน (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. 2544: 23) สำหรับในการกำหนดอัตลักษณ์ของสถานศึกษานั้น ควรทำการวิเคราะห์ความเป็นมาของสถานศึกษา เจตนารมณ์ในการจัดตั้ง หรือบริบทของสถานศึกษาแล้ว กำหนดอัตลักษณ์หรือคุณสมบัติเฉพาะที่ผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องมีก่อนสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้ ควรมีการประชาพิจารณ์ให้เห็นพ้องร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งจะต้องมีกิจกรรมการส่งเสริมหรือพัฒนาที่เป็นรูปธรรม และมีการประเมินหรือตรวจสอบอย่างเป็นระบบว่าผู้เรียนหรือผู้สำเร็จการศึกษา ได้มีคุณสมบัติหรือผ่านเกณฑ์แล้ว หรือไม่ (สุพักตร์ พิบูลย์. 2553: ออนไลน์) ธงชัย สมบูรณ์ (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอัตลักษณ์ “เด็กกรม” พบว่า

1. ด้านวิชาการ มีความมานะอดทน และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการเรียน เป็นผู้มีวินัยและรับผิดชอบต่อตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นผู้เอาใจใส่ต่อการเรียนและเป็นที่ยอมรับของสถาบันการศึกษาทั่วไป สามารถศึกษาหาความรู้เองได้และเห็นคุณค่าของการศึกษาอย่างยิ่ง
2. ด้านคุณธรรม เป็นผู้มีความดี ซึ่งจะเห็นได้จากเด็กกรมทุกคนจะต้องเรียนวิชา “ความรู้คู่คุณธรรม” ซึ่งกระบวนการวิชานี้มีการปลูกฝังและขัดเกลาให้เป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ อดทน รู้จักเสียสละ และปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองและเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีเหตุผลในความแตกต่างทางวัฒนธรรมสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างดี
3. ด้านการเมือง เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในฐานคติคุณค่าของการปกครองระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ รักในเสรีภาพและความเสมอภาคทางการเมือง นอกจากนี้ ยังกล้าแสดงออก

ถึงบทบาทของตนเอง ในฐานะปัญญาปัจเจก เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการกระบวนการทางการเมือง ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

4. ด้านการรับใช้สังคม เป็นผู้ที่มีความเสียสละมุ่งมั่นในหน้าที่ความรับผิดชอบเพื่อประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งอยู่ภายใต้กฎกติกาของสังคม สามารถปรับตัวได้เป็นอย่างดี และได้รับการชื่นชมจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน หนึ่งโดยภาพรวมสามารถรับใช้สังคมได้ในทุก ๆ มิติ ทั้งทางด้านสังคม การเมือง การปกครองและวัฒนธรรม

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การกำหนดอัตลักษณ์เป็นสิ่งที่เกิดจากการสร้างของวัฒนธรรม ในช่วงเวลาหนึ่ง และวัฒนธรรมก็เป็นสิ่งที่ก่อสร้างทางสังคม (Social Construct) การกำหนดอัตลักษณ์นั้นมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่ก่อให้เกิดกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ ซึ่งอัตลักษณ์นั้นไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นลอย ๆ ตามธรรมชาติ แต่อัตลักษณ์ถูกสร้างขึ้นมาได้โดยผ่านการปฏิสังสรรค์ระหว่างบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ๆ ดังนั้นอัตลักษณ์ทั้งหลายจึงมีกระบวนการถูกผลิต (Produced) ให้เกิดขึ้น สามารถถูกบริโภค (Consumed) และถูกควบคุมจัดการ (Regulated) อยู่ในวัฒนธรรม

องค์ประกอบของอัตลักษณ์

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและผลงานวิจัยเพื่อใช้เป็นหลักในการกำหนดองค์ประกอบเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ดังนี้

กฤษี คำชาย (2542: 21) กล่าวว่า อัตลักษณ์มีหลายองค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบทางกาย เพศ สังคม อาชีพ จริยธรรม อุดมการณ์และลักษณะทางจิตใจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบรวมเกิดเป็นความคิดรวบยอดและเป็นลักษณะเฉพาะตนของบุคคล

ปรีชา ธรรมมา (2548: 51) กล่าวว่า อัตลักษณ์ประกอบด้วย อัตลักษณ์ด้านร่างกาย ทางเพศ บทบาททางเพศ อาชีพ อุดมการณ์และจริยธรรม โดยด้านร่างกายและทางเพศก่อตัวขึ้นมาได้ตั้งแต่เนิ่น ๆ เริ่มต้นในช่วงก่อนวัยรุ่น ซึ่งนำไปสู่การยอมรับตนเองด้านร่างกายและทางเพศ ผู้ที่ยอมรับตนเองด้านร่างกายและทางเพศ รวมทั้งบทบาททางเพศจะเป็นผู้ที่มีอัตลักษณ์ทางบวกในด้านทั้งสอง ส่วนอัตลักษณ์ด้านสังคมจะเกิดขึ้นเมื่อมีสัมพันธภาพทางสังคมกว้างออกไป โดยการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคม เมื่อบุคคลมีความเจริญงอกงามทางความคิดสูงขึ้นก็จะพัฒนาอัตลักษณ์ด้านอาชีพ ด้านอุดมการณ์และจริยธรรม

อีริคสัน (สุภัชฉาน ศรีเอี่ยม. 2554: 24; อ้างอิงจาก Erikson. 1968) ได้กล่าวถึงอัตลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการ 2 ประการ สรุปได้ดังนี้ ประการแรกเป็นลักษณะภายใน ซึ่งหมายถึง การรู้จักและรับรู้ภาพลักษณ์เกี่ยวกับตนเองของบุคคล ประการที่สองเป็นลักษณะภายนอก ซึ่งหมายถึง การยอมรับและการผูกพันกับอุดมคติ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมรอบตัว อันแสดงถึงการมีส่วนร่วมในคุณลักษณะที่สำคัญร่วมกับผู้อื่น บุคคลที่มีอัตลักษณ์จะมีภาพที่ชัดเจนและการยอมรับทั้งสาระภายนอกของบุคคลและวัฒนธรรมของสิ่งแวดล้อมที่เขาอาศัยอยู่

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2541: 14) กล่าวว่า โครงสร้างของอัตลักษณ์ตามแนวคิดของ อิริคสันมีหลายองค์ประกอบหรือหลายด้านที่สำคัญคือ ด้านอาชีพการงาน ด้านศาสนา ด้านการเมือง ด้านบทบาททางเพศ และด้านค่านิยมอื่น ๆ

นอกจากนี้ มีงานเขียนบทความของ สุวินัย ภรณวลัย (2550: ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า อัตลักษณ์มี 3 ประเภท ดังนี้

1. อัตลักษณ์ที่มีชนชั้นปกครองหรือชนชั้นนายัดเยียดและปลูกฝังให้แก่ประชาชน (Legitimizing Identity)
2. อัตลักษณ์ที่ยืนยันความเป็นตัวตนของตน ด้วยการออกมาประท้วงและต่อต้าน (Resistance Identity)
3. อัตลักษณ์ที่พุ่งเป้าไปสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตัวตนของตนต้องการจะเป็นหรือต้องการจะสังกัด (Project Identity)

สจิวต์ ฮอลล์ (จตุพร ดอนโสสม. 2551: 15; อ้างอิงจาก Stuart Hall. 1997) มองว่า อัตลักษณ์หรือความเป็นตัวตน คือ ชิ้นส่วนหลายๆ ส่วนที่ถูกประกอบรวมกันขึ้นมาในบริบทของ สถานการณ์หนึ่ง ซึ่งอาจมีการเชื่อมต่อ “ชิ้นส่วน” ต่างๆ และการแสดงออกของปัจเจกอีกรูปแบบ หนึ่งก็ได้ ทั้งนี้ เพราะมนุษย์คนหนึ่งๆ เป็นผลรวมของวาทกรรมหลากหลายชุดที่อาจขัดแย้งหรือ ส่งเสริมกัน ลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคนจึงเกิดการผสมผสานองค์ประกอบของวาทกรรมเหล่านั้น ไปในทิศทางที่แตกต่างกัน คนเราจึงสามารถสร้างอัตลักษณ์ที่หลากหลายได้ในสถานการณ์ที่ต่างกัน

เบนเนียน และอาดัมส์ (สุภัชฌา ศรีเยี่ยม. 2554: 25; อ้างอิงจาก Bennion and Adams. 1986) แบ่งอัตลักษณ์ออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านมโนคติส่วนบุคคล (Ideological) และด้านการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal) โดยด้านมโนคติส่วนบุคคล ประกอบด้วย อาชีพ ศาสนา การเมือง และปรัชญาแนวคิดในการดำเนินชีวิต ส่วนด้านการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ประกอบด้วย การคบเพื่อนต่างเพศ การคบเพื่อน บทบาททางเพศ และการพักผ่อนหย่อนใจ นอกจากนี้ อภิญา เฟื่องฟูสกุล (2546: 36) ยังได้กล่าวถึงว่า อัตลักษณ์เป็นมโนทัศน์ที่คาบเกี่ยวสัมพันธ์กับวิชาหลายแขนงทางสังคมศาสตร์ มาุษยวิทยา จิตวิทยา และปรัชญาในสาขาเหล่านี้ มีมโนทัศน์ที่มีความหมายใกล้เคียงหรือเกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์หลายคำ ดังนี้

1. ตัวของตัวเอง (Subject, Subjective, Subjectivism)
2. ปัจเจกชน, ปัจเจกนิยม (Individual, Individualism)
3. บุคลิกภาพ (Personality)
4. ความเป็นตัวตน (Self)
5. หน้าที่การปฏิบัติ (Agency)

แกมเบิล (เมตตา วิวัฒนาภูกุล. 2548: 94-95; อ้างอิงจาก Gamble) พบว่า ความเป็นตัวตนของเราทุกคนคือทุก ๆ สิ่งที่เราคิดและรู้สึกเกี่ยวกับตัวเรา เป็นทัศนคติและความเชื่อทั้งหมดของเราว่าเราเป็นใคร ความเป็นตัวตนประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ประการ คือ

1. ภาพพจน์ต่อตนเองและภาพที่เราตระหนักว่าตัวเราเป็นคนชนิดใด

2. ความนับถือตนเองซึ่งหมายถึง ความรู้สึกของเราและทัศนคติที่เกี่ยวกับตัวเราว่าเป็นอย่างไรที่เป็นอยู่ได้ดีเพียงใดและประเมินตัวเราอย่างไร

คริสตี้ (Christy. 2009: 469-479) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องหมายการวัดอัตลักษณ์เพื่อให้ได้องค์ประกอบของอัตลักษณ์ พบว่า อัตลักษณ์มี 2 ด้าน คือ ด้านส่วนบุคคลกับด้านสังคม ด้านส่วนบุคคล ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ การมีจุดมุ่งหมาย การเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ส่วนด้านสังคม ได้แก่ เชื้อชาติ เพศ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า อัตลักษณ์มีหลายองค์ประกอบที่เกี่ยวกับลักษณะภายใน และลักษณะภายนอก ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า องค์ประกอบของอัตลักษณ์เป็นตัวตน ซึ่งส่วนหลายๆ ส่วนที่ถูกประกอบรวมกันขึ้นมาในบริบทของสถานการณ์หนึ่ง เป็นองค์ประกอบทางด้านร่างกาย ทางเพศ บทบาททางเพศ อาชีพ อุดมการณ์และจริยธรรม ประกอบด้วยเป็นลักษณะภายใน เป็นการรู้จักและรับรู้ภาพลักษณ์เกี่ยวกับตนเองของบุคคล และเป็นลักษณะภายนอก เป็นการยอมรับและการผูกพันกับอุดมคติ สังคมและวัฒนธรรม

การสร้างและการพัฒนาอัตลักษณ์นิสิต

ซิคเคอร์ริง และไรเซอร์ (Chickering; & Reisser. 1993: 38-49) กล่าวว่า การพัฒนาอัตลักษณ์ของนิสิตประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. ด้านร่างกายและลักษณะท่าทาง
2. บทบาทและการแสดงออกทางด้านพฤติกรรมทางเพศ
3. ความรู้สึกของตนเองที่มีต่อสังคม ประเพณี และวัฒนธรรม
4. การแสดงแนวความคิด บทบาท และรูปแบบการดำเนินชีวิต
5. ความรู้สึกในการตอบสนองของความคิดเห็นของบุคคลอื่นมาปรับปรุงตนเอง
6. การยอมรับนับถือในตนเอง มีความภาคภูมิใจในตนเอง
7. การมีบุคลิกที่มั่นคง และเข้มแข็ง รู้วิชาการบูรณาการสิ่งต่างๆ ที่ได้เรียนรู้ รวมทั้ง

ประสบการณ์นำมาพัฒนาเป็นอัตลักษณ์

ประสาธ อิศรปริดา (2547: 80) กล่าวว่า ลักษณะสำคัญที่จะพัฒนาในช่วงวัยรุ่น คือ การพัฒนาอัตลักษณ์ในด้านอาชีพ บทบาททางเพศ การเมือง ศาสนา

นอกจากนี้ ทฤษฎีการพัฒนาจิตนิตนศึกษา ด้านการพัฒนาอัตลักษณ์ (Establishing Identity) ซิคเคอร์ริง และไรเซอร์ (Chickering; & Reisser. 1993: 44) กล่าวว่า การพัฒนาความมีอัตลักษณ์ของนิสิตนศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเป็นการพัฒนาความรู้สึกว่าตนเองกำลังจะเป็นอะไร การมีอัตลักษณ์ของนิสิตนั้นเกิดจากการรวบรวมความรู้สึกทั้งทางด้านร่างกาย จินตนาการ ภาพลักษณ์ ท่าทาง และความทรงจำต่อเนื่องรวมเข้าด้วยกัน การพัฒนาความมีอัตลักษณ์เกี่ยวข้องกับโดยตรงกับทัศนคติด้านความต้องการทางกายภาพ จิตใจ บุคลิกลักษณะและการแสดงออกทางเพศอย่างชัดเจน ทั้งบทบาทด้านเพศของตนและพฤติกรรมทางเพศที่แสดงออกทางเพศอย่างเหมาะสมด้วย

ตาราง 1 พัฒนาการทางด้านอัตลักษณ์ของนิสิตนักศึกษา

จาก	สู่
1. ไม่มั่นใจเกี่ยวกับร่างกาย (Body) และการแสดงออกของตนเอง (Appearance)	1. มั่นใจเกี่ยวกับร่างกาย (Body) และการแสดงออกของตนเอง (Appearance)
2. ไม่เข้าใจในเพศของตน (Gender) และการแสดงออกทางเพศ (Sexual Orientation)	2. รู้จักเข้าใจในเพศของตน (Gender) และการแสดงออกทางเพศ (Sexual Orientation)
3. ไม่เข้าใจในพื้นฐานทางวัฒนธรรม (Culture Roots) และสังคมของตนเอง (Social)	3. มีความมั่นใจและภูมิใจในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของตนเอง
4. สับสนในตนเอง ว่าตนเองคือใคร แสวงหาบทบาท (Roles) และความเป็นตัวของตนเอง (Lifestyles)	4. มีอัตมโนทัศน์ (Self-Concept) ที่ชัดเจนเกี่ยวกับตนเอง แสดงบทบาท (Roles) และความเป็นตัวของตนเองที่ชัดเจน (Lifestyles)
5. ขาดการประเมิน (Evaluation) และไตร่ตรองตนเอง	5. มีความรู้สึกตอบสนองในความคิดเห็นของผู้อื่นและนำมาปรับปรุงตนเอง
6. ไม่พอใจตนเอง	6. ยอมรับและมีความภูมิใจในตนเอง
7. ไม่มั่นคงในบุคลิกภาพ อ่อนแอ	7. มีบุคลิกมั่นคง แข็งแรง

ที่มา: ชิคเคอร์ริง และไรเซอร์ (Chickering; & Reisser. 1993: 34-35).

อภิญา เฟื่องฟูสกุล (2546: 134-135) ได้สรุปว่ากระบวนการสร้างอัตลักษณ์ปะปนอยู่ในชีวิตประจำวันของเราโดยเราไม่ตระหนักรู้ เราตกอยู่ภายใต้โครงกรอบของมัน ใช้นั้น และถูกมันใช้เกือบตลอดเวลา และหากมองไปรอบๆ ตัวจะพบความรุนแรงเชิงสัญลักษณ์ของการกีดกัน และแบ่งแยกอยู่เสมอ

นาวีส ดวงมีสิน (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอัตลักษณ์แห่งตนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต มีอัตลักษณ์แห่งตนด้านความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ รู้สึกว่าตนเองตื่นตัวง่าย รู้สึกอึดอัดและอยากจะทำอะไรมาดั่งๆ และไม่กล้าทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ๆ ก่อน สำหรับอัตลักษณ์ด้านความเข้าใจตนเอง เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ภูมิใจที่ได้เป็นสมาชิกของสังคมที่มีอยู่ รู้จักตนเองว่าเป็นคนอย่างไร และรู้ว่าฉันควรดำเนินชีวิตอย่างไร ส่วนด้านความคิดเห็นกับตนเอง เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ คิดว่าปัญหาส่วนใหญ่ในโลกที่เกิดขึ้นสามารถแก้ไขได้ มีความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ในการทำสิ่งต่างๆ รู้สึกพอใจมากที่ได้ทำงาน และมีความมั่นใจที่จะดำเนินการตามแผนการที่วางไว้ให้เกิดผลสำเร็จในที่สุด นอกจากนี้ งานวิจัยของจิตตินันท์ บุญสุธิกรกุล (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการพัฒนากิจกรรมช่วยในการค้นหาอัตลักษณ์ทาง

การศึกษาและอาชีพของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า นิสิตมีอัตลักษณ์ทางการศึกษาและอาชีพสูงขึ้นทุกด้าน แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมช่วยค้นหาอัตลักษณ์ทางการศึกษาและอาชีพสามารถพัฒนาค้นหาอัตลักษณ์ทางการศึกษาและอาชีพได้ และนอกจากนั้น ในการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมช่วยค้นหาอัตลักษณ์ทางการศึกษาและอาชีพมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้นิสิตได้ตรวจสอบตนเองรู้จักตนเองในด้านต่าง ๆ มากขึ้น เช่น บุคลิกภาพ ความสนใจ ความถนัด และความสามารถ เป็นต้น

สุภัชฉาน ศรีเอี่ยม (2554: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า (1) การศึกษาอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาปัจจุบันด้านต่าง ๆ ในภาพรวมอัตลักษณ์ด้านบวกอยู่ในระดับจริงมาก ส่วนในภาพรวมอัตลักษณ์ด้านลบอยู่ในระดับจริงปานกลาง (2) การพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย (2.1) เป้าหมายเพื่อให้นิสิตนักศึกษามีพัฒนาการในอัตลักษณ์ด้านเฉพาะบุคคล อัตลักษณ์ด้านสังคม อัตลักษณ์ด้านการดำเนินชีวิต และอัตลักษณ์ด้านวิชาการ (2.2) การประเมินสภาพปัญหา โดยประเมินสภาพปัญหาจากองค์กรและผู้รับผิดชอบทั้งในระดับมหาวิทยาลัยและระดับคณะ (2.3) การหาความจำเป็นในการฝึกอบรม ได้แก่ การสร้างโปรแกรมฝึกอบรมการกำหนดกิจกรรม การบริหารกิจกรรม การประเมินผลการฝึกอบรม (2.4) การประเมินผล โดยประเมินในแต่ละกิจกรรมและในภาพรวมของการพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษา (3) การเปรียบเทียบผลการพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดย (3.1) นักศึกษากลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกับกลุ่มควบคุมโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (3.2) นักศึกษากลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยอัตลักษณ์นิสิตนักศึกษาหลังการอบรมแตกต่างกับก่อนการอบรมโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การสร้างและการพัฒนาอัตลักษณ์นิสิตเป็นการพัฒนาความรู้สึกรู้ตัวตนเองกำลังจะเป็นอะไร การมีอัตลักษณ์ของนิสิตนั้นเกิดจากการรวบรวมความรู้สึกทั้งทางด้านร่างกาย จินตนาการ ภาวลักษณะ ท่าทาง และความทรงจำต่อเนื่องรวมเข้าด้วยกัน ซึ่งจะพัฒนาในช่วงวัยรุ่น ซึ่งอยู่ในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจตนเอง และสามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของสังคมได้ คือ การพัฒนาอัตลักษณ์ในด้านอาชีพ บทบาททางเพศ การเมือง ศาสนา

คุณลักษณะของนิสิต

ความหมายของคุณลักษณะ

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะ พบว่า มีการกล่าวถึงคำว่าคุณลักษณะที่หลากหลาย ดังต่อไปนี้

คำว่า “คุณลักษณะ” นั้น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายแยกตามคำที่มาสมาสกันไว้ว่า คำว่า “คุณ” หมายถึง ความที่มีอยู่ประจำในสิ่งนั้น หรือความเกี่ยวเนื่อง ส่วน “ลักษณะ”

หรือ “ลักษณะ” หมายถึง สภาพหรือเครื่องแสดงให้เห็นว่าสิ่งหนึ่งต่างกับอีกสิ่งหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2544) ดังที่ สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ (2549: 11) กล่าวว่า คุณลักษณะ (Character) หมายถึง สภาพหรือสิ่งมีอยู่ประจำในบุคคลที่แสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่วนคำว่า คุณลักษณะ หรือคุณลักษณะที่ดี (Good Character) จึงหมายถึง สภาพหรือสิ่งที่มีประจำในเด็กและเยาวชนไทย ซึ่งแสดงถึงความแตกต่างของความเหมาะสม ดังาม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548: 5) กล่าวว่า คุณลักษณะ หมายถึง สิ่งที่ดีให้เห็นความดีหรือพฤติกรรมที่ปรากฏให้เห็นหรือลักษณะประจำของแต่ละบุคคลซึ่งเป็นการแสดงออกสังเกตและเห็นได้ สอดคล้องกับ พรชัย ภาพันธ์ (2546: 21) ที่ได้ให้ความหมายคุณลักษณะว่าหมายถึง สิ่งที่ดีให้เห็นความดีหรือลักษณะประจำตัวของบุคคล กล่าวคือเป็นพฤติกรรม ลักษณะท่าที อุปนิสัย คุณสมบัติ ความสามารถ ความรู้ทักษะ และเจตคติ

นอกจากนี้ สำลี รักสุทธี (2545: 22) ได้ให้ความหมายของคุณลักษณะว่า หมายถึง คุณลักษณะพฤติกรรมที่สถานศึกษาแต่ละแห่งอยากให้มี อยากให้เกิด อยากให้เป็น ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สถานศึกษาต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม

ส่วน Webster's Third New International Dictionary (1993: 65) ได้ให้ความหมายคุณลักษณะว่า หมายถึง

1. ลักษณะนิสัย ลักษณะ คุณสมบัติ หรือลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล
2. ลักษณะของรูปร่าง รูปแบบ ปัจจัย ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของแต่ละบุคคลซึ่งใช้ในการแบ่งแยก ซึ่งลักษณะเฉพาะของสิ่งของ หรือบุคคล ที่สังเกตได้อย่างชัดเจน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นอาจสรุปได้ว่า คุณลักษณะ หมายถึง สภาพหรือสิ่งมีอยู่ประจำในบุคคลที่แสดง หรือกระทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นพฤติกรรม ลักษณะท่าที อุปนิสัย คุณสมบัติความสามารถ ความรู้ทักษะ และเจตคติ เป็นพฤติกรรมที่ปรากฏให้เห็นถึงความดีหรือลักษณะประจำที่ดีเด่นของบุคคลว่า “บุคคลต้องมีคุณลักษณะอย่างไรบ้าง” และเป็นพฤติกรรมที่เป็นเป้าหมายของการพัฒนาบุคคล จากองค์กรหรือสถานศึกษาต่างๆ อยากให้มี อยากให้เกิด และอยากให้เป็น

ความสำคัญของคุณลักษณะนิสัย

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้ระบุความสำคัญของคุณลักษณะนิสัยไว้ว่า ความสำคัญในการพัฒนานิสิตของประเทศให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะสอดคล้องตามความต้องการของสังคมในศตวรรษที่ 21 และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข นั้น ซึ่งตามกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) ได้กำหนดเป้าหมายของกรอบ คือ “การยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาไทย เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากร ที่มีคุณภาพ สู้ตลาดแรงงานและพัฒนาศักยภาพอุดมศึกษาในการสร้างความรู้และนวัตกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในโลกาภิวัตน์ รวมทั้งการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นไทย...”

(สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2554: 1) ดังที่ มธุรส สว่างบำรุง (2542: 169) กล่าวว่า นิสิตนักศึกษาในช่วงเวลาที่มีความสำคัญ เนื่องจากอยู่ในช่วงวัยรุ่นมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

นอกจากนี้ ชูชาติ อารีจิตรานุสรณ์ (2552: ออนไลน์) กล่าวว่า ในปัจจุบันความรู้และเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความเข้มงวดด้านมาตรฐานวิชาชีพมากขึ้น มีการแข่งขันกันมากขึ้น และการทำงานมีลักษณะที่หลากหลายมากขึ้น ดังนั้น การกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตจึงมีประโยชน์อย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน ชุมชน สังคม ทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ ได้รับประโยชน์มากยิ่งขึ้น เพราะได้บัณฑิตที่คุณสมบัติตรงกับความต้องการมากขึ้น
2. เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการใช้คุณลักษณะบัณฑิตเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร วางแผนการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น
3. เป็นประโยชน์ต่อบัณฑิตที่มีคุณสมบัติเหมาะสม เพราะจะทำให้มีโอกาสในการถูกคัดเลือกเข้าทำงานมากขึ้น และมีโอกาสในการก้าวหน้าในการทำงานมากขึ้น

สุธรรม จันทร์หอม (2530: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ให้ความสำคัญต่อบุคลิกลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาสูงสุด 5 ข้อแรก ได้แก่ ความรู้รอบ ฉลาด ไหวพริบ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต มีจริยธรรมและคุณธรรม มีระเบียบวินัย ลักษณะนี้ค่อนข้างจริงจังและเหมาะสมแก่การทำงานให้สำเร็จลุล่วงได้ดี เมื่อใช้เครื่องมือนี้ประเมิน ได้คุณลักษณะเด่นของนักศึกษา 5 ข้อ คือ มีมนุษยสัมพันธ์ดี รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีเมตตาและเห็นใจผู้อื่น รักดี มุ่งดี และใฝ่ดี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทั้ง 5 ลักษณะนี้ ค่อนข้างนิยมมวล อ่อนน้อม มุ่งมนุษยสัมพันธ์มากกว่า ผลสัมฤทธิ์ของการงาน นอกจากนี้ เพียงกานต์ เครือทอง และคณะ (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะนิสิต ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร พบว่า คุณลักษณะที่สำคัญของนิสิตระดับปริญญาตรี ได้แก่ ไม่ชอบทำอะไรที่ซ้ำแบบเดิม แต่ชอบคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ต้องการสอบให้ได้ คะแนนสูง ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมสงเคราะห์ การรณรงค์ในเรื่องสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมหรือเข้ารับการฝึกอบรมที่ทำให้เกิดความชำนาญและช่วยงานอาชีพในอนาคต ชอบเข้าร่วมการแสดงดนตรีและการแสดงต่างๆ เห็นว่าการดื่มเหล้าหรือการสูบบุหรี่เป็นเรื่องปกติธรรมดา ไม่เคยพลาดโอกาสที่เข้าชมการแข่งขันกีฬาที่ชอบ คิดว่าเพื่อนคือสิ่งที่สำคัญในชีวิตการเรียนในมหาวิทยาลัย การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรมที่สนใจ ในปัจจุบันยังไม่ตัดสินใจว่าหลังจากที่จบการศึกษาแล้วจะศึกษาต่อหรือไม่

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า ความสำคัญของคุณลักษณะนิสิตเป็นการแสดงถึงศักยภาพที่สร้างจุดเด่นของมหาวิทยาลัยที่ผ่านการป่มเพาะของมหาวิทยาลัย รวมถึงเป็นการเพิ่มพูนศักยภาพของนิสิตให้มีสมรรถนะทางด้านต่างๆ ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

หลักคิดและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะ

มีนักวิชาการต่าง ๆ ได้ศึกษาและให้ทัศนะเกี่ยวกับหลักคิดและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะไว้หลายประการ ดังนี้

สุวรรธนา เทพจิต (2552: 1) กล่าวว่า "การพัฒนาคุณลักษณะ" เป็นคำที่แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า Character Development และความหมายคล้ายคลึงกับคำว่า Moral Development หรือ Virtue Development ซึ่งมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมแบบแผนทางพฤติกรรมที่แสดงถึงความดีหรือลักษณะประจำบุคคล อาทิ ความขยัน ความอดทน ความซื่อสัตย์ โดยที่ผลงานทางวิชาการของนักวิชาการด้านทรัพยากรมนุษย์ เช่น แมคลาเจน ได้แสดงข้อมูลให้เห็นอย่างชัดเจนว่าคุณลักษณะประจำบุคคลเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ "บุคคล" ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานและการดำเนินชีวิต ดังนั้น การนำการพัฒนาคุณลักษณะหรือคุณธรรมเข้ามาผสมผสานกับกิจกรรมด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถสร้างคุณประโยชน์ได้ตั้งแต่ระดับบุคคล สังคม และประเทศชาติ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2541: 9-10) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของคนไทยในอนาคตไว้ว่า คนไทยจะมีพัฒนาการสมวัย มีสุขภาพดี มีสมรรถภาพทางกายสมบูรณ์ มีสุขนิสัยที่ดี เป็นผู้มีความรับผิดชอบอันดี มีความเป็นประชาธิปไตย มีความรู้และทักษะทางเทคนิคสามารถใช้เครื่องมือและวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว ที่สำคัญควรต้องมีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างผสมผสานในคุณลักษณะต่าง ๆ กันต่างมิติต่าง ๆ เพื่อหาจุดที่สมดุลลักษณะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยและสังคมโลกอนาคต ในลักษณะดังต่อไปนี้

1. การเป็นผู้นำที่ดีและการเป็นผู้ตามที่ดี
2. การรักธรรมชาติ ศิลปะและการรักวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
3. การมีชีวิต รู้จักพอและการมีชีวิตแข่งขันเพื่อประโยชน์สูงสุด
4. การร่วมมือกันและการแข่งขันกัน
5. ค่านิยมความเสมอภาคและค่านิยมเก็งกำไร มุ่งประโยชน์ตน
6. การเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเห็นคุณค่าวิทยาการสมัยใหม่
7. การอยากเรียนรู้และอยากเรียนเพื่อปริญญา เพื่ออาชีพ
8. การเรียนรู้ลึกซึ้งและการเรียนรู้กว้างขวางหลายสาขา ครอบ
9. การหวงแหนวัฒนธรรมไทยและการรับวัฒนธรรมต่างชาติ
10. ความสามารถในการทำงานเป็นทีมและความเป็นปัจเจกชน

นอกจากนี้ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546: 52-109) ได้ให้แนวคิดคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ไว้เป็น 5 มิติ ดังนี้

1. มิติด้านร่างกาย ได้แก่

1.1 พัฒนาการด้านร่างกายเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์การพัฒนา ในแต่ละ

ช่วงวัย

ช่วงวัย

1.2 พัฒนาด้านสติปัญญาเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์การพัฒนา ในแต่ละ

1.3 มีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงไม่เจ็บป่วยง่าย

2. มิติด้านจิตใจ ได้แก่

2.1 เป็นผู้รู้จักและเข้าใจตนเองเป็นอย่างดี

2.2 เป็นผู้รู้จักและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

2.3 เป็นผู้รู้จักและเข้าใจสถานการณ์สภาพแวดล้อมภายนอกต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

3. มิติด้านความรู้

3.1 รู้อย่างลึกซึ้งถึงแก่นสาระของวิชา

3.2 รู้รอบด้านเชิงสหวิทยาการ

3.3 รู้ไกลไปถึงอนาคต

4. มิติด้านทักษะความสามารถ

4.1 ทักษะด้านการคิด

4.2 ทักษะด้านการสื่อสาร

4.3 ทักษะภาษาต่างประเทศ

4.4 ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

4.5 ทักษะทางสังคม (ทักษะมนุษยสัมพันธ์, ทักษะการปรับตัว, ทักษะการทำงาน

ร่วมกับผู้อื่น)

4.6 ทักษะทางอาชีพ

4.7 ทักษะทางสุนทรียภาพ

4.8 ทักษะการจัดการ

5. มิติด้านลักษณะชีวิต

5.1 ขยัน อดทน และทุ่มเททำงานหนัก

5.2 มีระเบียบวินัย

5.3 ความซื่อสัตย์

5.4 มีวิสัยทัศน์

5.5 ทำสิ่งต่างๆ อย่างดีเลิศ

5.6 รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต

5.7 มีจิตสำนึกประชาธิปไตย

5.8 เห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ความเป็นไทย

5.9 มีจิตสำนึกเพื่อผู้อื่นและส่วนรวม

5.10 ประหยัด อดออม

สุมน อมรวิวัฒน์ (2550: 35-39) ได้เสนอแนะให้มีการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยในแต่ละช่วงวัย โดยผู้วิจัยขอเสนอช่วงอายุ 18-20 ปี ซึ่งมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 7 ประการ ดังนี้

1. รู้จักแหล่งความรู้และแบบอย่างที่ดี (รวมถึงทักษะการใช้เทคโนโลยีพื้นฐานและทักษะการสื่อสาร)
2. มีวินัยชีวิตและศิลปะในการใช้ชีวิตที่มุ่งความเจริญ รวมถึงการรักษาสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ
3. มีจิตสำนึกของการเป็นผู้ประกอบการ พากเพียรทำงาน ไม่ย่อท้อ
4. มุ่งพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ (ผสมผสานความเป็นไทย ก้าวไกลสู่สากล รู้รอบ รู้ลึก รู้กว้าง)
5. มีทัศนคติและค่านิยมให้สมแนวทางเหตุผล (ตามหลักศีลธรรมจรรยา)
6. มีสติ กระจ่างหรือรันท ไม่ตั้งตนอยู่ในความประมาท
7. แก้ปัญหาและพึ่งตนเองได้ด้วยความคิด คติวิเคราะห์ ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม (คิดเป็น คิดชอบ คิดแยกคลาย)

โดยหลักคิดและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะในรูปแบบต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ก่อให้เกิดคุณลักษณะที่ดีของคนไทย ดังที่ สุวิมล ว่องวาณิช และคณะ (2549: 12-13) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่ดีของคนไทย ซึ่งกำหนดในมาตรฐานการศึกษาชาติ คือ คุณธรรมและจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก โดยคนไทยต้องมีการดำเนินชีวิต โดยกายสุจริต วาจาสุจริต ยึดชุดของคุณธรรมระดับบุคคล เพื่อมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

สุวรรณ ทพจิต (2552: 1) กล่าวว่า การพัฒนาคุณลักษณะมิใช่สิ่งที่ห่างไกลจากการดำเนินชีวิตประจำวัน ในทางกลับกันการพัฒนาคุณลักษณะกลับเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับบุคคลทุกที่และทุกเวลา หากผู้อ่านนึกย้อนไปในอดีตเมื่อครั้งเป็นเด็กและแสดงพฤติกรรมที่ถูกเรียกว่า "ไม่ดี" ผู้ใหญ่จะลงโทษหรือตำหนิเพื่อไม่ให้เด็กแสดงพฤติกรรมเช่นนั้นอีก การตำหนิก็คือวิธีการพัฒนาคุณลักษณะวิธีหนึ่งที่ทำให้เด็กทราบว่าไม่ควรแสดงพฤติกรรมเช่นนั้นอีก ในทางกลับกันหากเด็กแสดงพฤติกรรมที่ถูกเรียกว่า "ดี" ผู้ใหญ่จะให้รางวัลเพื่อเสริมแรงเด็กแสดงพฤติกรรมเช่นนั้นซ้ำๆ การให้รางวัลจึงถือเป็นวิธีการพัฒนาคุณลักษณะที่มีจุดมุ่งหมายให้เด็กเกิดการยอมรับแบบแผนพฤติกรรมที่ผู้ใหญ่เห็นว่าดีและนำไปปฏิบัติจนกลายเป็นคุณลักษณะประจำตัว

สมทรง อัครกุล และคณะ (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พบว่า ผลจากการประชุมปฏิบัติการโดยยึดคุณลักษณะบัณฑิตตามแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พ.ศ. 2547-2552 ซึ่งข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 ได้แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาเป็น 5 ด้าน ได้แก่ แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาด้านความรู้ ทักษะวิชาการและวิชาชีพ ด้านคุณธรรมที่เป็นสากล ด้านทักษะ

วิชาชีวิต ด้านความสามารถทางภาษาต่างประเทศในระดับที่ใช้งานได้ และด้านความสามารถทางเทคโนโลยีในระดับที่ใช้งานได้ นอกจากนี้ ไชยรัตน์ ปราณี และคณะ (2553: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความสมานฉันท์ของเยาวชนไทย พบว่า คุณลักษณะความสมานฉันท์ของเยาวชนไทย (Reconciliation) คือ คุณลักษณะในตัวบุคคลที่สะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือร่วมใจหรือความสามัคคี (Unity) ความพอใจร่วมกัน (Satisfy) การเคารพซึ่งกันและกัน (Respect) การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (Help) ความไม่เห็นแก่ตัว (Unself Centered) หรือมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม (Conscious) และมีความเห็นพ้องต้องกัน (Agree)

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า หลักคิดและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะเป็นการสร้างเสริมแบบแผนทางพฤติกรรมที่แสดงถึงความดีหรือลักษณะประจำบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ "บุคคล" ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานและการดำเนินชีวิต โดยมีการนำคุณธรรมเข้ามาผสมผสานกับกิจกรรม สามารถปรับตัวได้ในคุณลักษณะต่างขั้วต่างมิติต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สามารถสร้างคุณประโยชน์ได้ตั้งแต่ระดับบุคคล สังคมและประเทศชาติ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับบุคคลทุกที่และทุกเวลา

ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่ออัตลักษณ์ของนิสิตนักศึกษา

เพศกับอัตลักษณ์ของนิสิตนักศึกษา

การศึกษาตัวแปรเพศที่มีอิทธิพลต่ออัตลักษณ์ของนิสิตนักศึกษานั้น มีความแตกต่างกัน เช่น งานวิจัยที่กล่าวถึงความแตกต่างในเรื่องเพศ ดังที่ ภัฏญารัตน์ หาญสาริกิจ (2551: 63) ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นิสิตชายและนิสิตหญิงมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของนิสิตเป็นการประเมินตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของนิสิตเป็นการประเมินตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเกือบทุกด้านแตกต่างกัน ยกเว้นด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ไม่พบความแตกต่าง นอกจากนี้ พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมความรับผิดชอบแตกต่างกันในด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและการกระทำของตนเองและความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน สำหรับ จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา และคณะ (2554: 67) ศึกษาเรื่อง อัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นิสิตหญิงและชายมีอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากการพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า นิสิตหญิงมีอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสูงกว่านิสิตชาย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตหญิงและชายมีอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้านรูปร่างทรวดทอน อ่อนน้อมถ่อมตน งามด้วยบุคลิก พร้อมด้วยศาสตร์และศิลป์

และใฝ่รู้ตลอดชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนิสิตหญิงมีระดับอัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสูงกว่านิสิตชาย ได้แก่ รัฐบาลเทศะ อ่อนนุ่มต่อมตน งามด้วยบุคลิก และพร้อมด้วยศาสตร์และศิลป์ ในขณะที่นิสิตชายมีระดับอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสูงกว่านิสิตหญิง ได้แก่ ใฝ่รู้ตลอดชีวิต

ชั้นปีกับอัตลักษณ์ของนิสิตนักศึกษา

การศึกษาตัวแปรชั้นปีที่มีอิทธิพลต่ออัตลักษณ์ของนิสิตนักศึกษานั้น มีความแตกต่างกัน เช่น คุณลักษณะของนิสิตแต่ละชั้นปีนั้นมีความสำคัญแตกต่างกันออกไปตามพัฒนาการของวัยและสภาพแวดล้อม ดังที่ ทองเรียน อมรชกุล (2525: 39) ได้กล่าวไว้ว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 หวังความสำเร็จในเชิงวิชาการ ต้องการเข้าใจตนเองเข้าใจปัญหาโลก แสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง ความเป็นมิตรผูกพันกับเพื่อนและชอบรวมกันเป็นกลุ่ม สุภาพเรียบร้อยมีทั้งความรู้สึกลัวและตื่นเต้น เข้าร่วมกิจกรรมทุกประเภทของมหาวิทยาลัย นิสิตชั้นปีที่ 2 มักเกิดความไม่พอใจในมหาวิทยาลัย บางครั้งอาจเบื่อบริการและรู้สึกเฉยๆ ไม่ยินดียินร้ายกับสภาพทั่วไป ถูกทอดทิ้งและไม่ได้รับการเอาใจใส่ รู้สึกว่าตนเองขาดความรับผิดชอบ ริเริ่มเสริมสร้างความเป็นแบบแผนของกลุ่มย่อยเกิดวัฒนธรรมเพื่อนฝูงขึ้น นิสิตชั้นปีที่ 3 มีวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ความเป็นอยู่เฉพาะกลุ่มสูงมากมีความคิดเห็นแตกต่างแยกกันน้อย ค่านิยมคล้ายคลึงกัน วิพากษ์วิจารณ์มหาวิทยาลัยอย่างรุนแรง และนิสิตชั้นปีที่ 4 มีแนวโน้มให้ความสนใจนอกมหาวิทยาลัย ไม่สนใจวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของนิสิต ไม่ยอมรับระเบียบประเพณีของนิสิตตนเอง สนใจเรื่องส่วนตัว โดยเฉพาะชีวิตหลังจากที่เรียนจบปริญญาตรีไปแล้ว สอดคล้องกับ พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ศึกษาชั้นปีที่ต่างกันมีพฤติกรรมความรับผิดชอบแตกต่างกัน ในด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและการกระทำของตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ เกษร ปิยะทัต (2554: 60) ศึกษาเรื่อง ความรับผิดชอบต่อตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 และนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 3 มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวแตกต่างกัน

กลุ่มสาขาวิชากับอัตลักษณ์ของนิสิตนักศึกษา

การศึกษาตัวแปรกลุ่มสาขาวิชาที่มีอิทธิพลต่ออัตลักษณ์ของนิสิตนักศึกษานั้น มีความแตกต่างกัน เช่น งานวิจัยที่กล่าวถึงความแตกต่างในเรื่องกลุ่มสาขาวิชา ดังที่ ขวัญฤดี ขำชอนสัถย์ (2542: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่ศึกษาต่างสาขาวิชา มีพฤติกรรมความรับผิดชอบแตกต่างกัน สอดคล้องกับ สถิติดาพร คำสด (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาที่ต่างกัน และนิสิตที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตต่างกัน มีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองโดยรวมแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นผู้นำ ความอดทน และความซื่อสัตย์แตกต่างกัน นอกจากนี้ พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ศึกษาคณะที่ต่างกันมีพฤติกรรมความรับผิดชอบแตกต่างกันในด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและการกระทำของตนเอง ความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน ความรับผิดชอบต่อสถาบัน และความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับ จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา และคณะ (2554: 67) ศึกษาเรื่อง อัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่เรียนในกลุ่มสาขาวิชาที่ต่างกัน มีอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิธีการเลี้ยงดูของครอบครัวกับอัตลักษณ์ของนิสิตนักศึกษา

การศึกษาตัวแปรวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัวที่มีอิทธิพลต่ออัตลักษณ์ของนิสิตนักศึกษานั้น มีความแตกต่างกัน เช่น งานวิจัยที่กล่าวถึงความแตกต่างในเรื่องวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว ดั่งที่ กัญญารัตน์ หาญสาริกิจ (2551: 63) ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่มีการอบรมเลี้ยงดูต่างกันมีคุณลักษณะของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตที่ได้รับการเลี้ยงดูต่างกัน มีทักษะต่อคุณลักษณะของนิสิตด้านวิชาการ วิชาชีพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านสังคมแตกต่างกัน การทดสอบความแตกต่างของคุณลักษณะในการเรียนของนิสิตจำแนกตามการอบรมเลี้ยงดูเป็นรายคู่ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอากับเด็ก มีคุณลักษณะในการเรียนด้านวิชาการ วิชาชีพ แตกต่างจากนิสิตที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักถนอมมากเกินไป สำหรับ จารุณี คงเมือง (2555: 101) ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ได้รับการเลี้ยงดูด้วยวิธีต่างกัน มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในด้านการเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียน และด้านความรับผิดชอบต่อตนเองแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยนักศึกษาที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะแตกต่างกับนักศึกษาที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในสังคมไทยปัจจุบันนั้น มีการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากขึ้น ทำให้นักศึกษารู้จักที่จะยอมรับกฎเกณฑ์ในสังคม เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ส่งผลให้นักศึกษามีการเรียนรู้คล้ายคลึงกัน ส่วนนักศึกษาที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย จะยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นน้อย สร้างตัวเองให้โดดเด่นเพื่อที่จะเอาตัวรอดในสังคม และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง

ข้อมูลทั่วไปของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประวัติของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรทางการเกษตร เป็นแห่งแรกของประเทศไทย โดยถือกำเนิดจากโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมเมื่อ พ.ศ. 2460 ต่อมาได้ขยายและยกฐานะขึ้นเป็นวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และพัฒนาต่อมาจนกระทั่งก่อตั้งเป็น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมีพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ฉบับแรก เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2486 ต่อมาระหว่าง พ.ศ. 2486–2504 มีพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รวมถึง 6 ฉบับ และพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2541 คือฉบับปัจจุบัน ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 115 ตอนที่ 15 ก วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2541 และปัจจุบันมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐได้ดำเนินการกิจเพื่อสนอง นโยบายการกระจายโอกาสทางการศึกษาของรัฐบาลแบ่งเป็น 4 วิทยาเขต 1 โครงการจัดตั้ง 29 คณะ 9 สถาบัน 14 สำนัก และ 1 ศูนย์ โดยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้กำหนดนโยบายการบริหาร วิทยาเขต ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ ไว้ดังนี้ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2555: 1,4-6)

นโยบายการบริหารวิทยาเขต

วิทยาเขตบางเขน: เน้นบัณฑิตศึกษา วิจัยขั้นสูง พัฒนาวิชาการ บริการวิชาการพื้นฐาน บริหารโครงการพิเศษ ประสานความร่วมมือนานาชาติ

วิทยาเขตกำแพงแสน: ส่งเสริมวิจัยขั้นสูง พัฒนาวิชาการเพื่อภาคตะวันตก สร้างความเป็นเลิศสาขาวิชาเกษตร

วิทยาเขตศรีราชา: ส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการเพื่อการบริการภาคตะวันออก

วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร: สร้างโอกาสทางการศึกษา พัฒนาวิชาการ เพื่อภาคอีสาน

ปรัชญา และปณิธาน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นสถาบันที่มีปณิธานมุ่งมั่น ในการส่งเสริมแสวงหา และพัฒนาความรู้ให้เกิดความเจริญงอกงามทางภูมิปัญญา ที่เฝือบพร้อมด้วยวิชาการ จริยธรรม และคุณธรรม ตลอดจนเป็นผู้ชี้นำทิศทางการพัฒนาที่ดีของสังคม เพื่อความคงอยู่ ความเจริญ และความป็นอารยะของชาติ

วิสัยทัศน์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นมหาวิทยาลัยที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ มีผลงานเป็นที่ยอมรับในมาตรฐานสากล เป็นแกนนำในการระดมภูมิปัญญา เพื่อพัฒนาประเทศ อย่างยั่งยืน และมีอำนาจต่อรองในประชาคมโลก

พันธกิจ

สะสมภูมิปัญญาสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ที่หลากหลาย สร้างคนที่มีปัญญา รู้เหตุ รู้ผล อยู่ในคุณธรรม และมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม ตลอดจนสร้างผลงานที่มีมาตรฐาน สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก โดยมีการบริหารทรัพยากรของมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพ ร่วมพัฒนากับชุมชน และรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการนำประเทศไปสู่ความผาสุกและมั่นคง โดยมหาวิทยาลัยฯ มีพันธกิจแบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

พันธกิจด้านการผลิตบัณฑิต

ระดับปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิตและระดับบัณฑิตศึกษา นอกเหนือจากเปิดโลกกว้างในการนำเทคโนโลยีและสื่อการสอนที่ทันสมัยที่สุดในภูมิภาคนี้มาใช้ในการเรียนการสอน และพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัย ตรงกับความต้องการของสังคมและสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งในการผลิตบัณฑิตให้เป็นเลิศทางวิชาการทุกสาขา โดยเฉพาะสาขาด้านการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลักของประเทศไทย นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ยังมีโครงการสหกิจศึกษาและกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ซึ่งมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ความสามารถและออกไปปรับใช้สังคมอย่างมีคุณภาพ

พันธกิจด้านทุนสนับสนุนการวิจัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ส่งเสริมการสร้างความเข้มแข็งด้านการวิจัยโดยจัดสรรทุนสนับสนุนการวิจัยให้กับ คณาจารย์ นักวิจัย ตลอดจนส่งเสริมการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ทั้งจากแหล่งเงินอุดหนุนวิจัยภายใน โดยงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย และจากแหล่งเงินอุดหนุนวิจัยจากภายนอก ทั้งภาคเอกชนและองค์กรต่างประเทศ

พันธกิจด้านการบริการทางวิชาการ

การบริการวิชาการเป็นการสนับสนุนการพัฒนาประเทศ โดยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นศูนย์กลางดำเนินการให้บริการวิชาการอย่างเป็นระบบ มีการฝึกอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีสู่สังคม ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ระดับนานาชาติ ควบคู่กับการกระตุ้นให้เกิดศูนย์บ่มเพาะทางธุรกิจที่ใช้องค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาไปสู่การประกอบการเชิงพาณิชย์ได้อย่างแท้จริง

พันธกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มุ่งส่งเสริมการสร้างความรู้คู่คุณธรรม สนับสนุนศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์ทั้งในด้านศาสนา ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ในโอกาสต่างๆ ตลอดจนสืบสานอุดมการณ์แห่งความเป็นเกษตรศาสตร์ และสร้างเครือข่ายทางวัฒนธรรมทางการเกษตร เพื่อคงอยู่คู่มหาวิทยาลัยและประเทศชาติตลอดไป

พันธกิจด้านกิจกรรมนิสิต

"นิสิต คือ หัวใจของมหาวิทยาลัย" มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เสริมสร้างความเข้มแข็งและประสบการณ์ในการทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย สนับสนุนชมรม

กิจกรรมนิสิตทั้งด้านวิชาการ สังคม กีฬา ศิลปวัฒนธรรม ดนตรี ตลอดจนดูแล จัดสวัสดิการ สวัสดิภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่นิสิตในทุกคณะและทุกวิทยาเขต

พันธกิจด้านวิเทศสัมพันธ์

สร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำระดับโลก (World Class University) โดยผลักดันให้เกิดความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและสถาบันวิชาการในต่างประเทศ อย่างเป็นรูปธรรม พัฒนาศักยภาพสู่ "วิทยาลัยนานาชาติ" (International College) เสริมสร้าง ศักยภาพของหน่วยงาน บุคลากรและนิสิต เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยให้พร้อมรองรับการพัฒนาของ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในรูปแบบของ "ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน" (ASEAN Economic Community) และรองรับการแข่งขันในเวทีสากล

พันธกิจด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการเรียนการสอน การวิจัย มาให้บริการแก่สังคม ตลอดจนการบริหารจัดการ เพื่อให้ทุกคน ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เสริมความแข็งแกร่ง โดยนำเครือข่ายความเร็วสูงมาใช้กับระบบออนไลน์และ ระบบไร้สาย ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลและความรู้ได้ทุกที่ที่ทั่วมหาวิทยาลัยและวิทยาเขต โดยมี เครือข่ายที่เชื่อมโยงครบทุกอาคารและระหว่างวิทยาเขต เพื่อรองรับระบบการเรียนการสอนทางไกล การติดต่อสื่อสารระหว่างวิทยาเขต และการประชุมทางวิดีโอที่สนับสนุนการให้บริการระบบ อีเล็คทรอนิกส์ช่วยปฏิบัติงาน โดยมีห้องสมุดดิจิทัล ห้องปฏิบัติการด้านไอที ภาษาต่างประเทศ และศูนย์บริการมัลติมีเดียที่สมบูรณ์และทันสมัย เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านการเรียนรู้ให้กับนิสิตและ บุคลากร ตลอดจนพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์สมรรถนะสูงเพื่อรองรับงานวิจัยที่ต้องใช้ขีดความสามารถ ในการคำนวณความเร็วสูงเพื่อสร้างสรรค์ และพัฒนาผลงานทั้งในระดับครัวเรือนจนถึงระดับ อุตสาหกรรมของประเทศ

เป้าประสงค์

1. สร้างโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้แก่เยาวชนและประชาชน
2. ผลิตผลงานที่มีคุณภาพ
3. สร้างองค์ความรู้และถ่ายทอดวิทยาการในสาขาวิชาต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และสามารถชี้นำเพื่อการพัฒนาประเทศ
4. ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อฟื้นฟูความเชื่อมั่นของประเทศและความมั่นคงของรัฐ
5. พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส และร่วมรับผิดชอบต่อสังคม
6. พัฒนาการจัดการศึกษาและวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับอาหาร วิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์การกีฬา และสาขาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของประชาชน

7. ส่งเสริมการจัดการศึกษาและวิจัย พร้อมทั้งเสริมสร้างจิตสำนึกและค่านิยมที่ดีงาม ในการอนุรักษ์และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย

เอกลักษณ์

“มุ่งสร้างศาสตร์แห่งแผ่นดิน เพื่อความกินดีอยู่ดีของชาติ”

อัตลักษณ์

สำนึกดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ สามัคคี

อัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ 4 ปี พ.ศ. 2552-2555 เสนอสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อนุมัติตั้งแต่ในการประชุมครั้งที่ 9/2552 เมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2552 โดยมีกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คือ การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสาขา การเกษตรและสาขาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรเพื่อการพัฒนาประเทศ ดั่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ เฉพาะที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของรัฐในสาขาเกษตร และในปีการศึกษา 2553 สภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เห็นชอบให้ทบพวนการกำหนดอัตลักษณ์และดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อเสริมสร้างการรับรู้และความเข้าใจแก่นิสิต บุคลากร และบุคคลทั่วไปได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดย ดำเนินการคู่ขนานกับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ที่มีตัวบ่งชี้ใหม่เกี่ยวกับอัตลักษณ์และ เอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ การทบทวนอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ผ่านการพิจารณาของที่ประชุมคณบดีและผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาหลายครั้ง จนกระทั่ง สภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในการประชุมครั้งที่ 5/2554 เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 ได้อนุมัติให้กำหนดอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คือ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2555: 62)

1. สำนึกดี (Integrity) มีจิตใจดีงาม มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรม มีจริยธรรม
2. มุ่งมั่น (Determination) มีความตั้งใจมั่น มีความอดทน มีความวิริยะอุตสาหะ มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการทำงานและการปฏิบัติใดๆ
3. สร้างสรรค์ (Knowledge creation) เป็นผู้ใฝ่รู้ มีความขวนขวายแสวงหาความรู้ ความสามารถในการสร้างมูลค่าและคุณค่าจากความรู้มีการสร้างนวัตกรรม
4. สามัคคี (Unity) มีความร่วมมือร่วมใจ รู้จักประนีประนอม สามารถทำงานเป็นทีม และสามารถบูรณาการเชื่อมโยงในด้านต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

สำนึกดี

กองแผนงาน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2554: 4) ได้ให้คำจำกัดความของสำนึกดี ไว้ว่า มีน้ำใจ ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน มีความเสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม มีความสุภาพอ่อนน้อม ถ่อมตน มีสัมมาคารวะ มีการใช้ทรัพยากรของหน่วยงานอย่างคุ้มค่า

สำนึกดี หมายถึง มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกและตระหนักในความสำคัญของ จรรยาบรรณวิชาชีพ มีสำนึกในความเป็นไทย และมีความรัก และความผูกพันต่อท้องถิ่น (มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรราชศึกษา. 2554: ออนไลน์)

สำนึกดี หมายถึง มีความผิดชอบชั่วดี มีความละเอียดรอบคอบ ไม่ประพฤติชั่ว มุ่งทำแต่ ความดี มีจิตใจที่ผ่องใส เป็นผู้ที่มีศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม (บริษัท ซอฟท์บิส พลัส จำกัด. 2556: ออนไลน์)

สำนึกดี คือ การมีคุณธรรม สภาพคุณงามความดี ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2544) คุณธรรมเป็น สิ่งที่มีคุณค่า มีประโยชน์ เป็นความดีงาม เป็นมโนธรรม เป็นเครื่องประดับประดาใจให้เกลียดความชั่ว กลัวบาป ใฝ่ความดี และเป็นเครื่องกระตุ้นผลักดัน ให้เกิดความรู้สึกผิด

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า สำนึกดี หมายถึง มีจิตสำนึก ในความมีน้ำใจ ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน มีคุณธรรม จริยธรรม รู้ผิดชอบชั่วดี ซึ่งเป็นเครื่องประดับประดาใจให้เกลียดความชั่ว กลัวบาป ใฝ่ความดี และเป็นเครื่องกระตุ้นผลักดัน ให้เกิดความรู้สึกผิด

มุ่งมั่น

กองแผนงาน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2554: 4) ได้ให้คำจำกัดความของมุ่งมั่น ไว้ว่า มีความขยันหมั่นเพียร อดทนในการทำงาน มีความรู้เกี่ยวกับงานที่ทำ เมื่อมีปัญหาในการทำงาน มักจะเสนอแนะและให้เหตุผลเพื่อการตัดสินใจได้ มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้เสร็จ แม้ว่าจะมีอุปสรรค

พระเทพคุณาภรณ์ (โสภณ โสภณจิตโต. 2553) ได้ให้ความหมายของความมุ่งมั่น ไว้ว่า หมายถึง ความสามารถ ความเพียรพยายามที่จะฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติกิจกรรม โดยยึดหลักอิทธิบาท 4 เข้ามาช่วย ในกระบวนการปฏิบัติกิจกรรม อันได้แก่

1. ฉันทะ คือ เต็มใจทำ ได้แก่ มีความต้องการที่จะทำมีใจรักที่จะทำใจใฝ่รักที่จะทำสิ่งนั้น อยู่เสมอ
2. วิริยะ คือ แข็งใจทำ ขยันทำสิ่งนั้นด้วยความพยายาม อดทนไม่ท้อถอย อะไรจะเกิด ก็แข็งใจทำ
3. จิตตะ คือ ตั้งใจทำ มีใจจดจ่อ ทำสิ่งนั้นด้วยความฝักใฝ่ เอาใจใส่เสมอ มีใจจดจ่อ เป็นสมาธิ
4. วิมังสา คือ เข้าใจทำ มีความรู้ความสามารถในสิ่งที่ทำ ทำด้วยความพิจารณา หมั่นตรวจสอบ มีการวางแผน วัตถุประสงค์ ตลอดจนหาวิธีแก้ไขปรับปรุง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับปริญญาตรี (2551: 222) ได้ให้ความหมายของความมุ่งมั่น หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่การทำงานด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

กรมวิชาการ (2545: 4) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง ความสามารถในการใช้พลังกาย พลังใจ ด้วยความพยายามในการกระทำสิ่งใด ๆ ให้บรรลุเป้าหมายอย่างสร้างสรรค์และเหมาะสม ไม่ยอมแพ้กับอุปสรรคหรือปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างง่าย ๆ

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า มุ่งมั่น หมายถึง มีความขยันหมั่นเพียร อดทนในการที่จะทำงาน ให้สำเร็จตามเป้าหมาย แม้ว่าจะมีอุปสรรคต่างๆ เกิดขึ้นขณะปฏิบัติกิจกรรม ไม่ยอมแพ้กับอุปสรรคหรือปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างง่าย ๆ โดยยึดหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ 1. จันทะ คือ เต็มใจทำ 2. วิริยะ คือ แข็งใจทำ 3. จิตตะ คือ ตั้งใจทำ 4. วิมังสา คือ เข้าใจทำ

สร้างสรรค์

คำว่า “สร้างสรรค์” นั้น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายว่า สร้างให้มี ให้เป็นขึ้น เนรมิตร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2544)

กองแผนงาน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2554: 4) ได้ให้คำจำกัดความของสร้างสรรค์ไว้ว่าสามารถตีความ ขยาย/ย่อความ แปลความ หรือจับใจความได้ สามารถนำความรู้ ที่เรียนมาประยุกต์กับงานที่ทำหรือสถานการณ์ใหม่ๆ มีการนำความรู้อื่นที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการทำงาน นอกเหนือจาก ความรู้ที่เรียน มีความคล่องแคล่วในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ การแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาตนเอง มีการสร้างผลงานใหม่/พัฒนางานของตนเองอย่างต่อเนื่อง มีความคล่องแคล่ว สามารถใช้ตัวเลขในการวิเคราะห์ และแปลผล สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ ทั้งฟัง พูด อ่านและเขียนได้อย่างเพียงพอต่อการใช้งาน สามารถใช้ภาษาไทย ทั้งฟัง พูด อ่าน เขียนได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ สามารถใช้อุปกรณ์/เทคโนโลยี/คอมพิวเตอร์ เพื่อแสวงหาความรู้และการสื่อสาร

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544: 43) กล่าวว่า สร้างสรรค์ คือ มีความคิดสร้างสรรค์ ที่จะคิดค้นองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งกุกลีเอลมีโน (นัตตา อังสุวาทย์. 2550: 30; อ้างอิงจาก Guglielmino. 1977) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความกล้าเสี่ยงกล้าลอง มีความสามารถคิดแก้ปัญหา และความสามารถคิดวิธีการเรียนในเรื่องๆ หนึ่งได้หลายวิธี

ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ซึ่งมีคุณภาพมากกว่าความสามารถด้านอื่นๆ มักตื่นตัวตลอดเวลา ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบที่จะทดลองทำสิ่งใหม่ๆ กล้าที่จะคิดและตัดสินใจด้วยตัวเอง มีความอยากรู้อยากเห็น ปรับตัวได้ดี และความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา

กิลฟอร์ด (อาร์ ริงสินท์. 2527: 29-30; อ้างอิงจาก Guiford. 1967: n.d.) กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์เป็นการแก้ปัญหาของบุคคล เป็นการคิดที่ก่อให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ขึ้น และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ความคิดสร้างสรรค์นี้เป็นความคิดหลายแง่มุม (Divergent Thinking) ซึ่งประกอบด้วยลักษณะ ดังนี้

1. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) คือ ความสามารถทางสมองในการคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็วและคิดได้หลายคำตอบ
2. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) คือ ความสามารถในการคิดหาคำตอบได้หลายประเภทหรือหลายทาง
3. ความคิดริเริ่ม (Originality) คือ ความสามารถทางสมองในหาคิดสิ่งแปลกใหม่ ไม่ซ้ำแบบใคร

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการคิดสิ่งแปลกใหม่ โดยสามารถที่จะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของความรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในแง่มุมใหม่ และเป็นกระบวนการใช้ความคิดในด้านต่างๆ เพื่อนำไปแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. ม.ป.ป.: 5)

ทอเรนซ์ (Torrance. 1962: 16) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่าเป็นความสามารถของบุคคลในการรวบรวมประสบการณ์ทั้งหมดที่ผ่านมาเพื่อสร้างรูปแบบใหม่ ความคิดใหม่ๆ และผลิตผลใหม่ๆ

อาร์ พันธ์มณี (2546: 6) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

- 1) เป็นการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์หรือวิธีการใหม่ๆ จากการศึกษาทดลอง ทำให้จินตนาการเป็นจริงขึ้น
- 2) เป็นความคิดอเนกนัย ซึ่งเป็นความคิดกว้างไกล สลับซับซ้อน มีหลายแง่มุมและหลายรูปแบบ ความคิดในลักษณะนี้จะนำไปสู่การคิดประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ๆ หรือแก้ปัญหายากๆ ได้สำเร็จ
- 3) เป็นจินตนาการหรือความคิดฝัน ซึ่งมีความสำคัญกว่าความรู้ และเป็นบ่อเกิดของการแสวงหาความรู้มาพิสูจน์จินตนาการ หรือการทำจินตนาการให้เป็นจริง
- 4) เป็นความรู้ลึกที่ไว เข้าใจอะไรได้รวดเร็ว แม้จะเป็นเรื่องยากและซับซ้อน มีปฏิภานหรืออารมณ์ร่วมกับเรื่องนั้นๆ และมีปฏิภานตอบสนองต่อเรื่องนั้นๆ

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า สร้างสรรค์ หมายถึง เป็นการคิดหลายแง่มุมที่ก่อให้เกิดสิ่งใหม่ๆ และผลิตผลใหม่ๆ ขึ้น และสามารถนำความรู้ที่เรียน และนอกจากความรู้ที่เรียนมาประยุกต์กับงานที่ทำหรือสถานการณ์ใหม่ๆ อย่างคล่องแคล่วเป็นระบบ สามารถนำไปแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและเป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง

สามัคคี

คำว่า “สามัคคี” นั้น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถานให้ความหมายว่า ความพร้อมเพรียงกัน ประองดองกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2544)

กองแผนงาน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2554: 4) ได้ให้คำจำกัดความของสามัคคี ไว้ว่า ให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นกลุ่ม มีการยอมรับและให้เกียรติเพื่อนร่วมงาน เมื่อมีปัญหาในการทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักการประนีประนอม

พระเทพคุณาภรณ์ (โสภณ โสภณจิตฺโต. 2553) อธิบายว่า ความสามัคคี มีด้วยกัน 2 ประการ คือ 1) ความสามัคคีทางกาย ได้แก่ การร่วมแรงร่วมใจกันในการทำงาน 2) ความสามัคคีทางใจ ได้แก่ การร่วมประชุมปรึกษาหารือกันในเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2543) ได้ให้ความหมายของคำว่า “สามัคคี” ตามหลักคุณธรรม 8 ประการ คือ ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียว ประองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผล ตามที่ต้องการเกิดงานอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน เป็นการยอมรับการมีเหตุผล หรือเรียกว่าสมานฉันท์ เช่น เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับบทบาท ได้ทั้งผู้นำ และผู้ตาม รวมพลังช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นผู้มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ ปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ

กิตติพันธ์ รุจิรกุล (2540: บทคัดย่อ) ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมมือกระทำการให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

นอกจากนี้ ความสามัคคียังเป็นคุณธรรมของกลุ่มคน มนุษย์และสัตว์ต่าง ๆ เป็นการร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในกลุ่มใด ๆ ในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มในแนวหรือทิศทางเดียวกัน ตรงกันข้ามกับคำว่าแตกแยก ความสามัคคีเป็นคุณสมบัติที่ทำให้กลุ่มมีสภาพความคงอยู่ ความสามัคคีถูกนำมาใช้ในกลุ่มสังคม โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีของกลุ่มชน เช่น การแข่งขันกีฬา ความสามัคคีแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ความสามัคคีทางกายภาพ เป็นการรวมกันของกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมด้วยกันและความสามัคคีทางความคิด เป็นการร่วมจิตใจในการคิดในแนวทางใด ๆ ร่วมกัน มีความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2551: ออนไลน์)

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า สามัคคี หมายถึง การแสดงออกซึ่งความสามารถในทำเป็นกลุ่ม โดยมีความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ประองดองกัน ร่วมมือ ร่วมใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ซึ่งความสามัคคี มีด้วยกัน 2 ประการ คือ 1) ความสามัคคีทางกาย ได้แก่ การร่วมแรงร่วมใจกันในการทำงาน 2) ความสามัคคีทางใจ ได้แก่ การร่วมประชุมปรึกษาหารือกันในเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

นอกจากนี้ กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2555) ได้กำหนดดัชนี เพื่อใช้วัดคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ดัชนีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อัตลักษณ์มหาวิทยาลัย	คุณลักษณะนิสิต
สำนึกดี (Integrity)	<ol style="list-style-type: none"> 1. แสดงออกถึงการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งเสพติด 2. แสดงออกถึงการมีวินัยในตนเอง 3. แสดงออกถึงความซื่อสัตย์สุจริตทางวิชาการ 4. แสดงออกถึงการยึดมั่นถือมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ 5. แสดงออกถึงการมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม
มุ่งมั่น (Determination)	<ol style="list-style-type: none"> 1. แสดงออกถึงความเป็นคนมุ่งมั่นตั้งใจ 2. แสดงออกถึงการเป็นคนที่ตั้งใจใฝ่สัมฤทธิ์ 3. แสดงออกถึงความเป็นคนพากเพียรพยายาม
สร้างสรรค์ (Knowledge creation)	<ol style="list-style-type: none"> 1. การแสดงออกถึงการเป็นคนที่มีมุมมองเชิงพัฒนา 2. การแสดงออกถึงความสามารถในการประยุกต์ความรู้ 3. การแสดงออกถึงความสามารถในการพัฒนาสร้างสรรค์ 4. การแสดงออกถึงการคิดและทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
สามัคคี (Unity)	<ol style="list-style-type: none"> 1. การแสดงออกถึงการให้ความร่วมมือร่วมใจในกิจกรรมส่วนรวม 2. การแสดงออกถึงความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและทำงานเป็นทีม 3. การแสดงออกต่อผู้อื่นด้วยความเคารพความเป็นมนุษย์ 4. การแสดงออกถึงการเคารพความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม

ที่มา: กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2555).

หลังจากนั้นประธานคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการ 4 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2555: 62-63) ได้พิจารณาบททวนแผนต่างๆ ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์แล้ว พบว่า ยังคงใช้ประโยชน์ได้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ สามารถจำแนกงานโครงการ ตัวบ่งชี้ และเป้าหมาย ที่เป็นจุดเน้นของอัตลักษณ์ได้ ในส่วนของแผนปฏิบัติการประจำปี 2554 ซึ่งได้ดำเนินตามกรอบดังกล่าว ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยฯ ในการประชุมครั้งที่ 7/2554 เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 มีกลยุทธ์ที่เกี่ยวกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รวมทั้งสิ้น 29 กลยุทธ์ คือ ด้านสำนึกดีมี 5 กลยุทธ์ ด้านมุ่งมั่นมี 12 กลยุทธ์ ด้านสร้างสรรค์มี 8 กลยุทธ์ และด้านสามัคคีมี 4 กลยุทธ์ และในการกำหนดแผนปฏิบัติการ 4 ปี ในรอบระยะเวลาต่อไป

คือในช่วง พ.ศ. 2555-2558 ก็ยังคงรักษาความสำคัญของอัตลักษณ์โดยมีกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องอยู่ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การผลิตบัณฑิตที่มีความรู้และมีคุณธรรม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งด้านการวิจัย ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ความเป็นไทย และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2555: 63) นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ยังได้มีการจัดทำวิจัยสถาบัน เรื่อง คุณภาพบัณฑิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาความคิดเห็นของนายจ้างหรือผู้ใช้บัณฑิตเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกของบัณฑิต 2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนายจ้างที่มีต่อบัณฑิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 3. เพื่อศึกษาลักษณะของบัณฑิตที่นายจ้างต้องการรับเข้าทำงานในองค์กร ซึ่งเป็นการประเมินผลการพัฒนาบัณฑิตตามอัตลักษณ์ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2555: 69)

สรุปได้ว่า อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีการดำเนินการประชุมพิจารณาและกำหนดอัตลักษณ์ที่เป็นจุดเด่นที่แสดงถึงสมรรถนะของนิสิตที่ได้รับการบ่มเพาะจากสถาบันการศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานสนับสนุน และส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยฯ ให้เป็นไปอย่างมีทิศทางถูกต้องและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย สำนักดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ และสามัคคี โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ลักษณะของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ปีการศึกษา 2556 จำแนกเป็น ชั้นปีที่ 1 จำนวน 4,787 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 3,933 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 4,238 คน และชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า จำนวน 5,528 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 18,486 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ปีการศึกษา 2556 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ตามตารางของยามาเน่ (Yamane, 1967: 886-887) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = .05$) ได้จำนวนนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 392 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แล้วจัดทำกรอบของการสุ่ม (Sampling Frame) โดยมีชั้นปีเป็นระดับตัวแบ่งชั้น (Strata) และมีนิสิตแต่ละชั้นปีเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ใช้ในการวิจัย
จำแนกตามชั้นปี

ชั้นปีที่	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	4,787	102
2	3,933	83
3	4,238	90
4 หรือสูงกว่า	5,528	117
รวม	18,486	392

ที่มา: สำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2556: ออนไลน์).

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมุ่งศึกษาคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสำนึกดี ด้านมุ่งมั่น ด้านสร้างสรรค์ และด้านสามัคคี โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หนังสือ สิ่งพิมพ์ต่างๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในหัวข้อต่างๆ และรายงานวิจัยสถาบันของกองแผนงาน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2554: 25) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำข้อมูลที่ได้มาสร้างข้อคำถามที่แสดงถึงคุณลักษณะของนิสิตในแต่ละด้าน โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert, 1932: 1-55) ซึ่งครอบคลุมคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แบบสอบถามมีข้อคำถามทั้งหมดทั้งสิ้น 60 ข้อ ดังนี้

- 2.1 ด้านสำนึกดี มีข้อคำถาม 15 ข้อ
- 2.2 ด้านมุ่งมั่น มีข้อคำถาม 16 ข้อ
- 2.3 ด้านสร้างสรรค์ มีข้อคำถาม 14 ข้อ
- 2.4 ด้านสามัคคี มีข้อคำถาม 15 ข้อ

3. การหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทเพื่อพิจารณา และเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข

3.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนิสิตระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทั้งหมดจำนวน 50 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) ของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยใช้วิธีการหาค่าร้อยละ 27 ของกลุ่มคะแนนสูง-กลุ่มคะแนนต่ำ จากนั้นใช้การทดสอบที (t-test) (Ferguson. 1981: 180) เพื่อคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.761 ขึ้นไปมาใช้เป็นแบบสอบถาม จากจำนวน 77 ข้อ ได้ข้อคำถามที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 60 ข้อ

4. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach. 1984: 161) แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.904

5. เมื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร เพื่อให้ความเห็นชอบแล้วนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ลักษณะของเครื่องมือ

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย เรื่อง คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่องเพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการประเมินตนเองเกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสำนึกดี ด้านมุ่งมั่น ด้านสร้างสรรค์ และด้านสามัคคี แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert. 1932: 1-55) มีข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 60 ข้อ ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านสำนึกดี จำนวน 15 ข้อ ด้านมุ่งมั่น จำนวน 16 ข้อ ด้านสร้างสรรค์ จำนวน 14 ข้อ และด้านสามัคคี จำนวน 15 ข้อ โดยแบ่งเป็นข้อคำถามเชิงบวก จำนวน 33 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 14, 16, 18, 19, 23, 24, 27, 30, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 42, 43, 45, 47, 48, 50, 51, 55, 58, 59 และ 60 และข้อคำถามเชิงลบ จำนวน 27 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 4, 5, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 20, 21, 22, 25, 26, 28, 29, 31, 32, 37, 41, 44, 46, 49, 52, 53, 54, 56 และ 57

การให้คะแนนในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนน ในข้อคำถามเชิงบวก ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	นิสิตมีพฤติกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	นิสิตมีพฤติกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับมาก
คะแนน	3	หมายถึง	นิสิตมีพฤติกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	นิสิตมีพฤติกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	นิสิตมีพฤติกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การให้คะแนนในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนน ในข้อคำถามเชิงลบ ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	นิสิตมีพฤติกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับน้อยที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	นิสิตมีพฤติกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับน้อย
คะแนน	3	หมายถึง	นิสิตมีพฤติกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	นิสิตมีพฤติกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับมาก
คะแนน	1	หมายถึง	นิสิตมีพฤติกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับมากที่สุด

การแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง นิสิตมีคุณลักษณะตามอัตลักษณ์ดังกล่าว อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง นิสิตมีคุณลักษณะตามอัตลักษณ์ดังกล่าว อยู่ในระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง นิสิตมีคุณลักษณะตามอัตลักษณ์ดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง นิสิตมีคุณลักษณะตามอัตลักษณ์ดังกล่าว อยู่ในระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง นิสิตมีคุณลักษณะตามอัตลักษณ์ดังกล่าว อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด สอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนิสิตระดับปริญญาตรี เกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทั้ง 4 ด้านอย่างเสรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-ชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า วิทยาเขตบางเขน ปีการศึกษา 2556 จำนวน 392 คน ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์สำรวจนิสิตระดับปริญญาตรีถึงคณบดีแต่ละคณะวิชา จำนวนทั้งสิ้น 392 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์กลับมาจำนวน 373 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.15

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการจัดกระทำข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อคัดแยกแบบสอบถามที่ได้รับการตอบไม่สมบูรณ์ หรือตอบไม่ครบทุกฉบับ และให้คะแนนตามน้ำหนักที่กำหนดไว้

2. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติต่างๆ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายข้อที่ 1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน ทั้ง 4 ด้าน โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. วิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามตัวแปรเพศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบที (t-test) (Ferguson. 1981: 178) ส่วนตัวแปรชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) กรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe' s Method) (Ferguson. 1981: 308)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
  - 1.1 ค่าความถี่ (Frequency)
  - 1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)
  - 1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
  - 1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม
  - 2.1 หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) ของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยการทำการทดสอบที (t-test) (Ferguson. 1981: 308)
  - 2.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach. 1984: 161)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
  - 3.1 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ใช้สถิติการทดสอบที (t-test) (Ferguson. 1981: 178)

3.2 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเซฟเฟ (Scheffe's method) (Ferguson. 1981: 308)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน 4 ด้าน คือ สำนึกดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ และสามัคคี โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามตัวแปรเพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การแปลความหมายของข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์และตัวอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกของค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นที่ค่าสถิติทดสอบจะตกอยู่ในช่วงปฏิเสธสมมติฐาน
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายและสมมติฐานของการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การศึกษาคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน 4 ด้าน คือ สำนึกดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ และสามัคคี โดยการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามตัวแปรเพศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบที (t-test) ส่วนตัวแปรชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความ

แปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) กรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเซฟเฟ (Scheffe's Method)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์และจัดกลุ่มคำตอบของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม ปลายเปิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อใช้ประกอบการ อภิปรายผล โดยการแจกแจงความถี่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกเป็นชั้นปีที่ 1-ชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า จำนวนทั้งสิ้น 392 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์กลับมาจำนวน 373 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.15 จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และ หาค่าร้อยละ ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนและค่าร้อยละของนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวนนิสิต (n=373)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
เพศชาย	177	47.50
เพศหญิง	196	52.50
รวม	373	100.00
2. ชั้นปี		
ชั้นปีที่ 1	91	24.40
ชั้นปีที่ 2	76	20.38
ชั้นปีที่ 3	98	26.27
ชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า	108	28.95
รวม	373	100.00
3. กลุ่มสาขาวิชา		
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	192	51.47
สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	130	34.86
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	51	13.67

ตาราง 4 (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวนนิสิต (n=373)	ร้อยละ (%)
4. วิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว		
แบบประชาธิปไตย	265	71.05
แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป	47	12.60
แบบเข้มงวดกวดขัน	37	9.92
แบบปล่อยปละละเลย	24	6.43
รวม	373	100.00

จากตาราง 4 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 373 คน ส่วนใหญ่เป็นนิสิตหญิง จำนวน 196 คน และเมื่อจำแนกเป็นชั้นปี พบว่า เป็นนิสิตชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า จำนวน 108 คน โดยส่วนใหญ่แล้วเป็นนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 192 คน นอกจากนี้เมื่อจำแนกวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว พบว่า นิสิตได้รับการเลี้ยงดูของครอบครัวแบบประชาธิปไตยเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตอนที่ 2 การศึกษาคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน 4 ด้าน คือ สำนึกดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ และสามัคคี โดยการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังแสดงในตาราง 5-13

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน

ด้านที่	คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	นิสิต (n=373)		ระดับคุณลักษณะ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านสำนึกดี	3.69	0.43	มาก
2	ด้านมุ่งมั่น	3.71	0.55	มาก
3	ด้านสร้างสรรค์	3.50	0.40	ปานกลาง
4	ด้านสามัคคี	3.60	0.49	มาก
	รวม	3.63	0.37	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีคุณลักษณะของ นิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านสำนึกดี ด้านมุ่งมั่น และด้านสามัคคีอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านสำนึกดี เป็นรายชื่อ

ข้อที่	ด้านสำนึกดี	นิสิต		ระดับคุณลักษณะ
		(n=373)		
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ข้าพเจ้ามีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน เมื่อเพื่อน ต้องการความช่วยเหลือ	4.21	0.64	มาก
2	ข้าพเจ้าไหวและทักทายอาจารย์ทุกครั้งหลัง ออกจากห้องเรียน เมื่อพบกันที่ใดก็ตาม	4.20	0.71	มาก
3	ข้าพเจ้าอาสาทำงานช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลัง ที่สามารถทำได้	3.97	0.78	มาก
4	เมื่อมีงานกลุ่ม ข้าพเจ้าจะเข้าไปช่วยก็ต่อเมื่อ ไม่มีใครทำ	3.13	1.31	ปานกลาง
5	เมื่อเพื่อนของข้าพเจ้าขอร้องให้ช่วยทำงานให้ ข้าพเจ้าจะต่อรองขอสิ่งตอบแทนอยู่เสมอ	3.82	1.25	มาก
6	เมื่อข้าพเจ้าพบสิ่งของมีค่าในที่สาธารณะจะ นำส่งคืนเจ้าของทันที	4.09	0.89	มาก
7	ในการแข่งขันกีฬา ถ้าข้าพเจ้าชนะการ แข่งขันด้วยวิธีการที่ไม่ยุติธรรม ข้าพเจ้าจะ ไม่ขอรับรางวัล	3.51	1.19	มาก
8	ข้าพเจ้าช่วยปิดไฟ และเครื่องปรับอากาศ เมื่อออกจากห้องเรียน	3.56	1.11	มาก
9	ข้าพเจ้าทำงานตามอาจารย์ผู้สอนมอบหมาย โดยไม่ลอกเลียนงานของผู้อื่น	3.45	0.94	ปานกลาง
10	เมื่อพบอุปกรณ์หรือวัสดุในห้องเรียน/หอพัก ขาดrupt ข้าพเจ้าจะนำไปซ่อมแซมเพื่อใช้ ส่วนตัว	4.07	1.21	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	ด้านสำนึกดี	นิสิต		ระดับคุณลักษณะ
		(n=373)		
		$\bar{X}$	S.D.	
11	ข้าพเจ้าไม่ให้อภัยผู้อื่นเมื่อเขาทำผิดจนกว่าจะได้รับการขอโทษ	3.27	1.19	ปานกลาง
12	ข้าพเจ้านำเรื่องของผู้อื่นที่ไม่เข้าใจกันไปเล่าให้แต่ละฝ่ายฟัง	3.58	1.19	มาก
13	ข้าพเจ้าชอบดื่มของมีนเมาและสังสรรค์กับกลุ่มเพื่อนอยู่เสมอ	3.68	1.32	มาก
14	ข้าพเจ้ามีจิตสำนึกในการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมไทยต่างๆ	3.70	0.87	มาก
15	หลังจากใช้อุปกรณ์ต่างๆ ในมหาวิทยาลัยเสร็จสิ้นแล้ว ข้าพเจ้าปล่อยให้เป็นที่ของเจ้าหน้าที่ในการเก็บให้เรียบร้อยดังเดิม	3.24	1.13	ปานกลาง
	รวม	3.69	0.43	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านสำนึกดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อที่ 4, 9, 11 และ 15 ที่นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านมุ่งมั่น เป็นรายข้อ

ข้อที่	ด้านมุ่งมั่น	นิสิต (n=373)		ระดับคุณลักษณะ
		$\bar{X}$	S.D.	
16	เมื่อมีงานที่ยังทำไม่สำเร็จ ข้าพเจ้าพยายามทำงานต่อจนงานสำเร็จ	4.03	0.78	มาก
17	เมื่อเกิดปัญหาและวิธีการที่ใช้ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ข้าพเจ้าจะละทิ้งปัญหาและไม่พยายามหาวิธีใหม่ ๆ มาแก้ปัญหา	3.45	1.13	ปานกลาง
18	เมื่อได้รับมอบหมายงาน ข้าพเจ้าทุ่มเทและให้ความสนใจในรายละเอียด เพื่อให้งานสมบูรณ์ที่สุด	3.95	0.73	มาก
19	หากแม้ความฝันของข้าพเจ้าจะยากเย็นเพียงใดก็จะมุ่งมั่นตั้งใจไปให้ถึงฝั่งฝันให้ได้	3.98	0.79	มาก
20	เมื่อถึงกำหนดการส่งงาน และงานยังไม่แล้วเสร็จ ข้าพเจ้าจะขาดเรียน เพื่อหลีกเลี่ยงการพบอาจารย์	3.87	1.21	มาก
21	เมื่อมีผู้มาตำหนิหรือแสดงความคิดเห็นไม่ดีเกี่ยวกับงานที่ทำ ข้าพเจ้าจะต่อว่าและไม่ทำงานนั้นอีกต่อไป	3.89	1.16	มาก
22	เมื่อพบอุปสรรคต่างๆ ระหว่างการศึกษาเล่าเรียน ข้าพเจ้ามักท้อแท้และไม่อยากศึกษาเล่าเรียนต่อไปจนจบการศึกษา	3.79	1.21	มาก
23	ในการแข่งขันกีฬา แม้ข้าพเจ้าจะไม่ได้รับเหรียญรางวัล ข้าพเจ้าก็จะไม่หยุด หรือยอมแพ้	3.75	1.02	มาก
24	แม้มีงานที่ยากลำบาก ข้าพเจ้าจะพยายามหลายๆ ครั้ง เพื่อทำให้งานนั้นสำเร็จให้ได้	3.94	0.73	มาก
25	ถ้าข้าพเจ้าไม่ชอบวิชาใดวิชาหนึ่งที่อยู่ในหลักสูตร ข้าพเจ้ามักจะคัดลอกเอาไว้อ่านทำความเข้าใจที่หลัง	3.08	1.21	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อที่	ด้านมุ่งมั่น	นิติต		ระดับคุณลักษณะ
		(n=373)		
		$\bar{X}$	S.D.	
26	ถ้าข้าพเจ้าเป็นนักกีฬาชนิดใดๆ และลงแข่งขันหลายๆ ครั้ง ซึ่งไม่ได้รับเหรียญรางวัล ข้าพเจ้าจะเลิกเล่นหรือเปลี่ยนชนิดกีฬา	3.69	1.17	มาก
27	ข้าพเจ้าปฏิบัติงานเต็มความสามารถ เพื่อให้ได้คะแนนที่ดีที่สุด	4.12	0.84	มาก
28	เมื่อมีคนชมว่าข้าพเจ้าเป็นคนเก่งและดี ข้าพเจ้าจะน้อมรับคำชมและไม่มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองต่อไป	3.21	1.35	ปานกลาง
29	ข้าพเจ้ามักทำงานต่างๆ เพียงเพื่อให้งานแล้วเสร็จ โดยไม่ได้คิดเรื่องคุณภาพของงาน	3.55	1.10	มาก
30	ข้าพเจ้ามุ่งมั่นที่จะรักษาความเป็นประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัย โดยการรณรงค์ให้นิสิตร่วมกันใช้สิทธิ์ต่างๆ	3.65	0.92	มาก
31	ถ้าข้าพเจ้าต้องทำรายงานในวิชาหนึ่ง ข้าพเจ้าจะทำแค่เพียงมีรายงานส่ง โดยไม่สนใจว่าจะได้คะแนนมากหรือน้อย	3.45	1.19	ปานกลาง
	รวม	3.71	0.55	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีคุณลักษณะของ นิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านมุ่งมั่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อที่ 17, 25, 28 และ 31 ที่นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านสร้างสรรค์ เป็นรายชื่อ

ข้อที่	ด้านสร้างสรรค์	นิสิต (n=373)		ระดับคุณลักษณะ
		$\bar{X}$	S.D.	
32	นอกจากอ่านหนังสือที่อาจารย์มอบหมายแล้ว ข้าพเจ้าไม่เคยอ่านข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์จากแหล่งอื่นๆ	3.13	1.11	ปานกลาง
33	เมื่อเพื่อนๆ เรียนในวิชาใดไม่เข้าใจ ข้าพเจ้าสามารถอธิบายให้เพื่อนเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนได้	3.45	0.89	ปานกลาง
34	ข้าพเจ้าจะแสวงหาเทคนิคการใช้คอมพิวเตอร์ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนของข้าพเจ้าให้ดีขึ้น	3.55	0.98	มาก
35	ข้าพเจ้าติดตามความเคลื่อนไหวของข้อมูลข่าวสาร และสาระความรู้ต่างๆ จากหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย	3.41	0.99	ปานกลาง
36	ข้าพเจ้าชอบคิดแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาใดๆ ที่ต้องเผชิญ แม้ว่าจะยากสักเพียงใดก็ตาม	3.68	0.84	มาก
37	ข้าพเจ้าไม่สามารถแนะนำตัวเองเป็นภาษาอังกฤษให้ชาวต่างชาติหรือบุคคลอื่นรู้จักได้	3.43	1.30	ปานกลาง
38	ข้าพเจ้าชอบแสวงหาโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง	3.50	0.89	ปานกลาง
39	ข้าพเจ้าสามารถประยุกต์ ทำความเข้าใจในสิ่งที่อาจารย์ผู้สอนนำเสนอ นอกจากตำราเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการสอบ	3.57	0.84	มาก
40	ก่อนที่ข้าพเจ้านำความรู้ไปใช้ จะพิจารณาให้ไม่ก่อเกิดผลเสียแก่ตนเอง ผู้อื่น และสภาพแวดล้อม	3.91	0.81	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	ด้านสร้างสรรค์	นิสิต		ระดับคุณลักษณะ
		(n=373)		
		$\bar{X}$	S.D.	
41	ข้าพเจ้าไม่ชอบแสดงความคิดเห็นที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรคผลงานที่เป็นประโยชน์ทางการศึกษา	3.31	1.05	ปานกลาง
42	ข้าพเจ้าชอบใช้เวลา เพื่อคิดค้นแนวทางหรือวิธีการใหม่ๆ เพื่อปรับปรุงงานหรือสิ่งต่างๆ	3.44	0.85	ปานกลาง
43	ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้ครุ่นคิดทบทวน เพื่อการสร้างสรรคสิ่งที่ดีกว่าเดิม	3.65	0.83	มาก
44	ถ้าข้าพเจ้าเป็นผู้ที่ชอบลิ้มสิ่งของต่างๆ ข้าพเจ้าก็จะไม่พยายามหาวิธีแก้ไขพฤติกรรมนี้	3.35	1.20	ปานกลาง
45	ข้าพเจ้าชอบเข้าร่วมกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาสังคมและส่วนรวม	3.64	0.88	มาก
	รวม	3.50	0.40	ปานกลาง

จากตาราง 8 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีคุณลักษณะของ นิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อที่ 34, 36, 39, 40, 43 และ 45 ที่นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่ในระดับมาก

ตาราง 9 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านสามัคคี เป็นรายข้อ

ข้อที่	ด้านสามัคคี	นิสิต (n=373)		ระดับคุณลักษณะ
		$\bar{X}$	S.D.	
46	ข้าพเจ้ายึดติดกับกลุ่มเพื่อนเพียงกลุ่มเดียว ในการทำรายงานหรือกิจกรรมกลุ่ม	2.87	1.17	ปานกลาง
47	ข้าพเจ้าสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนได้อย่าง ราบรื่น	4.00	0.78	มาก
48	ถ้าในการทำกิจกรรมนิสิต หากมีนิสิตต่าง คณะมาขอความร่วมมือในการทำกิจกรรม ข้าพเจ้ายินดีที่จะร่วมมือด้วย	4.02	0.79	มาก
49	เมื่อมีกิจกรรมร่วมกัน ข้าพเจ้าต้องหาข้ออ้าง ส่วนตัว เพื่อไม่ไปทำกิจกรรมร่วม	3.70	1.20	มาก
50	ข้าพเจ้าสามารถพูดและทำความเข้าใจกับ เพื่อน เมื่อมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน	3.72	0.88	มาก
51	เมื่อเพื่อนข้าพเจ้ามีความขัดแย้งกัน ข้าพเจ้า จะเป็นผู้ไกล่เกลี่ยเสมอ	3.29	0.96	ปานกลาง
52	เมื่อข้าพเจ้าอาศัยอยู่หอพัก ข้าพเจ้าจะ หลีกเลี่ยงการเข้าร่วมกิจกรรมที่หอพักจัดขึ้น เพราะเห็นว่ากิจกรรมที่หอพักจัดขึ้นไม่เหมาะ กับข้าพเจ้า	3.58	1.21	มาก
53	เมื่อข้าพเจ้าทำงานกับเพื่อนที่ไม่สนิท ข้าพเจ้าจะต่างคนต่างทำ	3.49	1.08	ปานกลาง
54	ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดที่ต้องนั่งรับฟังความ คิดเห็นของคนอื่นๆ ในทีมงาน	3.73	1.14	มาก
55	เมื่อมีกิจกรรมนิสิต ข้าพเจ้ารวมตัวกับเพื่อนๆ เป็นทีมงาน	3.64	0.88	มาก
56	เมื่อมีงานกลุ่ม ข้าพเจ้าจะเลือกทำงานกับ เพื่อนที่สนิทเท่านั้น โดยไม่สนใจเพื่อนคน อื่นๆ	3.22	1.09	ปานกลาง

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อที่	ด้านสามัคคี	นิสิต		ระดับคุณลักษณะ
		(n=373)		
		$\bar{X}$	S.D.	
57	ข้าพเจ้าไม่เข้าร่วมกิจกรรมใดๆ ที่ข้าพเจ้าทำ เป็นแล้ว	3.54	1.15	มาก
58	ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ภาควิชา คณะวิชา และมหาวิทยาลัยจัดขึ้น เพื่อ ก่อให้เกิดความสามัคคีป้องกันระหว่าง นิสิตและบุคลากรของมหาวิทยาลัย	3.95	0.84	มาก
69	ข้าพเจ้าสามารถพูดคุย และเข้ากับเพื่อน ต่างชาติ ต่างศาสนาได้	3.66	0.95	มาก
60	ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างส่วนใหญ่จากการเรียนใน ชั้นเรียน ร่วมทำกิจกรรม เช่น เล่นกีฬา อ่าน หนังสือ เป็นต้น	3.73	0.99	มาก
	รวม	3.60	0.49	มาก

จากตาราง 9 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีคุณลักษณะ
ของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านสามัคคี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$,
S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านสามัคคีอยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อที่ 46, 51, 53, และ 56 ที่นิสิต
มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 10 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ

คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	เพศชาย (n=177)			เพศหญิง (n=196)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านสำนึกดี	3.60	0.42	มาก	3.78	0.42	มาก
2. ด้านมุ่งมั่น	3.63	0.59	มาก	3.78	0.50	มาก
3. ด้านสร้างสรรค์	3.54	0.39	มาก	3.46	0.41	ปาน กลาง
4. ด้านสามัคคี	3.51	0.49	มาก	3.69	0.46	มาก
รวมทุกด้าน	3.57	0.39	มาก	3.68	0.35	มาก

จากตาราง 10 แสดงว่า นิสิตชายและนิสิตหญิงมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตชาย มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนนิสิตหญิงมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่ในระดับมากในด้านสำนึกดี ด้านมุ่งมั่น และด้านสามัคคี ยกเว้นด้านสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 11 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน
จำแนกตามชั้นปี

คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ชั้นปีที่ 1 (n=91)			ชั้นปีที่ 2 (n=76)			ชั้นปีที่ 3 (n=98)			ชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า (n=108)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านสำนึกดี	3.70	0.42	มาก	3.72	0.42	มาก	3.61	0.42	มาก	3.75	0.44	มาก
2. ด้านมุ่งมั่น	3.76	0.56	มาก	3.71	0.50	มาก	3.66	0.49	มาก	3.71	0.62	มาก
3. ด้านสร้างสรรค์	3.52	0.41	มาก	3.50	0.36	ปาน กลาง	3.45	0.39	ปาน กลาง	3.52	0.42	มาก
4. ด้านสามัคคี	3.61	0.44	มาก	3.58	0.48	มาก	3.52	0.51	มาก	3.69	0.50	มาก
รวมทุกด้าน	3.65	0.37	มาก	3.63	0.35	มาก	3.56	0.34	มาก	3.67	0.40	มาก

จากตาราง 11 แสดงว่า นิสิตชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 หรือสูงกว่ามีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 และ ชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่ในระดับมากในด้านสำนึกดี ด้านมุ่งมั่น และด้านสามัคคี ยกเว้นด้านสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 12 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน
จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (n=192)			กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ (n=130)			กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (n=51)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านสำนึกดี	3.72	0.43	มาก	3.65	0.41	มาก	3.71	0.46	มาก
2. ด้านมุ่งมั่น	3.77	0.56	มาก	3.63	0.55	มาก	3.66	0.45	มาก
3. ด้านสร้างสรรค์	3.49	0.39	ปานกลาง	3.51	0.41	มาก	3.49	0.43	ปานกลาง
4. ด้านสามัคคี	3.62	0.51	มาก	3.56	0.45	มาก	3.66	0.50	มาก
รวมทุกด้าน	3.65	0.38	มาก	3.59	0.36	มาก	3.63	0.39	มาก

จากตาราง 12 แสดงว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นิสิตกลุ่มสาขาวิชา
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีคุณลักษณะของนิสิต
ตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนนิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ
นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อยู่ในระดับมากในด้านสำนึกดี ด้านมุ่งมั่น และด้านสามัคคี ยกเว้นด้านสร้างสรรค์อยู่ในระดับ
ปานกลาง

ตาราง 13 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน
 จำแนกวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว

คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	แบบประชาธิปไตย (n=265)			แบบให้ความคุ้มครอง มากเกินไป (n=47)			แบบเข้มงวดกวดขัน (n=37)			แบบปล่อยปละละเลย (n=24)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านสำนึกดี	3.74	0.41	มาก	3.65	0.43	มาก	3.52	0.45	มาก	3.59	0.45	มาก
2. ด้านมุ่งมั่น	3.73	0.49	มาก	3.73	0.64	มาก	3.58	0.72	มาก	3.60	0.57	มาก
3. ด้านสร้างสรรค์	3.49	0.39	ปาน กลาง	3.54	0.49	มาก	3.52	0.35	มาก	3.47	0.36	ปาน กลาง
4. ด้านสามัคคี	3.60	0.49	มาก	3.69	0.48	มาก	3.56	0.47	มาก	3.54	0.53	มาก
รวมทุกด้าน	3.64	0.36	มาก	3.65	0.41	มาก	3.55	0.43	มาก	3.55	0.38	มาก

จากตาราง 13 แสดงว่า นิสิตที่ได้รับวิธีการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย นิสิตที่ได้รับวิธีการเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป นิสิตที่ได้รับวิธีการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และนิสิตที่ได้รับวิธีการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตที่ได้รับวิธีการเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป และนิสิตที่ได้รับวิธีการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนนิสิตที่ได้รับวิธีการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และนิสิตที่ได้รับวิธีการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อยู่ในระดับมากในด้านสำนึกดี ด้านมุ่งมั่น และด้านสามัคคี ยกเว้นด้านสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามตัวแปรเพศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบที (t-test) ส่วนตัวแปรชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเซฟเฟ (Scheffe's Method) ดังแสดงในตาราง 14-18

ตาราง 14 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ

คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	เพศชาย (n=177)		เพศหญิง (n=196)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านสำนึกดี	3.60	0.42	3.78	0.42	-4.250	0.001
2. ด้านมุ่งมั่น	3.63	0.59	3.78	0.50	-2.520	0.012
3. ด้านสร้างสรรค์	3.54	0.39	3.46	0.41	1.739	0.083
4. ด้านสามัคคี	3.51	0.49	3.69	0.46	-3.721	0.001
รวมทุกด้าน	3.57	0.39	3.68	0.35	-2.946	0.003

จากตาราง 14 แสดงว่า นิสิตชายและนิสิตหญิง มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสำนึกดี ด้านมุ่งมั่น และด้านสามัคคี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสร้างสรรค์ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 15 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวม และในแต่ละด้าน จำแนกตามชั้นปี

คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านสำนึกดี	ระหว่างกลุ่ม	1.119	3	0.373	2.021	0.111
	ภายในกลุ่ม	68.113	369	0.185		
	รวม	69.232	372			
2. ด้านมุ่งมั่น	ระหว่างกลุ่ม	0.485	3	0.162	0.533	0.660
	ภายในกลุ่ม	112.060	369	0.304		
	รวม	112.546	372			
3. ด้านสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	0.281	3	9.351	0.569	0.636
	ภายในกลุ่ม	60.692	369	0.164		
	รวม	60.973	372			
4. ด้านสามัคคี	ระหว่างกลุ่ม	1.491	3	0.497	2.082	0.102
	ภายในกลุ่ม	88.050	369	0.239		
	รวม	89.541	372			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	0.653	3	0.218	1.544	0.203
	ภายในกลุ่ม	52.065	369	0.141		
	รวม	52.719	372			

จากตาราง 15 แสดงว่า นิสิตที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้านทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 16 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวม
และในแต่ละด้าน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านสำนึกดี	ระหว่างกลุ่ม	0.472	2	0.236	1.269	0.282
	ภายในกลุ่ม	68.760	370	0.186		
	รวม	69.232	372			
2. ด้านมุ่งมั่น	ระหว่างกลุ่ม	1.494	2	0.747	2.489	0.084
	ภายในกลุ่ม	111.052	370	0.300		
	รวม	112.546	372			
3. ด้านสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	5.499	2	2.750	0.167	0.846
	ภายในกลุ่ม	60.918	370	0.165		
	รวม	60.973	372			
4. ด้านสามัคคี	ระหว่างกลุ่ม	0.401	2	0.200	0.832	0.436
	ภายในกลุ่ม	89.140	370	0.241		
	รวม	89.541	372			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	0.304	2	0.152	1.073	0.343
	ภายในกลุ่ม	52.415	370	0.142		
	รวม	52.719	372			

จากตาราง 16 แสดงว่า นิสิตที่กลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้านทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 17 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวม และในแต่ละด้าน จำแนกตามวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว

คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านสำนึกดี	ระหว่างกลุ่ม	1.931	3	0.644	3.530	0.015
	ภายในกลุ่ม	67.301	369	0.182		
	รวม	69.232	372			
2. ด้านมุ่งมั่น	ระหว่างกลุ่ม	1.010	3	0.337	1.114	0.343
	ภายในกลุ่ม	111.536	369	0.302		
	รวม	112.546	372			
3. ด้านสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	0.135	3	4.507	0.273	0.845
	ภายในกลุ่ม	60.838	369	0.165		
	รวม	60.973	372			
4. ด้านสามัคคี	ระหว่างกลุ่ม	0.511	3	0.170	0.706	0.549
	ภายในกลุ่ม	89.030	369	0.241		
	รวม	89.541	372			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	0.491	3	0.164	1.155	0.327
	ภายในกลุ่ม	52.228	369	0.142		
	รวม	52.719	372			

จากตาราง 17 แสดงว่า นิสิตที่ได้รับวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัวต่างกัน มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสำนึกดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ ในตาราง 18

ตาราง 18 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านสำนึกดี จำแนกตามวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว เป็นรายคู่

วิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว	$\bar{X}$	แบบ	แบบให้ความ	แบบเข้มงวด	แบบปล่อย
		ประชาธิปไตย	คุ้มครองมาก	กวดขัน	ปลละเลย
		3.74	3.65	3.52	3.59
แบบประชาธิปไตย	3.74				
แบบให้ความคุ้มครองมาก	3.65				
แบบเข้มงวดกวดขัน	3.52	*			
แบบปล่อยปลละเลย	3.59				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 แสดงว่า นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ได้รับวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัวแบบประชาธิปไตย มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านสำนึกดีแตกต่างกับนิสิตที่ได้รับวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัวแบบเข้มงวดกวดขัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์และจัดกลุ่มคำตอบของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งได้ทำการสังเคราะห์เชิงเนื้อหาจากการตอบคำถามปลายเปิด โดยเรียบเรียงจากข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีข้อความซ้ำกันจากมากไปหาน้อย จำนวน 18 ฉบับ ดังแสดงในตาราง 19

ตาราง 19 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนิสิตที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ความถี่ของคำตอบ
1. ควรมีการประชาสัมพันธ์อัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ให้มากขึ้น เพื่อให้นิสิตทราบอย่างทั่วถึง เพราะบางกิจกรรมที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์แก่นิสิต แต่ไม่สามารถรับรู้ข่าวสาร และพลาดโอกาสในการเข้าร่วม	5

ตาราง 19 (ต่อ)

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ความถี่ของคำตอบ
2. ควรพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยให้มากขึ้น	5
3. การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นสิ่งที่ดีมาก ทำให้นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มากขึ้น	3
4. ควรให้ความสำคัญกับนิสิตทุกชั้นปี ในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง	3
5. นอกจากกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยบังคับแล้ว ยังมีกิจกรรมอื่นๆ อีกมากมายที่ช่วยพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ให้เพิ่มมากขึ้น	2

จากตารางแสดงว่า นิสิตที่มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีความต้องการและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้ ควรมีการประชาสัมพันธ์อัตลักษณ์มหาวิทยาลัยให้มากขึ้น เพื่อให้นิสิตทราบอย่างทั่วถึง เพราะบางกิจกรรมที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์แก่นิสิต แต่ไม่สามารถรับรู้ข่าวสาร และพลาดโอกาสในการเข้าร่วม และควรพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยให้มากขึ้น รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นสิ่งที่ดีมาก สามารถทำให้นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยมากขึ้น ทั้งนี้ควรให้ความสำคัญกับนิสิตทุกชั้นปี ในการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัย และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และนอกจากกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยบังคับแล้วยังมีกิจกรรมอื่นๆ อีกมากมายที่ช่วยพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยให้เพิ่มมากขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน 4 ด้าน คือ สำนึกดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ และ สามัคคี จำแนกตามตัวแปรเพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว ผลการศึกษา สามารถสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ระดับปริญญาตรี โดยรวมและในแต่ละด้านใน 4 ด้าน คือ สำนึกดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ และ สามัคคี
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ระดับปริญญาตรี โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามตัวแปรเพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ปีการศึกษา 2556 จำแนกเป็น ชั้นปีที่ 1- ชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า จำนวนทั้งสิ้น 392 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์กลับมา จำนวน 373 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.15
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) รวมจำนวนทั้งสิ้น 60 ข้อ โดยแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.904 แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่องเพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว
ตอนที่ 2 แบบสอบถามการประเมินตนเองเกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสำนึกดี ด้านมุ่งมั่น ด้านสร้างสรรค์ และด้านสามัคคี
ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด สอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนิสิต ระดับปริญญาตรี เกี่ยวกับคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทั้ง 4 ด้าน อย่างเสรี

3. การจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายข้อที่ 1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน ทั้ง 4 ด้าน โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามตัวแปรเพศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบที (t-test) ส่วนตัวแปรชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) กรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe' s Method)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในด้านสำนึกดี ด้านมุ่งมั่น และด้านสามัคคีอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง

2. นิสิตชายและนิสิตหญิง มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสำนึกดี ด้านมุ่งมั่น และด้านสามัคคี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสร้างสรรค์ไม่พบความแตกต่าง

3. นิสิตที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

4. นิสิตที่กลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

5. นิสิตที่ได้รับวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัวต่างกัน มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสำนึกดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

อภิปรายผล

1. การศึกษาคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

จากการศึกษาคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีระบบและกลไกการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลการเรียนตามคุณลักษณะของนิสิต และเห็นความสำคัญในการผลิตนิสิตให้มีคุณภาพทางด้านวิชาการและการพัฒนาทักษะต่างๆ ที่จะอยู่กับนิสิตตลอดไป พร้อมทั้งได้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรสำหรับนิสิต ที่ส่งเสริมความรู้ในด้านการพัฒนานิสิตให้มีคุณลักษณะตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยฯ ตลอดจนมีพัฒนาการรอบด้านของความเป็นมนุษย์ โดยเน้นการส่งเสริมกิจกรรมทางด้านต่างๆ ที่ครอบคลุมอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยฯ ทั้ง 4 ด้าน คือ สำนักดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ และสามัคคี อีกทั้งมหาวิทยาลัยฯ ยังมีนโยบายส่งเสริมคุณภาพกิจกรรมนิสิต และสร้างโอกาสให้นิสิตสามารถเสนอแนะความคิดเห็นในการพัฒนามหาวิทยาลัยฯ โดยตรงต่อผู้บริหารมหาวิทยาลัย เพื่อสร้างอัตลักษณ์ในส่วนของสำนักดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ และสามัคคีด้วยการแต่งตั้งผู้นำนิสิตร่วมเป็นกรรมการ อนุกรรมการในคณะกรรมการชุดต่างๆ ของคณะกรรมการกิจการนิสิต ซึ่งการจัดกิจกรรมนิสิตนั้นเป็นส่วนของการส่งเสริมคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยฯ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม โดยสอดคล้องกับปรัชญาและปณิธานของมหาวิทยาลัยฯ ซึ่งมีการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนและประสบการณ์การเรียนรู้ที่พยายามหล่อหลอมนิสิตให้เป็นผู้ที่มีอัตลักษณ์ตามที่มหาวิทยาลัยฯ คาดหวัง จึงส่งผลให้นิสิตมีการพัฒนาพฤติกรรมตามองค์ประกอบอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดังที่ ชิคเคอร์ริง และไรเซอร์ (Chickering and Reisser. 1993: 44) กล่าวว่า การพัฒนาความมีอัตลักษณ์ของนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเป็นการพัฒนาความรู้ที่ตัวเองกำลังจะเป็นอะไร การมีอัตลักษณ์ของนิสิตนั้นเกิดจากการรวบรวมความรู้สึกทั้งทางด้านร่างกาย จินตนาการ ภาพลักษณ์ ท่าทาง และความทรงจำต่อเนื่องรวมเข้าด้วยกัน การพัฒนาความมีอัตลักษณ์เกี่ยวข้องโดยตรงกับทัศนคติด้านความต้องการทางกายภาพ จิตใจ บุคลิกลักษณะและการแสดงออกทางเพศอย่างชัดเจน ทั้งบทบาทด้านเพศของตนและพฤติกรรมทางเพศที่แสดงออกทางเพศอย่างเหมาะสมด้วย นอกจากนี้ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2528: 130-131) กล่าวว่า กิจกรรมนักศึกษาจัดขึ้นเพื่อพัฒนานักศึกษาในด้านต่างๆ นอกเหนือไปจากสิ่งที่บังคับให้ทุกคนต้องศึกษาตามหลักสูตร โดยไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของผลการศึกษา เป็นงานที่สถาบันจัดให้แก่นักศึกษาหรือส่งเสริมให้นักศึกษาจัดขึ้นเอง เพื่อพัฒนาตัวนักศึกษาในด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพงษ์ ชูเดช (2534: 116-117) ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับระดับพัฒนาการของอัตลักษณ์นิสิต พบว่า นิสิตที่ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนบ่อยครั้งทั้งในและนอกสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีอัตลักษณ์สูงกว่านิสิตที่ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนน้อยครั้ง และงานวิจัยของ ธาริณี สุขจิตต์ (2544: 63) ที่ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนิสิตที่เป็นกรรมการบริหารชมรมต่อการได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตที่เป็นกรรมการบริหารชมรม มีความคิดเห็นต่อการได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในแต่ละด้านและโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านสำนึกดี จากการศึกษาพบว่า นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านสำนึกดีอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยครอบคลุมถึงคุณลักษณะพฤติกรรมด้านสำนึกดี มีคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ โดยกำหนดพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนิสิตที่ต้องการส่งเสริมไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน คือ “นิสิตมีจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตและแสดงออกในการประพฤติปฏิบัติ ประกอบด้วย การมีวินัยในตนเอง การยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ ความซื่อสัตย์สุจริต การหลีกเลี่ยงอบายมุขและการมีจิตสำนึกต่อส่วนรวมและสังคม” ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ใช้มาในอดีต และต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งนิสิตจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ดังที่ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2553: 15) กล่าวถึง เจตนารมณ์ตามแผนพัฒนาแห่งชาติที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรม นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2555: 126-127) ยังมีการถ่ายทอดหรือเผยแพร่พฤติกรรมด้านสำนึกดีมีคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนิสิตที่ต้องการส่งเสริม โดยถ่ายทอดลงในคู่มือ นิสิต ซึ่งคู่มือดังกล่าวได้แจกแก่นิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทุกคน และถ่ายทอดผ่านโครงการ กิจกรรมเสริมหลักสูตรทุกโครงการ ที่จัดโดยงานพัฒนานิสิต กองกิจการนิสิต เช่น โครงการปันรักสู่ห้อง โครงการรักใสใสอย่างไรเมื่อใจอยากจะรัก โครงการแบ่งปันความรักให้ไว้ ซึ่งการแบ่งแยกได้อย่างไร โครงการจิตอาสาทำดีเพื่อมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลวิทย์ เจริญจิตต์ (2554: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การตระหนักรู้ด้านจริยธรรมของ นิสิตระดับอุดมศึกษา กรณีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ความตระหนักรู้ทางจริยธรรมด้านการซื่อสัตย์ สุจริตของนิสิต โดยกลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักรู้ทางจริยธรรมด้านการซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และงานวิจัยของ ปัทมทิญา สิงห์คราม (2554: 83) ที่ศึกษาถึงแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยใช้โครงการธรรมสัจจะเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักศึกษาสถาบันพลศึกษา พบว่า นักศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านมุ่งมั่น จากการศึกษาพบว่า นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านมุ่งมั่นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีการส่งเสริมการบูรณาการและปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งจัดแผนการเรียนการสอนและรายวิชาที่เชื่อมโยงกับการวิจัยและการบริการวิชาการ มีกลยุทธ์การสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาความมุ่งมั่น ตั้งใจ เพื่อผลิตนิสิตที่เก่ง ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีทักษะทางวิทยาการที่ก้าวหน้า เช่น นิสิตได้รับคัดเลือกให้เป็นนักกีฬาทีมชาติไทย ได้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ ได้รับรางวัลเหรียญทองจากการแข่งขัน และประสบความสำเร็จในการแข่งขัน

ดังที่ คอฟแมน (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2543: 26-28; อ้างอิงจาก Kauffman. n.d.: 19-21) ได้กล่าวถึงลักษณะของนิสิตนักศึกษาไว้ว่า นิสิตนักศึกษาเป็นผู้ที่เข้ามาแสวงหาความรู้ และมุ่งมั่นในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง โดยต้องการแสวงหาความมั่นคงทางสังคม เป็นผู้มีอุดมคติและจิตใจดี มีความกระตือรือร้นในการเรียน ต้องการค้นพบตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง และมีความขัดแย้ง และมีความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ต่อการบริหาร นอกจากนี้ พระเทพคุณาภรณ์ (โสภณ โสภณจิตโต. 2553) กล่าวว่า ความมุ่งมั่น คือ ความสามารถ ความเพียรพยายามที่จะฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติกิจกรรม โดยยึดหลักอิทธิบาท 4 เข้ามาช่วย ในกระบวนการปฏิบัติกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย สมบูรณ์ (2551: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง อัตลักษณ์ “เด็กราม” พบว่า ด้านวิชาการ นักศึกษามีความมานะอดทน และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการเรียน เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นผู้เอาใจใส่ต่อการเรียนและเป็นที่ยอมรับของสถาบันการศึกษาทั่วไป สามารถศึกษาหาความรู้เองได้และเห็นคุณค่าของการศึกษาอย่างยิ่ง

1.3 ด้านสร้างสรรค์ จากการศึกษาพบว่า นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประการที่ 1 มหาวิทยาลัยฯ มีอาจารย์ผู้สอนที่มีความตระหนักและมีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาเรียนที่ปรับเปลี่ยนและเพิ่มเติมกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสการคิด มุ่งเน้นให้นิสิตได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่นอกกรอบแนวคิดเดิมอยู่แล้ว แต่นิสิตอาจไม่ชอบแสดงความคิดเห็นที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ผลงาน และไม่ชอบแสวงหาโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดของตนเอง และ ประการที่ 2 คณะวิชาและหน่วยงานต่างๆ ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีกิจกรรมการพัฒนาระบบการแห่งการบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ของนิสิตน้อย ทำให้นิสิตเลือกให้ความสำคัญและเข้าร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัยฯ ที่ส่งเสริมในด้านอื่นๆ เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีแกวเดอล้อม กิจกรรมทางวิชาการ และกิจกรรมด้านศาสนา เป็นต้น ดังที่ สมิท และฮิลเดเรท (อาร์ พันธ์มณี. 2547: 32; อ้างอิงจาก Smith; & Hildreth. 1971) ที่ให้ความสำคัญกับบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยเน้นว่า การทำกิจกรรมของผู้เรียนมีส่วนสำคัญในการสร้างความคิดสร้างสรรค์มากกว่าการนั่งเรียนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น นอกจากนี้ โรเจอร์ (Rogers. 1970: 78-80) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ไม่ว่าจะเป็นวัยใดและสามารถส่งเสริมให้สูงขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยทางตรง ได้แก่ การสอน การฝึกฝน การอบรม ส่วนทางอ้อม ได้แก่ การสร้างบรรยากาศและการจัดสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์ (2550: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคของนิสิตระดับปริญญาตรี พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีมีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านสามัคคี จากการศึกษาพบว่า นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านสามัคคีอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยฯ ที่มหาวิทยาลัยฯ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมความถนัดและความสนใจของนิสิตและเมื่อได้ร่วมกิจกรรมแล้วทำให้นิสิตเห็นความสำคัญ

มองเห็นประโยชน์ของกิจกรรม ซึ่งเป็นส่วนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน โดยเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้นอกห้องเรียนที่สำคัญ ได้แก่ กิจกรรมด้านจิตอาสา และการเข้าร่วมแข่งขันทีม SKUBA ของนิสิต ได้คว้าแชมป์โลกการแข่งขันหุ่นยนต์เตะฟุตบอลในการแข่งขัน ณ ประเทศอิหร่าน โดยมีการร่วมกันคิด ช่วยกันทำ ร่วมแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกัน ดังที่ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2538: 63-64) กล่าวว่า กิจกรรมนิสิตควรเปิดโอกาสให้นิสิตมีประสบการณ์ด้านการทำงานร่วมกับกลุ่ม สามารถเสนอความคิดเห็น กล้าแสดงตน พัฒนาความเป็นผู้นำ เสริมสร้างความสามัคคีระหว่างหมู่ นิสิต รู้จักการอยู่และการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักฝึกหัดการทำงานอย่างเป็นระบบ และฝึกความคิดตลอดจนการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล นอกจากนี้ พระเทพคุณาภรณ์ (โสภณ โสภณจิตฺโต. 2553) กล่าวว่า ความสามัคคี มี 2 ประการ คือ 1) ความสามัคคีทางกาย ได้แก่ การร่วมแรงร่วมใจกันในการทำงาน 2) ความสามัคคีทางใจ ได้แก่ การร่วมประชุมปรึกษาหารือกันเมื่อเกิดปัญหาขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ อมรสิน (2556: 87-90) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามมีอัตลักษณ์ในด้านความสามัคคี อยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ พระมหาไพโรสณฑ์ โชติตะ (2554: 67) ที่ศึกษาเรื่อง จิตสำนึกสาธารณะของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (วังน้อย) พบว่า พระนิสิตมีจิตสำนึกสาธารณะด้านความสามัคคี อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามตัวแปรเพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว ผู้วิจัยจึงขอเสนอการอภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 นิสิตชายและนิสิตหญิงมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยพบว่า นิสิตหญิงมีระดับอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทุกด้านสูงกว่านิสิตชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเพศชายและเพศหญิงมีลักษณะการใช้ชีวิต รวมทั้ง บทบาทในสังคมที่แตกต่างกัน และโดยพื้นฐานทางกายภาพ สภาวะทางอารมณ์ ความพึงพอใจ ความต้องการ ความอบอุ่น ความไวต่อความรู้สึก มีส่วนที่จะทำให้เกิดคุณลักษณะที่แตกต่างกันได้ โดยนิสิตหญิงชอบที่จะทำกิจกรรมในสังคมกลุ่มเพื่อน และมักมีเรื่องพูดคุย ปรึกษาหารือในเรื่องต่างๆ ทั้งในเรื่องเรียน และเรื่องส่วนตัว และอยู่ภายใต้กฎระเบียบของมหาวิทยาลัยมากกว่านิสิตชาย ส่วนนิสิตชายชอบทำกิจกรรม และชอบความเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อนมากกว่านิสิตหญิง โดยบางกิจกรรมมีความโลดโผนมาก ไม่อยู่ในความสนใจและไม่เหมาะสมกับนิสิตหญิง ทำให้นิสิตชายอยู่ภายใต้กฎระเบียบของมหาวิทยาลัยน้อยกว่านิสิตหญิง ดังที่ อาร์ย พันธ์มณี (2542: 39) กล่าวว่า เพศชายมีความหนักแน่นทางความคิด มีลักษณะการแสดงออก มีความเป็นตัวของตัวเอง และเชื่อมั่นในตนเอง ขณะที่เพศหญิงส่วนใหญ่มีอารมณ์อ่อนไหว อ่อนโยน อະลุ่มอล่วย คล้อยตาม และเลียนแบบพฤติกรรมของผู้อื่นได้มากกว่าเพศชาย นอกจากนี้ รูเบิล (Shaffer. 2000: 233; citing Ruble. 1983) กล่าวว่า ลักษณะที่ผู้หญิงมีมากกว่าผู้ชาย ได้แก่ การรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น ความรอบคอบ ความคิด

สร้างสรรค์ ร้องไห้ง่าย ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น อารมณ์อ่อนไหว รสนิยม ศิลปะ ตื่นเต้นง่าย ความสามารถในการหยั่งรู้อารมณ์ของผู้อื่น เสียใจง่าย มีน้ำใจ สุภาพ อ่อนโยน ความกรุณา ความอดทน เรียบร้อย เป็นระเบียบ แสงหาความพึงพอใจ ไหวพริบดี มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2546: 51) ที่ศึกษาเรื่อง พฤติกรรม ความรับผิดชอบของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรม ความรับผิดชอบแตกต่างกันในด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและการกระทำของตนเอง และความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ด้านสำนึกดี ด้านมุ่งมั่น และด้านสามัคคีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านสร้างสรรค์ที่ไม่พบความแตกต่าง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คณะวิชา และหน่วยงานต่างๆ ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอนที่เหมือนกัน โดยมุ่งเน้นให้ทั้งนิสิตนิสิตชายและนิสิตหญิงได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่นอกกรอบแนวคิดเดิมๆ และมีกิจกรรมการพัฒนาระบวนการแห่งการบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ของนิสิต ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน มีการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอยู่เสมอ และอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน ได้รับข่าวสารความรู้ที่เท่าเทียมกัน จึงทำให้นิสิตชายและนิสิตหญิงมีความคิดสร้างสรรค์ที่คล้ายคลึงกัน ดังที่ สุวิทย์ มูลคำ (2547: 9) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางความคิดที่มีความสำคัญสามารถสร้างความคิด สร้างจินตนาการ ไม่จวนต่อสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่กำหนดไว้ ความคิดสร้างสรรค์คือพลังทางความคิดที่ทุกคนมีมาแต่กำเนิด หากได้รับการกระตุ้นการพัฒนาแห่งพลังการสร้างสรรค์ จะทำให้เป็นคนมีอิสระทางความคิด มีความคิดนอกกรอบ และสามารถหาหนทางในการที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นรินทร์ บุญชู (2532: 97) ที่ศึกษาเรื่อง ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษาเพศต่างกันมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน

2.2 นิสิตที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์โดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นิสิตที่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า ได้รับการถ่ายทอดคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในความหมายที่เหมือนกัน ทั้งยังมีการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยฯ เพื่อช่วยพัฒนาศักยภาพทางการศึกษาของนิสิตในแนวทางเดียวกัน รวมถึงมหาวิทยาลัยฯ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ ระเบียบและเงื่อนไขเดียวกัน รวมทั้งมีประสบการณ์ กิจกรรม การใช้ชีวิต การปรับตัวที่คล้ายคลึงกัน จึงมีความคิด ความสนใจ ค่านิยมใกล้เคียงกัน และการจัดการศึกษาของแต่ละคณะวิชาเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งนิสิตทุกชั้นปีก็ยังมีจุดมุ่งหมายเหมือนกัน คือ การให้ความสนใจในเรื่องของการศึกษา นิสิตจึงมีความสนใจในการแสวงหาความรู้และศึกษาค้นคว้าทั้งจากในชั้นเรียน และศึกษาด้วยตนเองจากนอกชั้นเรียน มีกิจกรรมนอกหลักสูตร มีการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอยู่เสมอ รู้จักให้ความ

เคารพุ่นพี ครูอาจารย์ ดังที่ สุชาญ โภคิน (2539 : 1) กล่าวว่า กิจกรรมช่วยพัฒนานิสิตให้รู้จักการทำงานเป็นทีม ฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ มีความรู้สึก ความคิดเห็น ความรับผิดชอบ ความสนใจ ตลอดจนมีการเรียนรู้ที่คล้ายกัน นอกจากนี้ สุพัตรา สุภาพ (2541: 41) ได้ให้ความเห็นว่า นิสิตที่มีอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายคือ อายุ 17-22 ปี ถือเป็นวัยที่ใกล้เคียงกัน จึงมีความเห็น ความรู้สึก ความรับผิดชอบ ความสนใจ ตลอดจนมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่คล้ายกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุณี คงเมือง (2555: 67) ที่ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของนักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของ พระมหาไพโรสณฑ์ โชติตะ (2554: 70) ที่ศึกษาเรื่อง จิตสำนึกสาธารณะของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (วังน้อย) พบว่า พระนิสิตที่ศึกษาในชั้นปีต่างกัน มีจิตสำนึกสาธารณะโดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 นิสิตที่กลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มสาขาวิชาต่าง ๆ ต่างก็มีจุดมุ่งหมายที่จะผลิตนิสิตที่มีคุณภาพสู่สังคม จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีจรรยาบรรณที่ดีต่ออาชีพของตน โดยจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนิสิต เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีให้กับบัณฑิตทุกคน ประกอบกับมีลักษณะการเรียนการสอนของแต่ละกลุ่มสาขาวิชา มีลักษณะคล้ายกัน มีกิจกรรมระหว่างการเรียนรู้ที่ได้เปิดโอกาสให้นิสิตแต่ละคนได้แสดงออก ทำให้ทัศนคติ ความเชื่อ ลักษณะการเรียนรู้ของนิสิตเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะนิสิตระดับปริญญาตรีต้องผ่านการเรียนรายวิชาพื้นฐาน และเรียนเป็นกลุ่มใหญ่ มีการทำกิจกรรมร่วมกันและร่วมแสดงความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ทำให้นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยไม่แตกต่างกัน ดังที่ สำเนา ขจรศิลป์ (2538: 13) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมนิสิตในระดับอุดมศึกษามีจุดมุ่งหมาย เพื่อปลูกฝังบุคลิกภาพของนิสิตในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นการที่นิสิตเรียนอยู่ในคณะวิชาต่างกัน จึงทำให้พฤติกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญารัตน์ หาญสารกิจ (2551: 67) ที่ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พบว่า นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มวิชาต่างกันมีคุณลักษณะของนิสิตโดยรวมไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของ ประไพภรณ์ วาสนาพงษ์ (2552: 182) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต

2.4 นิสิตที่ได้รับวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัวต่างกัน มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพสังคมไทยมีความใกล้ชิดสนิทสนม และมีความผูกพันกัน ซึ่งครอบครัวเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดแต่มีความสำคัญที่สุดในการอบรมเลี้ยงดูช่วยเหลือหลอมบุคคลในครอบครัวให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ และประพฤติตนปฏิบัติตนไปในทิศทางที่ตั้งใจให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

ดังนั้น การเข้ามาใช้ชีวิตร่วมกันเวลาอย่างน้อย 4 ปี ในมหาวิทยาลัยอาจช่วยหล่อหลอมให้นิสิตมีคุณลักษณะคล้ายกัน แม้วานิสิตจะได้รับวิธีการเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน ดังที่ วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2536: 38) กล่าวว่า การอบรม เลี้ยงดู เป็นสิ่งสำคัญต่อพัฒนาการของผู้เรียนอย่างมาก และการอบรมเลี้ยงดูเป็นปัจจัยที่สำคัญมาก ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีบุคลิกภาพที่ดี มีการปรับตัวต่อปัญหาต่างๆ ได้ดี นอกจากนี้ เซเฟอร์ (อิฐฐาน อรุณรัตน์, 2546: 32; อ้างอิงจาก Schaefer, 1959) กล่าวว่า พฤติกรรมที่แสดงออกขึ้นอยู่กับกรอบเลี้ยงดูกับการปฏิบัติ ความเชื่อ ค่านิยมของพ่อแม่ ซึ่งถ้าพ่อแม่ให้ความรักความอบอุ่นแต่ขณะเดียวกันก็ให้การปกป้องคุ้มครองมาก จัดการทุกสิ่งทุกอย่างทำให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญ์นรี พิทักษ์วาท (2556: 60) ที่ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการเลี้ยงดูแตกต่างกันมีคุณลักษณะของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือโดยรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสำนึกดี นิสิตที่ได้รับการเลี้ยงดูของครอบครัวแบบประชาธิปไตย มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แตกต่างกับนิสิตที่ได้รับการเลี้ยงดูของครอบครัวแบบเข้มงวดกวดขันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง ทั้งนี้กรอบเลี้ยงดูทั้งสองแบบมีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง เช่น การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในสังคมไทยปัจจุบันนั้น ได้รับการเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดผู้ปกครองให้อิสระในการคิด การตัดสินใจ และแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างมีเหตุผล ทำให้นิสิตรู้จักที่จะยอมรับกฎเกณฑ์ในสังคม เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ในขณะที่นิสิตที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันจะได้รับการอบรมสั่งสอนจากผู้ปกครองในลักษณะการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือกฎเกณฑ์ ขอบเขตการประพฤติปฏิบัติอย่างเข้มงวด ต้องเชื่อฟังผู้ปกครองเพียงอย่างเดียว ไม่มีอิสระที่จะกระทำบางสิ่งบางอย่างได้ ซึ่งตรงกันข้ามกับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ดังนั้นการเลี้ยงดูทั้งสองแบบอาจจะทำให้นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันได้ ดังที่ วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2545: 23) กล่าวว่า ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นสิ่งสำคัญต่อพัฒนาการของนิสิตนักศึกษามาก การที่นิสิตนักศึกษาจะเติบโตขึ้นมามีบุคลิกภาพลักษณะอย่างใดนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับพันธุกรรมแล้ว การอบรมเลี้ยงดูเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมาก ถ้านิสิตนักศึกษาได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาอย่างถูกต้องเหมาะสม จะส่งผลให้เขามีบุคลิกภาพที่ดี มีการปรับตัวต่อปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม จะทำให้มีพัฒนาการที่ดีมีบุคลิกภาพเหมาะสม อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ในทางตรงกันข้ามถ้าถูกเลี้ยงดูไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสมจะทำให้มีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่ไม่ดีและไม่เหมาะสม ซึ่งจะเป็นปัญหาต่อการปรับตัวและส่งผลให้เกิดปัญหาทางสุขภาพจิตได้ง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดุษฎี โยเหลา (2535: 43-44) ที่ศึกษาเรื่อง การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์เมต้า พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีผลทางบวกกับตัวแปรบุคลิกภาพและสังคม กล่าวคือ ถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะมีลักษณะที่พึงปรารถนาสูง และการอบรม

เลี้ยงดูแบบเข้มงวดกดขี่ จะมีผลดีต่อพัฒนาการด้านบุคลิกภาพและสังคมบางตัวแปร ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความมีสัมมาคารวะ การรู้จักบาปบุญ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และการมีวินัยในตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านสำนึกดี จากผลการศึกษาที่พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านสำนึกดีอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีประเด็นที่นิสิตควรได้รับการพัฒนาปรับปรุงคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ ซึ่งได้มาจากข้อคำถามรายข้อดังต่อไปนี้คือ เมื่อมีงานกลุ่มจะเข้าไปช่วยก็ต่อเมื่อไม่มีใครทำซึ่งมีระดับคุณลักษณะน้อยที่สุด ดังนั้น มหาวิทยาลัยฯ ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมจิตอาสาที่เชื่อมโยงเนื้อหาการเรียนการสอนในบางรายวิชา เพื่อฝึกการทำงานในฐานะของผู้ให้ เช่น วิชาเศรษฐกิจพอเพียงอาจจะเป็นการมอบหมายโครงการกลุ่มให้ไปช่วยเหลืองานในชุมชนต่างๆ เพื่อสร้างความพอเพียงในชุมชนนั้นๆ แต่ส่วนหนึ่งก็สามารถสร้างการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อน นอกจากนี้ ระดับคุณลักษณะรองลงมาคือ หลังจากใช้อุปกรณ์ต่างๆ ในมหาวิทยาลัยเสร็จสิ้นแล้ว จะปล่อยให้เป็นที่ของเจ้าหน้าที่ในการเก็บให้เรียบร้อยดังเดิม ดังนั้น มหาวิทยาลัยฯ ควรจะสร้างความมีจิตสำนึกสาธารณะแก่นิสิตในเรื่องของความเข้าใจและความมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของสิ่งของสาธารณะในมหาวิทยาลัยฯ เช่น ส่งเสริมกิจกรรมสร้างจิตสาธารณะในช่วงกิจกรรมรับน้อง หรือกิจกรรมปลูกต้นไม้ประจำปีของมหาวิทยาลัยฯ และประเด็นสุดท้ายคือไม่ให้อภัยเมื่อผู้อื่นทำผิดจนกว่าจะได้รับการขอโทษ ดังนั้น มหาวิทยาลัยฯ ควรจัดกิจกรรมค่ายคุณธรรมที่อบรมให้ความรู้ ทักษะการใช้ชีวิตในสังคม ครอบครัว และสถานศึกษา เช่น การเป็นผู้ให้ การให้อภัยซึ่งกันและกัน การมีความเมตตากรุณากับผู้อื่น ซึ่งเป็นพรหมวิหาร 4 คุณธรรมพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันในสังคม อาจใช้วิทยากรที่เป็นพระภิกษุ หรือวิทยากรที่เชี่ยวชาญการอบรมจากภายนอก เป็นต้น

2. ด้านมุ่งมั่น จากผลการศึกษาที่พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านมุ่งมั่นอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีประเด็นที่นิสิตควรได้รับการพัฒนาปรับปรุงคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ ซึ่งได้มาจากข้อคำถามรายข้อดังต่อไปนี้ คือ ถ้าไม่ชอบวิชาใดวิชาหนึ่งที่อยู่ในหลักสูตร มักจะผัดผ่อนเอาไว้อ่านทำความเข้าใจที่หลังซึ่งมีระดับคุณลักษณะน้อยที่สุด และรองลงมาคือ เมื่อมีคนชมว่าเป็นคนเก่งและดี จะน้อมรับคำชมและไม่มุ่งมั่นที่จะพัฒนาต่อไป รวมถึง ถ้าต้องทำรายงานในวิชาหนึ่งจะทำแค่เพียงมีรายงานส่ง โดยไม่สนใจว่าจะได้คะแนนมากหรือน้อย ดังนั้น มหาวิทยาลัยฯ ควรจัดกิจกรรมที่เกี่ยวเนื่องกับการสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งกิจกรรมนั้นควรมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะต่างๆ ทางการเรียน ได้แก่ ความรับผิดชอบ

ความมุ่งมั่นตั้งใจ ความขยันอดทน พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และรวมถึง การทำงานทุกอย่างที่มุ่งประสิทธิภาพ

3. ด้านสร้างสรรค์ จากผลการศึกษาที่พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง แต่ยังมีประเด็นที่นิสิตควรได้รับการพัฒนาปรับปรุงคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ ซึ่งได้มาจากข้อคำถามรายข้อดังต่อไปนี้ คือ นอกจากอ่านหนังสือที่อาจารย์มอบหมายแล้ว ไม่เคยอ่านข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์จากแหล่งอื่นๆ ซึ่งมีระดับคุณลักษณะน้อยที่สุด และรองลงมาคือ ไม่ชอบแสดงความคิดเห็นที่ก่อเกิดการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ทางการศึกษา ดังนั้น มหาวิทยาลัยฯ ควรส่งเสริมกิจกรรมในชั้นเรียนที่มุ่งการสร้างองค์ความรู้ที่นอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน เช่น กิจกรรมทัศนศึกษา ในแหล่งเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ความคิดนอกกรอบหรือกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนิสิตในต่างสาขา หรือต่างคณะวิชา เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีการแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทั้งในส่วนของแลกเปลี่ยนเชิงความคิดหรือผลงานสร้างสรรค์ต่างๆ ที่มีการทำร่วมกัน สำหรับกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยฯ จัดดังกล่าวข้างต้นนั้นจะสามารถสร้างทักษะความคิดเชิงสร้างสรรค์ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ไปพร้อมกัน และประเด็นสุดท้ายคือ ถ้าเป็นผู้ที่ขบถสิ่งของต่างๆ ก็จะไม่พยายามหาวิธีแก้ไขพฤติกรรมนี้ ดังนั้น มหาวิทยาลัยฯ ควรจะจัดค่ายอบรมและพัฒนาพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตในรูปแบบของกิจกรรมที่มุ่งเน้นผลการพัฒนาการใช้ชีวิตต่างๆ ที่สามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์มาพัฒนาปรับปรุงได้

4. ด้านสามัคคี จากผลการศึกษาที่พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านสามัคคีอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีประเด็นที่นิสิตควรได้รับการพัฒนาปรับปรุงคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ ซึ่งได้มาจากข้อคำถามรายข้อดังต่อไปนี้ คือ จะยึดติดกับกลุ่มเพื่อนเพียงกลุ่มเดียวในการทำรายงานหรือกิจกรรมกลุ่มซึ่งมีระดับคุณลักษณะน้อยที่สุด และรองลงมาคือ เมื่อมีงานกลุ่มจะเลือกทำงานกับเพื่อนที่สนิทเท่านั้น โดยไม่สนใจเพื่อนคนอื่น ดังนั้น มหาวิทยาลัยฯ ควรส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาศึกษาทั่วไปที่มีการบูรณาการหรือจัดกิจกรรมระหว่างกลุ่ม เพื่อเป็นการสร้างความสามัคคีและการเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่ม เช่น โครงการในรายวิชาการนำเสนองาน หรือกิจกรรมชมรมที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมมากขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากกิจกรรมชมรมส่วนใหญ่เป็นการทำกิจกรรมของนิสิตที่มาจากหลากหลายคณะวิชา ซึ่งจะทำให้เกิดการสร้างความสามัคคีในกิจกรรมนั้นๆ และประเด็นสุดท้ายคือ เมื่อเพื่อนมีความขัดแย้งกันจะเป็นผู้ไกล่เกลี่ยอยู่เสมอ ดังนั้น มหาวิทยาลัยฯ ควรจะมีการจัดการอบรมการเรียนรู้ เพื่อการอยู่ร่วมกัน ซึ่งกิจกรรมจะมุ่งเน้นการสร้างทักษะการใช้ชีวิตของการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งบางครั้งก่อเกิดความขัดแย้งทางด้านความคิดของการทำงานหรือการเรียน การอบรมนี้จะเป็นเสมือนการสร้างแนวทางการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ซึ่งก็จะนำไปสู่ความสามัคคีในสังคม สถาบันอุดมศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การศึกษาคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างนิสิตชาย และนิสิตหญิง รวมถึงวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว โดยตัวแปรทั้งสองนี้มีอิทธิพลต่อการศึกษา คุณลักษณะนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งจากผลการศึกษาที่พบว่า นิสิตชาย และนิสิตหญิง มีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์แตกต่างกัน โดยนิสิตหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่านิสิตชาย ดังนั้น มหาวิทยาลัยฯ ควรมุ่งเน้นให้นิสิตชายเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตให้มากขึ้นกว่าปัจจุบัน โดยอาจมุ่งเน้นกิจกรรม หรือชมรมที่นิสิตชายให้ความสนใจ เช่น กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ ชมรมนิสิตด้านกีฬา เป็นต้น ซึ่งอาจจะทำให้คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ของนิสิตชายมีค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้นได้ และจากผลการศึกษาที่พบว่า นิสิตที่ได้รับวิธีการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ แตกต่างกับนิสิตที่ได้รับวิธีการเลี้ยงดูของครอบครัวแบบเข้มงวดกวดขัน ดังนั้น มหาวิทยาลัยฯ ควรจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสำคัญต่อความรัก การดูแล เอาใจใส่คนในครอบครัวนิสิต เช่น กิจกรรมการทำความดีทางด้านศาสนาที่มีการอบรมบ่มเพาะความรัก ความกตัญญูต่อพ่อแม่ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. ควรมีการศึกษาคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นระยะ โดยการติดตามนิสิตตั้งแต่ นิสิตชั้นปีที่ 1 จนจบการศึกษา
4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์แต่ละคณะจำแนกตามสาขาวิชาเอก

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). การปฏิรูปการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- . (2548). พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงพระราชทาน. ออนไลน์.
- กองกลาง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2554). รายงานการประชุมสภา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 5/2554 วันที่ 23 พฤษภาคม 2554. ถ่ายเอกสาร.
- กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2555). คุณลักษณะนิสิตตามอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ม.ป.ท.: ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.
- กองแผนงาน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2554). รายงานวิจัยสถาบัน เรื่อง คุณภาพบัณฑิต ระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประจำปี 2553. กรุงเทพฯ: กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี. ถ่ายเอกสาร.
- กัญญารัตน์ หาญสาริกิจ. (2551). คุณลักษณะของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตามเกณฑ์ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กัลยา เทพสีหา. (2556, 8 มกราคม). สัมภาษณ์โดย เพชรรัตน์ โชครุ่ง ที่อาคารสารนิเทศ 50 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์. (2550). ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคของ นิสิตระดับปริญญาตรี.
- กิตติพันธ์ รุจิรกุล. (2540). การพัฒนาจริยธรรม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- กัญชรี คำชาย. (2542). จิตวิทยาแนะแนวเด็กวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). คุณลักษณะและภาพอนาคตของคนไทยที่พึงประสงค์. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาการเรียนรู้และมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ.
- เกศกนก ชุ่มประดิษฐ์; และ จิราพร ชุนศรี. (2549). “โครงการอัตลักษณ์และภาพลักษณ์ของ จังหวัดเชียงราย” ชุดโครงการธนาคารข้อมูลเพื่อการพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน กรณีศึกษา กลุ่มจังหวัดล้านนา. เชียงราย: คณะวิทยาการจัดการ โพรแกรมนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. ถ่ายเอกสาร.
- เกษร ปิยะทัต. (2554). การศึกษาความรับผิดชอบตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตร บัณฑิต. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ขวัญฤดี ขำซ่อนสัตย์. (2542). *การศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จตุพร ดอนโสม. (2551). *การสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของคนไทยเชื้อสายเวียดนามบ้านนาจอก ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมวิทยาการ พัฒนา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- จรรยา แก้วใจบุญ; และ นิภา ไชยรินคำ. (2551). *รายงานวิจัยเรื่อง อัตลักษณ์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี*. พะเยา: สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. ถ่ายเอกสาร.
- จารุณี คงเมือง. (2555). *คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิตต์ภิญญา ชุ่มสาย ณ อยู่ธยา; และคณะ. (2554). *รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาอัตลักษณ์นิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 1*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิตตินันท์ บุญสถิตกุล. (2549). *การพัฒนากิจกรรมช่วยในการค้นหาอัตลักษณ์ทางการศึกษาอาชีพของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จิรวรรณ วีรังกร. (2555, 18 ธันวาคม). สัมภาษณ์โดย เพชรรัตน์ ไชครุ่ง ที่ กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ใจทิพย์ พวงทอง. (2540). *การศึกษาความสอดคล้องระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา กับการอบรมเลี้ยงดูตามการรับรู้ของวัยรุ่น*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2550). *อัตลักษณ์วัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลง*. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2550, จาก http://www.soc.cmu.ac.th/~wsc/data/Identity28_3_05.pdf
- ชลวิทย์ เจียรจิตต์. (2554). *การตระหนักรู้ด้านจริยธรรมของนิสิตระดับอุดมศึกษา กรณีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. (เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 49) วันที่ 1-4 กุมภาพันธ์ 2554. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยณรงค์ ชันผณี; และ ชูเกียรติ โพนแก้ว. (2552). *การหาอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีโดยการมีส่วนร่วม*. โครงการวิจัยเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา 82 พรรษา. ถ่ายเอกสาร.

- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2544, 8 สิงหาคม). *คุยกับ ผอ. สมศ. มติชน*. หน้า 23.
- ชาญณรงค์ เบ็ญเรือน. (2555, 8 มกราคม). สัมภาษณ์โดย เพชรรัตน์ โชครุ่ง ที่ อาคารสารนิเทศ 50 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชูชาติ อารีจิตราอนุสรณ์. (2552). *คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์*. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2555, จาก <http://home.kku.ac.th/chuare/e-article/graduateframework.pdf>
- ไชยรัตน์ ปรานี, และคณะ. (2553). *งานวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความสามานฉันท์ของเยาวชนไทย*. นครสวรรค์: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2541). *ตำราชั้นสูง เรื่อง ทฤษฎี การวัด และงานวิจัย เอกลักษณะแห่งอีโก้ในคนไทยและเทศ*. กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดุฎฎิ โยเหลา. (2535). *รายงานการวิจัย เรื่อง การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์เมตา*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพหุติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ทองเรียน อมรัชกุล. (2525). *การบริหารกิจการนิสิต : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์.
- ธงชัย สมบูรณ์. (2551). *อัตลักษณ์ "เต็กราม"*. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- ธันวา จิตต์สงวน. (2555, 24 ตุลาคม). สัมภาษณ์โดย เพชรรัตน์ โชครุ่ง ที่ อาคารสารนิเทศ 50 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธารินี สุขจิตต์. (2544). *ความคิดเห็นของนิสิตที่เป็นกรรมการบริหารชมรมต่อการได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2541). *บทบาทของครอบครัวกับการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- นรินทร์ บุญชู. (2532). *ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- นาวิส ดวงมีสิน. (2549). *การศึกษาอัตลักษณ์แห่งตนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรบัณฑิต*. สารนิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาเพื่อการพัฒนามนุษย์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรบัณฑิต. ถ่ายเอกสาร.
- นัดดา อังสุวโนทัย. (2548, พฤศจิกายน). *กลยุทธ์สู่การเรียนรู้แบบนำตนเอง*. *วารสารศูนย์ศึกษาสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย*. 50(3): 55-60.

- นันทนัย ประสานนาม. (2549, กันยายน-ธันวาคม). การเมืองเรื่องอัตลักษณ์ในนวนิยาย เรื่อง เสี่ยงเพรียกจากท้องน้ำของ ประทีป ชุมพล (The Politics of Identity in Prateep Chumpol's Siang Priak Jak Thong Nam). *วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*. 4(1): 75-95.
- บริษัท ซอฟท์บิส พลัส จำกัด. (2556). คุณสมบัติของการเป็นผู้บริหาร และผู้นำที่ดี. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2556, จาก <http://www.softbizplus.com/general/413-features-of-an-executive-and-a-good-leader>
- บุษรินทร์ ทุ่งมีผล. (2546). ปัจจัยส่วนบุคคล บรรยากาศในครอบครัว สัมพันธภาพกับเพื่อน และสถานะทางเอกลักษณ์แห่งตนในนักศึกษาชั้นปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- ปัทมทิฎา สิงห์คราม. (2556). คุณลักษณะที่เป็นจริงของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาในเขตภาคกลางตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2555. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การจัดการเรียนรู้พลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2547). *สารัตถะวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. มหาสารคาม: โครงการตำราคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ประสิทธิ์ ลีปรีชา. (2547). "อัตลักษณ์ทางเครือญาติของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งท่ามกลางความทันสมัย" ในปีแรกแล้ว *เหลืองอร่ามศรี*, บก. *Identity Ethnic and Marginalization*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). 203-252.
- ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร. (2534). *พัฒนาการวัยเด็ก*. ในเอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประไพภรณ์ วาสนาพงษ์. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปรีชา ธรรมมา. (2548, มกราคม). เอกลักษณ์แห่งตน. *สารานุกรมศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. (34): 49-63.
- พงศ์ธร ทูยประสิทธิ์. (2555, 8 มกราคม). สัมภาษณ์โดย เพชรรัตน์ โชครุ่ง ที่ อาคารสารนิเทศ 50 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรชัย ภาพันธ์. (2546, มกราคม). เมื่อจริยธรรมเด็กไทยหายไปครูไทยต้องกอบกู้. *วารสารวิชาการ*. 6(1): 68-73. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาไพโรสณฑ์ โชติตะ. (2554). *จิตสำนึกสาธารณะของพระนิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (วังน้อย)*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- พระเทพคุณาภรณ์ (โสภณ โสภณจิตฺโต). เจ้าอาวาสวัดเทวราชกุญชรวรวิหาร.
(2553, 28 ธันวาคม). *คอลัมภ์ธรรมะวันหยุด*. ข่าวสดรายวัน. ฉบับที่ 6715.
ถ่ายเอกสาร
- พัชรินทร์ เบตฟอร์ด. (2556, 6 เมษายน). สัมภาษณ์โดย เพชรรัตน์ โชครุ่ง ที่ อาคารสารนิเทศ
50 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิชญ์นรี พิทักษ์อวกาศ. (2556). *คุณลักษณะของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยกองทัพเรือ*.
ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. (2546). *รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการรับผิดชอบ
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- พิเชฐ แสงทอง. (2555, มกราคม-มีนาคม). *อัตลักษณ์. วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์
และมนุษยศาสตร์*. 18(1): 265-272. ถ่ายเอกสาร.
- เพียงกานต์ เกรือทอง; และคณะ. (2544). *การศึกษาคุณลักษณะนิสัย ระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยนเรศวร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).*
พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- ไพฑูรย์ มีสกุล. (2551). *หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ป.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- มธุรส สว่างบำรุง. (2542). *จิตวิทยาทั่วไป*. เชียงใหม่: กิตติการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2554). *รายงานการประเมินตนเอง (SAR) ประจำปีการศึกษา 2554
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักประกันคุณภาพ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- (2555). *รายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ประจำปีการศึกษา 2554
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ทูสกาย.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. (2554). *อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*.
สืบค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2556, จาก
http://www.nrru.ac.th/plan/readnews.php?news_id=89
- เมตตา วิวัฒนานุกูล. (2548). *การสื่อสารต่างวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2524). *พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*.
กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วราภรณ์ ตระกูลสถิตย์. (2536). *จิตวิทยาการปรับตัว*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

- วารสาร ตรีภูมิตถะ. (2545). *จิตวิทยาการปรับตัว* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริม
- วันเพ็ญ อมรสิน. (2556, มกราคม-มิถุนายน). การศึกษาอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารสมาคม*. 4(1): 81-93. ถ่ายเอกสาร.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2528). *งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2538). *งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2543). *การพัฒนา นิสิตนักศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2544). *การพัฒนาการเรียนการสอนทางการอุดมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2551). *ความสามัคคี*. สืบค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2556, จาก <http://www.th.wikipedia.org/wiki>.
- สถิตาพร คำสด. (2546). *การศึกษาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปริญญาโท กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- สมทรง อัสวกุล; และคณะ. (2548). *รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์; และคณะ. (2541, กรกฎาคม-ธันวาคม). วิสัยทัศน์ของการศึกษาไทยในอนาคต. *วารสารศรีปทุม*. 1(1): 9-30.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). *รายงานการศึกษาคุณลักษณะเด็กไทยที่พึงประสงค์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2545). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. (2545-2559)*. กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *“ปรัชญาการอุดมศึกษาไทย” ในบทสรุปการสัมมนา*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- (2554). *สกอ. เตรียมพร้อมผลิตบัณฑิตไทยในศตวรรษที่ 21*. จดหมายข่าว 2(74). วันที่ 8 สิงหาคม 2554. กรุงเทพฯ: ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. ถ่ายเอกสาร.

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2552). *มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก*. กรุงเทพฯ: จุฑาทอง.
- (2554). *คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับอุดมศึกษา ฉบับสถานศึกษา (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ย. 2554)*. กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ท พลัส.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *รายงานสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ: ฉบับสรุป*. กรุงเทพฯ: ฟริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2556). *ข้อมูลนิตินิตปัจจุบัน*. สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2556, จาก <http://reg.registrar.ku.ac.th/information/ตารางที่1.pdf>
- สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ; และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (ม.ป.ป.). *คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำลี รักสุทธี. (2545). *แนวทางจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: เรื่องแสงการพิมพ์.
- สำเนา ขจรศิลป์. (2538). *มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2: การพัฒนานักศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุชาญ โภคิน. (2539). *วิสัยทัศน์ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสิต*. ในเอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่องวิกฤตอุดมศึกษาไทย. หน้า 1. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สุธรรม จันทร์หอม. (2530). *บุคลิกลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. ปรินทูนีพจน์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- สุภัทตร์ พิบูลย์. (2553). *เสวนาเรื่องประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเตรียมรับการประเมินภายนอก รอบที่ 3: 07 อัตลักษณ์ของสถานศึกษา คืออะไร จำเป็นอย่างไร*. สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2555, จาก <http://drsuphakedqa.blogspot.com/2010/07/07.html>
- สุพัตรา สุภาพ. (2541). *สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครั้ว ศาสนา ประเพณี*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- สุภัชฌาชน ศรีเอี่ยม. (2554). *การพัฒนาอัตลักษณ์นิตินิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุน อมรวิวัฒน์. (2550, กุมภาพันธ์). *วิธีการเรียนรู้: คุณลักษณะที่คาดหวังแต่ละช่วงวัย*. *วารสารการศึกษาไทย*. 4(29): 35-39.
- สุพงษ์ ชูเดช. (2534). *ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับระดับพัฒนาการของอัตลักษณ์นิตินิต*. ปรินทูนีพจน์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุวรรณหา เทพจิต. (2552, มกราคม-มิถุนายน). การพัฒนาคุณลักษณะ Character Development. วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. หน้า 73-78.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). กลยุทธ์การสอนคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- สุวินัย ภรณวลัย. (2550). จิตสำนึกแห่งทางเลือกในยุคที่ทัศนครองเมือง (24). สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2550, จาก <http://www.suvina3dragon.com>
- สุวิมล ว่องวานิช; และคณะ. (2549). โครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อชิษฐาน อนุรักติพันธ์. (2546). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับมารยาทไทย ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยา พัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อภิญา เพ็ญฟูสกุล. (2543). แนวคิดหลักทางสังคมวิทยา เรื่อง อัตลักษณ์ (Identity). (เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติสาขาสังคมวิทยา ครั้งที่ 1) วันที่ 15-16 ธันวาคม 2543. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ. ถ่ายเอกสาร.
- (2546). อัตลักษณ์ (Identity). กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อภิภา ปรัชญพฤทธิ์. (2554). หลังสมัยใหม่นิยมและการอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: อินทภาษ.
- อารี พันธุ์มณี. (2542). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ.
- (2546). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพฯ: ธนัชการพิมพ์.
- (2547). ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: 1412.
- อารี รังสินันท์. (2527). กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- Brown, S. (2004). *Assessing Learners in Higher Education*. London: Kogan.
- Chickering, A. W; & Reisser, L. (1993). *Education and Identity*. (2nd Edition). San Francisco: Jossey Bass.
- Christy, D.M. (2009, March). Conceptualizing Identity Development: Unmasking the Assumptions Within Inventories Measuring Identity Development. *NASPA Journal*. 46: 469-479.
- Cronbach, Lee J. (1984). *Essential of Psychological Testing*. 4th ed. New York: Harper.
- Ferguson, George A. (1981). *Statistical Analysis in Psychology and Education*. 5th ed. New York: Mc Graw-Hill Book Company.

- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. London: SAGE Publications Ltd.
- Likert, R.A. (1932). "A Technique for the Measurement of Attitudes," *Arch Psychological*. 25(140): 1-55.
- Rice, Phill F. (1996). *The Adolescent: Development, Relationships, and Culture*. 5th ed. Massachusetts: Allyn & Bacon.
- Rogers, C.R. (1970). *The Gift*. Developing Total Talent. Springfield, Illinois: Charles & C. Thomas Publishers.
- Sarup Madan. (2002). *Identity Culture And The Postmodern World*. Reprinted. Edinburgh: Edinburgh University press.
- Shaffer, D. R. (2000). *Social & Personality Development*. 4th ed. California: Wadsworth/Thomson Learning.
- Torrance, E.Paul. (1962). *Guiding Creative Talent*. New Jersey: Prentice Hall.
- Webster's. (1993). *The New Webster's Dictionary*. US: Lexicon.
- Woodward, Kathryn. (1997). *Identity and Difference*. London: SAGE Publications.
- Yamane, Taro. (1967). *Statistics: an Introduction Analysis*. New York: Harper & Row.

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพฤติกรรมเกี่ยวกับอัตลักษณ์นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ สำนึกดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ และสามัคคี ของนิสิตชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า
2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
  - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 การประเมินตนเองเกี่ยวกับคุณลักษณะนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
  - ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
3. โปรดตอบแบบสอบถามทุกตอนและทุกข้อเพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับพฤติกรรมที่ตรงกับความจริงมากที่สุด
4. ข้อมูลจากการสำรวจครั้งนี้ถือเป็นความลับ ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อผู้ตอบ การนำเสนอผลงานจะดำเนินการในลักษณะภาพรวม ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการใช้ในการพัฒนารอบการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน

นางสาวเพชรรัตน์ ไชครุ่ง

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา

แขนงวิชาการบริหารการอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดระบุคณะ พร้อมทั้งทำเครื่องหมาย / ใน ( ) หน้าข้อความหรือเติมข้อความตามความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

( ) ชาย

( ) หญิง

2. ชั้นปี

( ) ชั้นปีที่ 1   ( ) ชั้นปีที่ 2   ( ) ชั้นปีที่ 3   ( ) ชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า

3. คณะที่ศึกษา.....

4. วิธีการเลี้ยงดูของครอบครัว (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)

( ) แบบประชาธิปไตย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ผู้ปกครองให้ความรัก ความอบอุ่น ความยุติธรรม การตัดสินใจใดๆ ในครอบครัวเกิดขึ้นจากการตกลงเห็นชอบจากสมาชิกทุกคน และมีโอกาสได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ มีโอกาสคิดริเริ่ม และตัดสินใจ ผู้ปกครองไม่ตามใจ และไม่เข้มงวดจนเกินไป

( ) แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ผู้ปกครองไม่ให้อิสระเท่าที่ควร ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ถูกควบคุมให้อยู่ในสายตา หรือคุ้มครองป้องกันให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา

( ) แบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ผู้ปกครองกำหนดจุดมุ่งหมายหรือกฎเกณฑ์ทุกอย่างที่เข้มงวด ให้เป็นเพียงผู้ปฏิบัติตาม และต้องเชื่อฟังผู้ปกครองอย่างเคร่งครัด หากไม่ปฏิบัติตามจะถูกลงโทษอย่างรุนแรง

( ) แบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ไม่ให้การสนับสนุนหรือคำแนะนำช่วยเหลือเท่าที่ควร ไม่มีโอกาสได้เรียนรู้ หรือรับการฝึกฝนให้มีคุณธรรมและความดีต่างๆ ไม่มีระเบียบวินัย และไม่มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีเวลาอยู่ร่วมกับผู้ปกครองน้อยและมีอิสระมากเกินไป

ตอนที่ 2 คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คำชี้แจง : โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้และเลือกคำตอบที่ตรงตามความจริงที่ท่านปฏิบัติ

5	หมายถึง	นิสิตมีพฤติกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	นิสิตมีพฤติกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	นิสิตมีพฤติกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	นิสิตมีพฤติกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	นิสิตมีพฤติกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับน้อยที่สุด

รายการ	ระดับพฤติกรรม				
	5	4	3	2	1
❖ ด้านสำนึกดี					
1. ข้าพเจ้ามีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน เมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ					
2. ข้าพเจ้าไหว้นและทักทายอาจารย์ทุกครั้งหลังออกจากห้องเรียน เมื่อพบกันที่ใดก็ตาม					
3. ข้าพเจ้าอาสาทำงานช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังที่สามารถทำได้					
4. เมื่อมีงานกลุ่ม ข้าพเจ้าจะเข้าไปช่วยก็ต่อเมื่อไม่มีใครทำ					
5. เมื่อเพื่อนของข้าพเจ้าขอร้องให้ช่วยทำงานให้ ข้าพเจ้าจะต่อรองขอสิ่งตอบแทนอยู่เสมอ					
6. เมื่อข้าพเจ้าพบสิ่งของมีค่าในที่สาธารณะจะนำส่งคืนเจ้าของทันที					
7. ในการแข่งขันกีฬา ถ้าข้าพเจ้าชนะการแข่งขันด้วยวิธีการที่ไม่ยุติธรรม ข้าพเจ้าจะไม่ขอรับรางวัล					
8. ข้าพเจ้าช่วยปิดไฟ และเครื่องปรับอากาศเมื่อออกจากห้องเรียน					
9. ข้าพเจ้าทำงานตามอาจารย์ผู้สอนมอบหมาย โดยไม่ลอกเลียนงานของผู้อื่น					
10. เมื่อพบอุปกรณ์หรือวัสดุในห้องเรียน/หอพักชำรุด ข้าพเจ้าจะนำไปซ่อมแซมเพื่อใช้ส่วนตัว					
11. ข้าพเจ้าไม่ให้อภัยผู้อื่นเมื่อเขาทำผิดจนกว่าจะได้รับการขอโทษ					
12. ข้าพเจ้านำเรื่องของผู้อื่นที่ไม่เข้าใจกันไปแล้วให้แต่ละฝ่ายฟัง					
13. ข้าพเจ้าชอบดื่มของมีนเมาและสังสรรค์กับกลุ่มเพื่อนอยู่เสมอ					
14. ข้าพเจ้ามีจิตสำนึกในการอนุรักษ์มรดก วัฒนธรรมไทยต่างๆ					
15. หลังจากใช้อุปกรณ์ต่างๆ ในมหาวิทยาลัยเสร็จสิ้นแล้ว ข้าพเจ้าปล่อยให้เป็นที่ของเจ้าหน้าที่ในการเก็บให้เรียบร้อยดังเดิม					

รายการ	ระดับพฤติกรรม				
	5	4	3	2	1
❖ ด้านมุ่งมั่น					
16. เมื่อมีงานที่ยังทำไม่สำเร็จ ข้าพเจ้าจะพยายามทำงานต่อจนงานสำเร็จ					
17. เมื่อเกิดปัญหาและวิธีการที่ใช้ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ข้าพเจ้าจะละทิ้งปัญหาและไม่พยายามหาวิธีใหม่ๆ มาแก้ปัญหา					
18. เมื่อได้รับมอบหมายงาน ข้าพเจ้าทุ่มเทและให้ความสนใจในรายละเอียด เพื่อให้งานสมบูรณ์ที่สุด					
19. หากแม้ความฝันของข้าพเจ้าจะยากเย็นเพียงใดก็จะมุ่งมั่นตั้งใจไปให้ถึงฝั่งฝันให้ได้					
20. เมื่อถึงกำหนดการส่งงาน และงานยังไม่แล้วเสร็จ ข้าพเจ้าจะขาดเรียน เพื่อหลีกเลี่ยงการพบอาจารย์					
21. เมื่อมีผู้มาตำหนิหรือแสดงความคิดเห็นไม่ดีเกี่ยวกับงานที่ทำ ข้าพเจ้าจะต่อว่าและไม่ทำงานนั้นอีกต่อไป					
22. เมื่อพบอุปสรรคต่างๆ ระหว่างการศึกษาเล่าเรียน ข้าพเจ้ามักท้อแท้และไม่อยากศึกษาเล่าเรียนต่อไปจนจบการศึกษา					
23. ในการแข่งขันกีฬา แม้ข้าพเจ้าจะไม่ได้รับเหรียญรางวัล ข้าพเจ้าก็จะไม่หยุด หรือยอมแพ้					
24. แม้มีงานที่ยากลำบาก ข้าพเจ้าจะพยายามหลายๆ ครั้ง เพื่อทำให้งานนั้นสำเร็จให้ได้					
25. ถ้าข้าพเจ้าไม่ชอบวิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตร ข้าพเจ้ามักจะผัดผ่อนเอาไว้อ่านทำความเข้าใจที่หลัง					
26. ถ้าข้าพเจ้าเป็นนักกีฬานิดใด ๆ และลงแข่งขันหลายๆ ครั้ง ซึ่งไม่ได้รับเหรียญรางวัล ข้าพเจ้าจะเลิกเล่นหรือเปลี่ยนชนิดกีฬา					
27. ข้าพเจ้าปฏิบัติงานเต็มความสามารถ เพื่อให้ได้คะแนนที่ดีที่สุด					
28. เมื่อมีคนชมว่าข้าพเจ้าเป็นคนเก่งและดี ข้าพเจ้าจะน้อมรับคำชมและไม่มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองต่อไป					
29. ข้าพเจ้ามักทำงานต่างๆ เพียงเพื่อให้งานแล้วเสร็จ โดยไม่ได้คิดเรื่องคุณภาพของงาน					

รายการ	ระดับพฤติกรรม				
	5	4	3	2	1
30. ข้าพเจ้ามุ่งมั่นที่จะรักษาความเป็นประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัย โดยการรณรงค์ให้บัณฑิตร่วมกันใช้สิทธิ์ต่างๆ					
31. ถ้าข้าพเจ้าต้องทำรายงานในวิชาหนึ่ง ข้าพเจ้าจะทำแค่เพียงมีรายงานส่ง โดยไม่สนใจว่าจะได้คะแนนมากหรือน้อย					
❖ ด้านสร้างสรรค์					
32. นอกจากอ่านหนังสือที่อาจารย์มอบหมายแล้ว ข้าพเจ้าไม่เคยอ่านข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์จากแหล่งอื่นๆ					
33. เมื่อเพื่อนๆ เรียนในวิชาใดไม่เข้าใจ ข้าพเจ้าสามารถอธิบายให้เพื่อนเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนได้					
34. ข้าพเจ้าจะแสวงหาเทคนิคการใช้คอมพิวเตอร์ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนของข้าพเจ้าให้ดีขึ้น					
35. ข้าพเจ้าติดตามความเคลื่อนไหวของข้อมูล ข่าวสาร และสาระความรู้ต่างๆ จากหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย					
36. ข้าพเจ้าชอบคิดแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาใดๆ ที่ต้องเผชิญ แม้ว่าจะยากสักเพียงใดก็ตาม					
37. ข้าพเจ้าไม่สามารถแนะนำตัวเองเป็นภาษาอังกฤษให้ชาวต่างชาติหรือบุคคลอื่นรู้จักได้					
38. ข้าพเจ้าชอบแสวงหาโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง					
39. ข้าพเจ้าสามารถประยุกต์ ทำความเข้าใจในสิ่งที่อาจารย์ผู้สอนนำเสนอนอกจากตำรา เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการสอบ					
40. ก่อนที่ข้าพเจ้านำความรู้ไปใช้ จะพิจารณาให้ไม่ก่อให้เกิดผลเสียแก่ตนเอง ผู้อื่น และสภาพแวดล้อม					
41. ข้าพเจ้าไม่ชอบแสดงความคิดเห็นที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ทางการศึกษา					
42. ข้าพเจ้าชอบใช้เวลา เพื่อคิดค้นแนวทางหรือวิธีการใหม่ๆ เพื่อปรับปรุงงานหรือสิ่งต่างๆ					
43. ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้ครุ่นคิดทบทวนเพื่อการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีกว่าเดิม					
44. ถ้าข้าพเจ้าเป็นผู้ที่ชอบลิ้มสิ่งของต่างๆ ข้าพเจ้าก็จะไม่พยายามหาวิธีแก้ไขพฤติกรรมนี้					

รายการ	ระดับพฤติกรรม				
	5	4	3	2	1
45. ข้าพเจ้าชอบเข้าร่วมกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาสังคมและส่วนรวม					
❖ ด้านสามัคคี					
46. ข้าพเจ้ายึดติดกับกลุ่มเพื่อนเพียงกลุ่มเดียวในการทำรายงานหรือกิจกรรมกลุ่ม					
47. ข้าพเจ้าสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนได้อย่างราบรื่น					
48. ถ้าในการทำกิจกรรมนิสิต หากมีนิสิตต่างคณะมาขอความร่วมมือในการทำกิจกรรม ข้าพเจ้ายินดีที่จะร่วมมือด้วย					
49. เมื่อมีกิจกรรมร่วมกัน ข้าพเจ้าต้องหาข้ออ้างส่วนตัว เพื่อไม่ไปทำกิจกรรมร่วม					
50. ข้าพเจ้าสามารถพูดและทำความเข้าใจกับเพื่อน เมื่อมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน					
51. เมื่อเพื่อนข้าพเจ้ามีความขัดแย้งกัน ข้าพเจ้าจะเป็นผู้ไกล่เกลี่ยเสมอ					
52. เมื่อข้าพเจ้าอาศัยอยู่หอพัก ข้าพเจ้าจะหลีกเลี่ยงการเข้าร่วมกิจกรรมที่หอพักจัดขึ้น เพราะเห็นว่ากิจกรรมที่หอพักจัดขึ้นไม่เหมาะกับข้าพเจ้า					
53. เมื่อข้าพเจ้าทำงานกับเพื่อนที่ไม่สนิท ข้าพเจ้าจะต่างคนต่างทำ					
54. ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดที่ต้องนั่งรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นๆ ในที่มงาน					
55. เมื่อมีกิจกรรมนิสิต ข้าพเจ้ารวมตัวกับเพื่อนๆ เป็นที่มงาน					
56. เมื่อมีงานกลุ่ม ข้าพเจ้าจะเลือกทำงานกับเพื่อนที่สนิทเท่านั้น โดยไม่สนใจเพื่อนคนอื่นๆ					
57. ข้าพเจ้าไม่เข้าร่วมกิจกรรมใดๆ ที่ข้าพเจ้าทำเป็นแล้ว					
58. ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ภาควิชา คณะวิชา และมหาวิทยาลัยจัดขึ้น เพื่อก่อให้เกิดความสามัคคีปองดองกันระหว่างนิสิตและบุคลากรของมหาวิทยาลัย					
59. ข้าพเจ้าสามารถพูดคุย และเข้ากับเพื่อนต่างชาติต่างศาสนาได้					
60. ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างส่วนใหญ่จากการเรียนในชั้นเรียนร่วมทำกิจกรรม เช่น เล่นกีฬา อ่านหนังสือ เป็นต้น					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 0519.12/๒๕๕๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๗ มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวเพชรรัตน์ โชครุ่ง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการอุดมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” โดยมี อาจารย์ ดร.จรรุวรรณ สกุลคู และ อาจารย์ ดร.จตุพล ยงศร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้สถานที่ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน เพื่อขอให้นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 – ชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า ทุกสาขาวิชา ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนมิถุนายน – กรกฎาคม 2556

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวเพชรรัตน์ โชครุ่ง ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-905-4828

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามและหนังสือเชิญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

อาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิสุข	อาจารย์ หัวหน้าสาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา แขนงวิชาการบริหารการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา	อาจารย์ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุลักษณ์ ตาพวัฒน์	รองคณบดีฝ่ายพัฒนานิสิต อาจารย์ ภาควิชาชีวเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อาจารย์ ดร.จิรวัดน์ วีรังกร	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อาจารย์ ดร.เมธี ธรรมวัฒนา	อาจารย์ ภาควิชาการอาชีวศึกษาและพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

ที่ ศธ 0519.12/ 1920 วันที่ 23 เมษายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิสุข

เนื่องด้วย นางสาวเพชรรัตน์ โชครุ่ง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการอุดมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” โดยมี อาจารย์ ดร.จากรุรณ สกุลคุ และอาจารย์ ดร.จตุพล ยงศร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวเพชรรัตน์ โชครุ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 081-905-4828

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

ที่ ศธ 0519.12/1914 วันที่ 23 เมษายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา

เนื่องด้วย นางสาวเพชรรัตน์ ไชครุ่ง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการอุดมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” โดยมี อาจารย์ ดร.จรรवरณ สกุลคู และอาจารย์ ดร.จตุพล ยงศร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวเพชรรัตน์ ไชครุ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-905-4828

ที่ ศธ 0519.12/1916

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

23 เมษายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุลักษณ์ ตาฬวัฒน์

เนื่องด้วย นางสาวเพชรรัตน์ โชครุ่ง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการอุดมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง "คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์" โดยมี อาจารย์ ดร.จากรวรรณ สกุลคู และอาจารย์ ดร.จตุพล ยงสร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวเพชรรัตน์ โชครุ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-905-4828

ที่ ศธ 0519.12/1919

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

23 เมษายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ดร.จิรวัดน์ วีรังกร

เนื่องด้วย นางสาวเพชรรัตน์ โชครุ่ง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการอุดมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” โดยมี อาจารย์ ดร.จาวรรมณ สกุลคู และอาจารย์ ดร.จตุพล ยงคร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวเพชรรัตน์ โชครุ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-905-4828

ที่ ศธ 0519.12/ 1917

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

23 เมษายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ ดร.เมธี ธรรมวัฒนา

เนื่องด้วย นางสาวเพชรรัตน์ โชครุ่ง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการอุดมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “คุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” โดยมี อาจารย์ ดร.จากรุวรรณ สกฤศุ และอาจารย์ ดร.จตุพล ยงศร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวเพชรรัตน์ โชครุ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-905-4828

ภาคผนวก ง
คำอธิบายจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตาราง 20 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อคำถาม	ค่า t
ด้านสำนึกดี	
1. ข้าพเจ้ามีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน เมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ	4.811
2. ข้าพเจ้าไหว้และทักทายอาจารย์ทุกครั้งหลังออกจากห้องเรียน เมื่อพบกันที่ใดก็ตาม	2.615
3. ข้าพเจ้าอาสาทำงานช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังที่สามารถทำได้	1.237
4. เมื่อมีงานกลุ่ม ข้าพเจ้าจะเข้าไปช่วยก็ต่อเมื่อไม่มีใครทำ	2.223
5. เมื่อเพื่อนของข้าพเจ้าขอร้องให้ช่วยทำงานให้ ข้าพเจ้าจะต่อรองขอสิ่งตอบแทน อยู่เสมอ	2.823
6. เมื่อข้าพเจ้าพบสิ่งของมีค่าในที่สาธารณะจะนำส่งคืนเจ้าของทันที	1.069
7. ในการแข่งขันกีฬา ถ้าข้าพเจ้าชนะการแข่งขันด้วยวิธีการที่ไม่ยุติธรรม ข้าพเจ้าจะไม่ขอรับรางวัล	2.242
8. ข้าพเจ้าช่วยปิดไฟ และเครื่องปรับอากาศเมื่อออกจากห้องเรียน	4.297
9. ข้าพเจ้าทำงานตามอาจารย์ผู้สอนมอบหมาย โดยไม่ลอกเลียนงานของผู้อื่น	4.557
10. เมื่อพบอุปกรณ์หรือวัสดุในห้องเรียน/หอพักชำรุด ข้าพเจ้าจะนำไปซ่อมแซม เพื่อใช้ส่วนตัว	2.309
11. ข้าพเจ้าไม่ให้อภัยผู้อื่นเมื่อเขาทำผิดจนกว่าจะได้รับการขอโทษ	1.032
12. ข้าพเจ้านำเรื่องของผู้อื่นที่ไม่เข้าใจกันไปเล่าให้แต่ละฝ่ายฟัง	1.769
13. ข้าพเจ้าชอบดื่มของมีแอลกอฮอล์และสังสรรค์กับกลุ่มเพื่อนอยู่เสมอ	2.691
14. ข้าพเจ้ามีจิตสำนึกในการอนุรักษ์มรดก วัฒนธรรมไทยต่างๆ	1.486
15. หลังจากใช้อุปกรณ์ต่างๆ ในมหาวิทยาลัยเสร็จสิ้นแล้ว ข้าพเจ้าปล่อยให้ หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการเก็บให้เรียบร้อยดังเดิม	1.485
ด้านมุ่งมั่น	
16. เมื่อมีงานที่ยังทำไม่สำเร็จ ข้าพเจ้าจะพยายามทำงานต่อจนงานสำเร็จ	3.827
17. เมื่อเกิดปัญหาและวิธีการที่ใช้ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ข้าพเจ้าจะละทิ้ง ปัญหาและไม่พยายามหาวิธีใหม่ๆ มาแก้ปัญหา	2.172
18. เมื่อได้รับมอบหมายงาน ข้าพเจ้าทุ่มเทและให้ความสนใจในรายละเอียด เพื่อให้ งานสมบูรณ์ที่สุด	3.811
19. หากแม้ความฝันของข้าพเจ้าจะยากเย็นเพียงใดก็จะมุ่งมั่นตั้งใจไปให้ถึงฝัน ให้ได้	5.099

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ค่า t
ด้านมุ่งมั่น	
20. เมื่อถึงกำหนดการส่งงาน และงานยังไม่แล้วเสร็จ ข้าพเจ้าจะขาดเรียน เพื่อหลีกเลี่ยงการพบอาจารย์	1.395
21. เมื่อมีผู้มาตำหนิหรือแสดงความคิดเห็นไม่ดีเกี่ยวกับงานที่ทำ ข้าพเจ้าจะต่อว่าและไม่ทำงานนั้นอีกต่อไป	3.595
22. เมื่อพบอุปสรรคต่างๆ ระหว่างการศึกษาเล่าเรียน ข้าพเจ้ามักท้อแท้และไม่อยากศึกษาเล่าเรียนต่อไปจนจบการศึกษา	2.558
23. ในการแข่งขันกีฬา แม้ข้าพเจ้าจะไม่ได้รับเหรียญรางวัล ข้าพเจ้าก็จะไม่หยุดหรือยอมแพ้	4.597
24. แม้มีงานที่ยากลำบาก ข้าพเจ้าจะพยายามหลายๆ ครั้ง เพื่อทำให้งานนั้นสำเร็จให้ได้	4.768
25. ถ้าข้าพเจ้าไม่ชอบวิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตร ข้าพเจ้ามักจะผัดผ่อนเอาไว้ อ่านทำความเข้าใจทีหลัง	1.711
26. ถ้าข้าพเจ้าเป็นนักกีฬานิดใด ๆ และลงแข่งขันหลายๆ ครั้ง ซึ่งไม่ได้รับเหรียญรางวัล ข้าพเจ้าจะเลิกเล่นหรือเปลี่ยนชนิดกีฬา	2.985
27. ข้าพเจ้าปฏิบัติงานเต็มความสามารถ เพื่อให้ได้คะแนนที่ดีที่สุด	3.735
28. เมื่อมีคนชมว่าข้าพเจ้าเป็นคนเก่งและดี ข้าพเจ้าจะน้อมรับคำชมและไม่มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองต่อไป	5.019
29. ข้าพเจ้ามักทำงานต่างๆ เพียงเพื่อให้งานแล้วเสร็จ โดยไม่ได้คิดเรื่องคุณภาพของงาน	4.677
30. ข้าพเจ้ามุ่งมั่นที่จะรักษาความเป็นประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัย โดยการรณรงค์ให้นิสิตร่วมกันใช้สิทธิ์ต่างๆ	2.070
31. ถ้าข้าพเจ้าต้องทำรายงานในวิชาหนึ่ง ข้าพเจ้าจะทำแต่เพียงมีรายงานส่ง โดยไม่สนใจว่าจะได้คะแนนมากหรือน้อย	4.302
ด้านสร้างสรรค์	
32. นอกจากอ่านหนังสือที่อาจารย์มอบหมายแล้ว ข้าพเจ้าไม่เคยอ่านข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์จากแหล่งอื่นๆ	2.450
33. เมื่อเพื่อนๆ เรียนในวิชาใดไม่เข้าใจ ข้าพเจ้าสามารถอธิบายให้เพื่อนเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนได้	1.360

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ค่า t
ด้านสร้างสรรค์	
34. ข้าพเจ้าจะแสวงหาเทคนิคการใช้คอมพิวเตอร์ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนของข้าพเจ้าให้ดีขึ้น	4.715
35. ข้าพเจ้าติดตามความเคลื่อนไหวของข้อมูล ข่าวสาร และสาระความรู้ต่างๆ จากหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย	1.788
36. ข้าพเจ้าชอบคิดแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาใดๆ ที่ต้องเผชิญ แม้ว่ายากสักเพียงใดก็ตาม	8.102
37. ข้าพเจ้าไม่สามารถแนะนำตัวเองเป็นภาษาอังกฤษให้ชาวต่างชาติหรือบุคคลอื่นรู้จักได้	1.215
38. ข้าพเจ้าชอบแสวงหาโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง	2.842
39. ข้าพเจ้าสามารถประยุกต์ทำความเข้าใจในสิ่งที่อาจารย์ผู้สอนนำเสนอ นอกจากตำรา เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการสอบ	2.642
40. ก่อนที่ข้าพเจ้านำความรู้ไปใช้ จะพิจารณาให้ไม่ก่อให้เกิดผลเสียแก่ตนเอง ผู้อื่น และสภาพแวดล้อม	1.782
41. ข้าพเจ้าไม่ชอบแสดงความคิดเห็นที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ทางการศึกษา	2.477
42. ข้าพเจ้าชอบใช้เวลา เพื่อคิดค้นแนวทางหรือวิธีการใหม่ๆ เพื่อปรับปรุงงานหรือสิ่งต่างๆ	2.144
43. ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้ครุ่นคิดทบทวนเพื่อการพัฒนาสร้างสรรค์สิ่งที่ดีกว่าเดิม	3.188
44. ถ้าข้าพเจ้าเป็นผู้ที่ชอบลิ้มสิ่งของต่างๆ ข้าพเจ้าก็จะไม่พยายามหาวิธีแก้ไขพฤติกรรมนี้	2.235
45. ข้าพเจ้าชอบเข้าร่วมกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาสังคมและส่วนรวม	5.443
ด้านสามัคคี	
46. ข้าพเจ้ายึดติดกับกลุ่มเพื่อนเพียงกลุ่มเดียวในการทำรายงานหรือกิจกรรมกลุ่ม	3.976
47. ข้าพเจ้าสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนได้อย่างราบรื่น	6.743
48. ถ้าในการทำกิจกรรมนิสิต หากมีนิสิตต่างคณะมาขอความร่วมมือในการทำกิจกรรม ข้าพเจ้ายินดีที่จะร่วมมือด้วย	4.472
49. เมื่อมีกิจกรรมร่วมกัน ข้าพเจ้าต้องหาข้ออ้างส่วนตัว เพื่อไม่ไปทำกิจกรรมร่วม	3.552
50. ข้าพเจ้าสามารถพูดและทำความเข้าใจกับเพื่อน เมื่อมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน	4.254
51. เมื่อเพื่อนข้าพเจ้ามีความขัดแย้งกัน ข้าพเจ้าจะเป็นผู้ไกล่เกลี่ยเสมอ	1.127

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อความ	ค่า t
52. เมื่อข้าพเจ้าอาศัยอยู่หอพัก ข้าพเจ้าจะหลีกเลี่ยงการเข้าร่วมกิจกรรมที่หอพักจัดขึ้น เพราะเห็นว่ากิจกรรมที่หอพักจัดขึ้นไม่เหมาะกับข้าพเจ้า	1.225
53. เมื่อข้าพเจ้าทำงานกับเพื่อนที่ไม่สนิท ข้าพเจ้าจะต่างคนต่างทำ	1.097
54. ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดที่ต้องนั่งรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นๆ ในที่ทำงาน	4.382
55. เมื่อมีกิจกรรมนิสิต ข้าพเจ้ารวมตัวกับเพื่อนๆ เป็นที่ทำงาน	4.715
56. เมื่อมีงานกลุ่ม ข้าพเจ้าจะเลือกทำงานกับเพื่อนที่สนิทเท่านั้น โดยไม่สนใจเพื่อนคนอื่นๆ	3.284
57. ข้าพเจ้าไม่เข้าร่วมกิจกรรมใดๆ ที่ข้าพเจ้าทำเป็นแล้ว	1.579
58. ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ภาควิชา คณะวิชา และมหาวิทยาลัยจัดขึ้น เพื่อก่อให้เกิดความสามัคคีป้องกันระหว่างนิสิตและบุคลากรของมหาวิทยาลัย	3.646
59. ข้าพเจ้าสามารถพูดคุย และเข้ากับเพื่อนต่างชาติ ต่างศาสนาได้	1.711
60. ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างส่วนใหญ่จากการเรียนในชั้นเรียน ร่วมทำกิจกรรม เช่น เล่นกีฬา อ่านหนังสือ เป็นต้น	2.617

ตาราง 21 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามคุณลักษณะของนิสิตตามอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยรวมและเป็นรายด้าน

คุณลักษณะนิสิต	ค่าความเชื่อมั่น
ด้านสำนึกดี	0.656
ด้านมุ่งมั่น	0.863
ด้านสร้างสรรค์	0.758
ด้านสามัคคี	0.708
รวม	0.904

ประวัตย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวเพชรรัตน์ ไชครุ่ง
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 27 มีนาคม 2523
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	7 หมู่ 10 ตำบลวัดโบสถ์ อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี 25000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2541	มัธยมศึกษาตอนปลาย (สายวิทย์-คณิต) จาก โรงเรียนปราจีนกัลยาณี
พ.ศ. 2545	บธ.บ. (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ) จาก มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
พ.ศ. 2557	กศ.ม. (การบริหารและการจัดการการศึกษา แขนงวิชาการ บริหารการอุดมศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ